

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI

UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SUÇLARIYLA
MÜCADELEDE HALKLA İLİŞKİLER VE BİR MODEL ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Abdullah Cemal ŞAHİN

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Hanife GÜZ

Ankara- 2007

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Abdullah Cemal ŞAHİN'e ait *Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Suçlarıyla Mücadelede Halkla İlişkiler Ve Bir Model Önerisi* adlı çalışma, jürimiz tarafından *Halkla İlişkiler ve Tanıtım...* Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan
Yrd. Doç. Dr. Hanife GÜZ

Üye
Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜKKURT (Danışman)

Üye
Doç. Dr. Önder AYTAÇ (Danışman)

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU MADDE SUÇU KAVRAM VE BOYUTLARI

1.UYUŞTURUCU MADDELER HAKKINDA GENEL BİLGİLER	7
1.1. Uyuşturucu Madde Kavramı	7
1.2.UYUŞTURUCU MADDELERİN SINIFLANDIRILMASI	10
1.2.1 Merkezi Sinir Sistemini Yavaşlatanlar	11
1.2.1.1 Doğal Uyuşturucular	11
1.2.1.1.1 Afyon	11
1.2.1.1.2 Morfin:	12
1.2.1.1.3. Eroin:	12
1.2.1.1.4. Kodein:	14
1.2.1.2. Sentetik Uyuşturucular	14
1.2.1.2.1 Barbitüratlar:	15
1.2.1.2.2. Trankilizanlar:	16
1.2.1.2.3. Sedatifler:	16
1.2.2. Merkezi Sinir Sistemini Uyaranlar	16
1.2.2.1. Doğal Uyaranlar	16
1.2.2.1.1 Koka Bitkisi:	16
1.2.2.1.2. Kokain:	17
1.2.2.1.3. Crack:	18
1.2.2.2. Sentetik Uyarıcılar:	19
1.2.2.2.1. Amfetaminler:	19
1.2.2.2.2. Captagon:	20
1.2.2.2.3. Ecstasy:	20
1.2.3. Hayal Gösterenler (Halusinojenler)	21
1.2.3.1. Doğal Halusinojenler	21
1.2.3.1.1. Esrar:	21
1.2.3.1.2. Likit Esrar:	23
1.2.3.1.3. Meskalin:	23
1.2.3.2. Sentetik Halusinojenler	24
1.2.3.2.1. LSD:	24
2.SUÇ KAVRAMI VE UYUŞTURUCU SUÇU	26
2.1. Suç ve Suçluluk Olgusu	26
2.1.1. Suçun Tanımı:	29
2.1.2. Suç Kavramının Özellikleri:	33
2.2. Uyuşturucu Suçu:	34
2.2.1. Uyuşturucu Madde – Suç İlişkisi:	36
2.3. Türk Hukukunda Uyuşturucu Suçu:	36

3. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE SORUNUNA GENEL BAKIŞ VE MÜCADELENİN ULUSLARARASI BOYUTU	38
3.1. Türkiye’de Uyuşturucu Madde Tarihi:	38
3.2. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Ve Mücadelesi	42
3.2.1.Bağımlılıkla Mücadele:	44
3.2.2.Ülkemizde Uyuşturucu Sorunuyla İlgili Kurumlar:.....	47
3.2.2.1.Uyuşturucu ile Mücadele Alanında Görevli Emniyet Birimleri:	47
3.2.2.1.1KOM Daire Başkanlığı:	47
3.2.2.1.1.1.Narkotik Şube Müdürlüğü:	48
3.2.2.1.1.2.TADOC:	48
3.2.2.1.1.3.KEM Şube Müdürlüğü:	49
3.2.2.1.2.İstihbarat Daire Başkanlığı:	49
3.2.2.1.2.1.Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü:	50
3.3.Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Suçuyla İlgili Ulusal Mevzuatımız:.....	50
3.3.1. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu:	52
3.3.1.1. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti Suçu:.....	53
3.3.1.2. Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbiri Uygulanması:	54
3.3.1.4. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Almak, Kabul Etmek veya Bulundurmak:	54
3.3.1.5.Etkin Pişmanlık:	55
3.3.2. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı İle Mücadele Alanında Ülkemizde Yürürlükte Bulunan Mevzuat:	56
3.3.2.1. Kanunlar:.....	56
3.3.2.2. Yönetmelikler:.....	57
3.4.Uyuşturucu ve Uyarıcı Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Uluslar Arası Önlemler:	57
3.4.1. Uluslar Arası İşbirliği:	57
3.4.1.1. İrtibat Görevlileri:	58
3.4.1.1.3. Kontrollü Teslimat:	59
3.4.2. Uluslar Arası Sözleşmeler:.....	59
3.4.2. 1. 1909 Şangay Afyon Antlaşması:.....	60
3.4.2.2. 1912 Lahey Afyon Antlaşması:	60
3.4.2. 3. 1914 La Haye Afyon Konferansı:	61
3.4.2.4. 1925 Cenevre Afyon Antlaşması:	61
3.4.2.5. 1931 Cenevre Afyon Antlaşması:	61
3.4.2.6. Zararlı İlaçların Gayrimeşru Ticaretinin Men’i Hakkında 1936 Cenevre Mukavelesi:.....	62
3.4.2.7.Sentetik Uyuşturucu Maddeler Hakkında 1948 Paris Protokolü:	62
3.4.2.8. 1953 New-York Afyon Protokolü:.....	62
3.4.2.9.Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesi:.....	63
3.4.2.10. 1971 Psikotropik Maddelere Dair Sözleşme:.....	63
3.4.2.11. 1988 Viyana Sözleşmesi:	64
3.4.3.Uluslararası Kuruluşlar:	64

3.4.3.1. Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP: United Nations International Drug Control Programme):.....	65
3.4.3.1.1. Mini Dublin Grubu:	66
3.4.3.2. Uyuşturucu Maddeler Komisyonu (CND:Commisions on Narcotic Drug):	66
3.4.3.3. Uyuşturucu Maddeler Komisyonu Yakın ve Ortadoğu Alt Komisyonu (Subcomission on Illicit Drug Traffic and Related Matters in The Near and Middle East):.....	67
3.4.3.4. HONLEA (Heads Of National Drug Law Enforcement Agencies):	67
3.4.3.5. Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu (SÖCAK) (CCPCJ: Commision on Crime Prevention and Crimal Justice):	68
3.4.3.6. Uluslararası Uyuşturucu Kontrol İdaresi (INCB:International Narcotics Control Board):.....	68
3.4.3.7.Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (INTERPOL):	68
3.4.3.8. Pompidou Grubu (Avrupa Konseyi bünyesinde):.....	69
3.4.3.9. Polisin Eğitimi ve Gelişimi Enstitüsü (PFI: Polizei Fortbildungs Institut):	70
3.4.3.10.Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (Southeast Europe Cooperative initiative - SECI) :	71
3.4.3.11.Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO):.....	71
3.4.3.12.Uluslararası İşçi Kuruluş (ILO):	72
3.4.3.13.Beslenme ve Tarım Örgütü (FAD):	72
3.4.3.14.Nato'ya Bağlı Modern Toplumların Sorunları Komitesi (CCMS):	72
3.4.3.15. Gümrükler İşbirliği Konseyi (CCC):	72

II. BÖLÜM

HALKLA İLİŞKİLER VE POLİS

1. HALKLA İLİŞKİLER	74
1.1. Halkla İlişkilerin Tanımı:	74
1.2. Halkla İlişkilerin Amacı:	78
1.3. Halkla İlişkilerin Önemi:.....	79
1.4. Halkla İlişkiler Çalışmalarının Nitelik, Metod Ve Araçları:.....	81
1.4.1. Kitle İletişim Araçlarının Kullanımı:	84
1.4.1.1. Yazılı Araçların kullanımı:	85
1.4.1.2.Sözlü Araçların Kullanımı:	85
1.4.1.3.Görsel İşitsel Kitle İletişim Araçlarının Kullanımı:.....	85
1.4.1.4. Bileşik İletişim Araç ve Ortamlarının Kullanımı:.....	85
2. POLİS HALKLA İLİŞKİLER	86
2.1. Polis Halk İşbirliği:	87
2.2.1. Polis - Halk İşbirliğine Etki Eden Faktörler:	87
2.2.1.1. Personel Seçimi:.....	87
2.2.1.2. Personel Eğitimi:.....	88
2.2.1.3.Toplum Kuralları:	89

2.2.1.4. Hitabet – Retorik:	90
2.2.1.5. Meslek Sorumluluğu:	91
2.2.1.6. Mesleki Etkinlik:	92
2.2.1.7. Mesleki Profesyonellik:	92
2.2.1.8. Mesleki Saygınlık:	92
2.2.1.9. Eleştirilere Açık Olmak:	92
2.2.1.10. İnsana Saygı:	93
2.2.1.12. Medya Polis İlişkisini En Üst Nuktada Tutmak:	93
2.2.1.13. Halkla En Kısa Yoldan İletişim İçin Yöntemler Kurmak:	94
2.2.1.15. Tanıtıcı Mahiyette Türkiye Geneline Bir Gazete Çıkarmak:	94
2.2.1.16. Personelin Çalışma Şartlarının İyileştirilmesi:	95
2.2.1.17. PVSK ve Emniyet Teşkilatı kanunlarında değişiklik yapılması:	95
2.3. Polisin Halk Üzerindeki İmajı:	95
2.4. EMNİYET TEŞKİLATIN YAPISI VE HALKLA İLİŞKİLER BİRİMİ	98
2.4.1. Teşkilat Yapısı:	98
2.4.1.1. Merkez Teşkilatı:	98
2.4.1.2. Taşra Teşkilatı:	99
2.4.1.3. Yurtdışı Teşkilatı:	99
2.4.2. Halkla İlişkiler Birimi:	99
2.4.2.1. Basın, Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğünün görev ve faaliyetleri:	100
2.4.2.2. Halkla İlişkiler Büro Amirliği'nin görev ve faaliyetleri:	100
2.5. HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI	101
2.5.1 Yazılı ve Görsel Basınla İlişkiler:	101
2.5.1.1. Radyo-Tv:	101
2.5.1.1.1. Polis Radyosu:	102
2.5.2. Polis Dergisi:	103
2.5.3. Diğer Yayınlar:	103
2.5.4. Yarışmalar Düzenlenmesi:	104
2.5.5. Okullarda Düzenlenen Eğitim Programları:	104
2.5.6. Alo Trafik ve Polis İmdat Hizmetlerinin Sunulması:	104
2.5.7. Emniyet Teşkilatının Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları:	104
2.6. İngiliz Polisi Ve Halkla İlişkiler:	105
2.6.1 Halk-Polis İlişkileri:	105
2.6.2. Poliste Halkla İlişkiler Bürosu:	106
2.6.3 Diğer Çalışmalar:	107

III. BÖLÜM

UYUŞTURUCU MADDE SUÇUYLA MÜCADELEDE HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE MODEL ÖNERİSİ

1. HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI	109
1.1. TÜRKİYE' DE YAPILAN ÇALIŞMALAR	110
1.1.1. Kurumlar Arası Ortak Çalışmalar:	111
1.2. ABD' DE YAPILAN ÇALIŞMALAR	113

1.2.1 Toplumla Koalisyon:.....	113
1.2.1.1. I-STAR Projesi Toplum Komitesi (Community Action Council of Project I-STAR)	114
1.2.1.1.1.Komiteler ve Görevleri:	115
1.2.1.1.1.1.Eğitim Komitesi :	115
1.2.1.1.1.2.Tedavi ve Yeniden Kazanma Komitesi:	116
1.2.1.1.1.3.Gençlik Komiteleri:.....	116
1.2.1.1.1.4. Hükümet Komitesi:	116
1.2.1.1.1.5. Medya Komitesi:.....	116
1.2.1.1.1.6.Aile Komitesi:	116
1.2.1.1.1.7.İşyeri Komitesi:.....	117
1.2.1.2.1.2. Projenin Sonucu:	117
2. MODEL ÖNERİSİ.....	118
2.1. Uyuşturucuyla Mücadele Komitesi Oluşturulması:	119
2.2. Toplum Destekli Polis Modeli:	120
SONUÇ	125
KAYNAKÇA.....	128
ÖZET	146
ABSTRACT.....	148

KISALTMALAR

AMATEM	:Alkol ve Madde Bağımlıları Tedavi Merkezi
AT	:Avrupa Topluluğu
BM	:Birleşmiş Milletler
CCC	:Gümrükler İşbirliği Konseyi
CMUK:	Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
Çev.	:Çeviren
DGM	:Devlet Güvenlik Mahkemesi
ECO	:Ekonomik İşbirliği Örgü:ü
EEC	:Avrupa Ekonomik Topluluğu
FAD	:Beslenme ve Tarım Örgü:ü
ILO	:Uluslararası İşçi Kuruluşu
No	:Numara
s	:Sayfa
TCK	:Türk Ceza Kanunu
TMO	:Toprak Mahsulleri Ofisi
UNESCO	:Birleşmiş Milletler Bilim ve Kültür Kuruluşu
WHO	:Dünya Sağlık Örgü:ü
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
PVSK	: Polis Vazife ve Salahileri Kanunu
y.y.	: Yüz yıl
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
KOM	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı
GMGM	:Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü
KAM	:Gümrük Müsteşarlığı Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı
TADOC	:Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi
TUBİM	:Türkiye Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi
KEM	:Köpek Eğitim Merkezi
İDB	: İstihbarat Daire Başkanlığı
KEİ	:Karadeniz Ekonomik İşbirliği Antlaşması
ISISC	: Uluslararası Suç Bilimi Yüksek Çalışmalar Enstitüsü
SECI	: Güney Batı Avrupa İşbirliği Girişimi
UNDCP	:Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Programı
CND	:Uyuşturucu Maddeler Komisyonu
EMCDDA	: Avrupa uyuşturucu ve uyarıcı Bağımlılığı İzleme Merkezi
CCPCJ	: Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu
(SÖCAK)	
INCB	:Uluslararası Uyuşturucu Kontrol İdaresi
INTERPOL	: Uluslararası Kriminal Polis Örgütü
CCMS	:Nato'ya Bağlı Modern Toplulukların Sorunları Komitesi
PFI	: Polisin Eğitimi ve Gelişimi Enstitüsü
APK	:Araştırma Planlama ve koordinasyon Daire Başkanlığı

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan uyuşturucu olgusu, zamanla toplumların sağlığını ve güvenliğini tehdit eden en önemli suç türü haline gelmiştir. Ülkemizde de, son yıllarda uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarında görülen artışın yanı sıra, özellikle ecstasy isimli sentetik uyarıcı hapın kullanım oranlarında ciddi bir yükselişin söz konusu olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar, uyuşturucu madde kullanımının ilköğretim düzeyine kadar düştüğünü göstermektedir.

Halkla ilişkilerin bir amacı da hizmet edilen halkla yönetim arasında anlayış birliğini iyi niyeti sağlamak halkın güvenliğini ve işbirliğini kazanmaktadır. Halkla ilişkiler devamlılık gösteren açık, belirli bir faaliyet planına göre örgütlenen yönetsel faaliyetlerdir. Toplum yararına en iyi şekilde cevap vermek daha verimli sosyal işbirliğini gerçekleştirmek, toplum duyarlılığını ve etkili kamuoyu oluşturmak için iyi bir halkla ilişkiler stratejisine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kamu kuruluşları halk yararına hizmet etmek amacıyla kurulmuşlardır. Gelişmiş ülkelerde yetkili organların seçilmesi ile halkın görevi bitmemektedir. Kararların alınmasında, bunların uygulanması ve çalışanların denetlenmesinde de halka bir takım görevler düşmektedir. Suçla mücadelede de durum böyledir. Halkın, suçla mücadelenin her aşamasında yardımını, desteğini sağlamak iyi bir suçla mücadele politikası için gereklidir. Bu bağlamda, polisin başarısının halkın memnuniyetiyle ölçüldüğü modern toplumlarda, güvenlik faaliyetlerinin yalnızca polis ve devlete bırakılmadan, toplumsal işbirliğiyle ve sorumluluk paylaşımıyla yürütülmesi gerekmektedir. Bu işbirliği sayesinde, suçların oluşmasını önlemeyi, oluştuğunda hızlı bir şekilde suçu aydınlatmayı ve suçlulara ulaşarak kamu güvenliğini korunmasını amaçlanmaktadır.

Dünya Sağlık Teşkilatının tanımına göre, “önüne geçilmez gereksinme, yahut arzu, kullanıldığı miktarı artırma eğilimi, ruhsal, fiziksel bağımlılık hali oluşturan maddelere uyuşturucu madde denilmektedir”.

Uyuşturucu maddeleri kullanmak, imal etmek, satmak, temin etmek, uygulamadaki farklılıklara rağmen her ülkede suç teşkil etmektedir. Bunun temel nedenlerinden biri, insan sağlığına zarar vermesi, diğer ise uyuşturucu kullanmaya başlamanın diğer bazı adi suçların işlenmesinde ilk basamağı oluşturması olasılığıdır.

Türkiye yasadışı afyon üretiminin gerçekleştirildiği Güney Batı Asya ülkelerine yakın bir coğrafyada yer almaktadır. Üretim bölgelerine yakın bir coğrafi konumda bulunmanın yanısıra ülkemiz aynı zamanda geniş bir uyuşturucu madde tüketim kitlesine sahip Batı Avrupa ülkeleriyle de komşu durumdadır.

Günümüz dünyasında yaşanan teknolojik gelişmeler, yaşanan göç hareketleri, kentleşme, kitle iletişim araçlarının etkisi, hızlı nüfus artışı gibi faktörler çok ciddi sosyal problemleri ortaya çıkarmıştır. Bu problemlerden en önemlilerinden birisi uyuşturucu problemidir. Uyuşturucu maddeler, toplumsal güvenlik ve kamu esenliğine karşı bir tehlike olma yanında, sosyal yapıyı temelinden sarsan, sonuçları son derece ağır ve masraflı bir toplumsal sorundur.

Ülkemizde her geçen gün uyuşturucu suçu oranlarında sayısal artışlar meydana gelmekte, bunun yanı sıra suç işleme yaşı düşmektedir. Endüstrileşmiş batı Avrupa ülkelerinde ve ABD’de uyuşturucu suçu toplumun üzerinde en fazla durduğu ve mücadele edilmesini en fazla talep ettiği problemlerin başında gelmektedir. Bu kadar acil olmasa da uyuşturucu; ülkemizde uyuşturucu suçlarında görülen artış ve kullanma yaşının hızla düşmesi yakın bir gelecekte bizde de en önemli toplumsal problem haline gelecektir.

Araştırmanın Önemi:

Türkiye yasadışı afyon üretiminin gerçekleştirildiği Güney Batı Asya ülkelerine yakın bir coğrafyada yer almaktadır. Üretim bölgelerine yakın bir coğrafi konumda bulunmanın yanısıra ülkemiz aynı zamanda geniş bir uyuşturucu madde tüketim kitlesine sahip Batı Avrupa ülkeleriyle de komşu durumdadır. Bu konumuyla Türkiye üretim bölgelerinden tüketici ülkelere yönelik olarak gerçekleştirilen transit uyuşturucu madde kaçakçılığı güzergahında yer almaktadır.

Ülkemiz aynı zamanda sentetik uyarıcılar konusunda da batıdan doğuya uzanan transit yolda bir köprü görevi görmektedir. Batı Avrupa ülkelerinden gelen captagon isimli uyarıcı sentetik hap ülkemiz üzerinden Arap ülkelerine gitmekte, ecstasy isimli sentetik uyarıcı hap ise ülkemizde tüketilmektedir.

Ülkemizde yaşanan kültürel dejenerasyonla birlikte, aile bağları kopuk, kültürel, ahlaki ve dini değerlerin yerine, sınırsız eğlence, kolay para kazanma, gününü gün etme felsefesiyle yetişen bir nesilde uyuşturucu madde kullanımının artması yadsınamaz. Ancak böyle büyük bir problemle mücadelede de polisin tek başına başa çıkması söz konusu değildir. Problem tüm toplumu yakından ilgilendirdiği için önlemlerin de toplumun tüm kesimlerince ortaklaşa alınması, arz ve talebin düşürülmesi önem arz etmektedir.

Uyuşturucuyla etkin ve başarılı bir mücadele stratejisi oluşturmak için uyuşturucuyla mücadele eden kurumların etkili bir halkla ilişkiler çalışması yaparak, kendilerine bilgi akışını ve başvuruyu kolaylaştıracak, konu hakkında toplumsal bir refleks kazandıracak, sorunun ciddiyeti konusunda etkin bir kamuoyu oluşturacak projeler geliştirmesi gerekmektedir.

Uyuşturucu madde suçlarıyla m¼cadelede Emniyet Genel M¼d¼rl¼ę¼ tarafından yapılan çalışmalara, halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerinin b¼y¼k bir ivme kazandıracağı değerlendirilmektedir.

Her suç t¼r¼yle m¼cadelede olduğu gibi uyuşturucu suçuyla m¼cadelede de halkın, suçla m¼cadelenin her aşamasında yardımını, desteğini sağlamak iyi bir suçla m¼cadele politikası için gereklidir. Polisin başarısının halkın memnuniyetiyle ¼l¼ld¼ę¼ modern toplumlarda, g¼venlik faaliyetlerinin yalnızca polis ve devlete bırakılmadan, toplumsal işbirliğiyle ve sorumluluk paylaşımıyla y¼r¼t¼lmesi gerekmektedir. Bu işbirliği sayesinde, suçların oluşmasını ¼nlemeyi, oluştuğunda hızlı bir şekilde suçu aydınlatmayı ve suçlulara ulaşarak kamu g¼venlięinin korunmasını amaçlanmaktadır.

Uyuşturucu suçlarının başlı başına toplumun genel sağlık ve d¼zenini bozucu nitelikleri taşıması yanında, genelde bir çok adi suça geçişte basamak teşkil etmesi bu suçla m¼cadelede daha etkin y¼ntemler ve modeller geliştirmek araştırmanın ¼nemini b¼y¼k ¼l¼de vurgulamaktadır.

Araştırmanın Amacı:

¼lkemizde, suçla m¼cadeleye yaklaşım genelde, suçlunun yakalanması ve cezalandırılması şeklindeyir. M¼cadelenin diğer bir y¼ntemi olan suçun oluşmadan ¼nlenmesi boyutu ihmal edilmektedir.

Uyuşturucuyla m¼cadele alanında da taleple m¼cadelenin en ¼nemli mihenk taşı olan ¼nleme boyutu g¼z ardı edilmektedir. Oysa ki problemi hen¼z çıkış noktasında ele alan ve suçu oluşmadan bertaraf etmeyi amaçlayan ¼nleme çalışmaları en verimli ve uzun vadede en ekonomik, suçla m¼cadele y¼ntemidir. Bu y¼ntemin.esası da m¼cadeleye g¼revli kurumların etkili halkla ilişkiler çalışmalarını ve hedef kitlenin profesyonellerce eğitilmesinden geçmektedir.

Uyuşturucunun kullanımının ve uyuşturucu suçlarının ortaya çıkmadan önlenmesini amaçlayan, etkili halkla ilişkiler yöntemleri oluşturmaya dayanan mücadele stratejisinde, belirlenen yöntem izlenmek suretiyle, tüm suçların azaltılması yönünde faydanılabilecek bir model oluşturulmaya çalışılacaktır.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

a) Ülkemizde uyuşturucu madde suı bir tehdit oluşturmakta mıdır?

b) Emniyet Teşkilatı uyuşturucuyla mücadele alanında yeterlimidir?

c) Türkiye de sınır aşan bir suç türü olan uyuşturucuyla mücadele alanında uluslar arası işbirliğı tatmin edicimidir?

d)Uyuşturucuyla mücadele alanında toplumsal konsensüs sağılanabilmişmidir?

e)Polisin suçla etkili mücadelede halkla ilişkiler çalışması yapması gereklimidir?

Varsayımlar:

a) Ülkemizde uyuşturucu madde suç oranları her geçen gün artmaktadır.

b) Emniyet Teşkilatı uyuşturucu suçuyla mücadelede halkla ilişkiler stratejisine dayanan bir modeli uygulamaya koyarsa, uyuşturucu suç oranı azalır.

c) Bu modelle birlikte uyuşturucu suçu büyük ölçüde oluşmadan önlenmiş olur.

d) Diğeri suç oranlarında da belirgin düşüş yaşanır.

e)Yine, uyuşturucuyla mücadele alanında ilgili olabilecek tüm kesimlerin koordineli bir şekilde çalışmasıyla etkin sonuçlar alınacağı varsayılmaktadır.

Kapsam ve Sınırlılıklar:

Bu araştırmada, uyuşturucu maddeler konusunda temel bilgilerin yanı sıra, uyuşturucu suçunun Türk Ceza Kanunundaki yeri, suç ve halkla ilişkiler kavramları, uluslararası işbirliği faaliyetleri ile uyuşturucuyla mücadelede etkin bir halkla ilişkiler faaliyetinin önemi, polis teşkilatının yapısı, uyuşturucuyla mücadele konusunda ABD de uygulanan bir modelin uyarlanması konularını kapsayacaktır.

Araştırmanın konu, zaman, denek ve benzeri sınırlılıkları şunlardır:

- a) Araştırma Türkiye sınırları içerisindeki uyuşturucu veya uyarıcı madde suçu ile sınırlıdır.
- b) Çalışma, Emniyet Genel Müdürlüğü ve merkez üniteleri ile sınırlıdır.
- c) Uyuşturucunun kapsamı, Türkiye’de en çok görülen uyuşturucu maddeler (eroin, esrar, kokain, ecstasy ve captagon) ile sınırlıdır.
- d) Araştırmada kullanılan istatistiki veriler 2000-2005 yıllarını kapsayacaktır.

Veri Toplama Tekniği:

Araştırma modelinde bilgiler, konuyla ilgili mevcut kayıt ve belgelerin veri kaynağı olarak sistemli incelenmesi olarak ifade edilen belgesel tarama yöntemiyle elde edilecektir. Bu çalışmada, her araştırmada izlenen literatür taraması kullanılacağı gibi yer yer içerik çözümlemelerine de gidilecektir.

Çalışmada kullanılan kaynaklar, Milli kütüphaneden, EGM kütüphanesinden ve özellikle KOM Daire Başkanlığı yıllık raporlarından temin edilmiştir. Polis teşkilatının mevcut yapısı ve halkla ilişkiler birimi hakkındaki bilgilere EGM tarafından yayınlanan yönergelerden ulaşılmıştı.

I. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE SUÇU KAVRAM VE BOYUTLARI

1.UYUŞTURUCU MADDELER HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Uyuşturucu Madde Kavramı

Uyuşturucu maddeler, tarihsel süreç içerisinde tıbbi amaçlarla ve dini ayinlerde kullanılmış, keyif verici özelliği olması nedeniyle de sonraları bu amaçla tüketilmeye başlanmıştır (GMGM-KAM, 2003:1). Uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin tarihçesi, uzmanlarca “binlerce yıl”, “insanlık tarihi kadar eski” sözcükleriyle ifade edilmektedir (Kayaalp,1989:421;Bektaş,1991:15).

İlkçağ uygarlıklarının kurulmasından günümüze kadar geçen zaman içinde dünyanın birçok yerinde uyuşturucu maddelerin çeşitli amaçlarla kullanıldığı görülmüştür. Bu amaçların en önde geleni, uyuşturucu maddelerin tıp alanında önleyici ve tedavi edici ilaçlar olarak kullanılmasıdır. Beş bin yıl önce Sümerlerin, öksürüğü ve karın ağrılarını tedavi etmek için haşhaş bitkisinin sütünden yararlanmaya başlamalarından itibaren, bu maddeler hekimlerin sıklıkla kullandıkları ilaçların ham maddeleri arasına girmiştir (Erhan 1996, 19).

Uyuşturucu terimi, tıp literatüründe kullanılan bir kavram olmakla beraber şahısların, tedavi amacı dışında kullandığı durumlarda, tıbbi anlamını bırakarak, hukuksal bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Uyuşturucu madde sözcüğü, Yunanca Narke “Uyku” kelimesinden gelmektedir. (Ergül, 1997:23) Ancak uyuşturucu madde kavramının basında ve yasal metinlerde, maddenin etkisiyle ters olarak kullanılmakta olduğu da söylenebilir. Keyif veren, tahrik eden uyanıklık veren, halusinojen etkisi olan maddeler de yine uyuşturucu madde kapsamı içinde incelenmektedir.

Uyuşturucu maddeler; insanların sinir sistemi üzerinde durum, mizaç ve davranış değişimlerine yol açarak kişinin ruhsal ve fiziksel dengesini bozmaktadır. Bu durum, hem kişisel hem de toplumsal yönden ekonomik ve sosyal çöküntü oluşturmaktadır (Babaoğlu 1997, 235).

Bir maddenin uyuşturucu madde sayılıp sayılmayacağı, o maddenin uyarıcı, keyif verici, hayal doğurucu, tahrik ve sarhoş edici olup olmadığına, insan irade ve muhakemesini ortadan kaldırıp kaldırmadığına, alışkanlık meydana getirmesine ve zamanla miktarını artırılması ihtiyacının ortaya çıkmasına (tolerans geliştirme) bağlı olmalıdır. (Şenel,1973:375).

Uyuşturucu madde deyiminin içerisinde kullanıldığı metne bağlı olarak, anlam farkı yaratması normaldir. Eğer tedavi edici anlamda kullanılmış ise sözcüğün karakteristik özellikleri uyuşturucu maddenin alınma nedenine, dozuna, her kullanımdaki zaman aralığına, tıbbi faydalarına bağlı bulunmaktadır. (Bayülkem,1974:11). Tıp uyuşturucu maddeyi fizyolojik veya ruhsal bir rahatsızlığın tedavisinde kullanılan herhangi bir madde olarak kabul edebileceği halde, uyuşturucunun zararlı bir biçimde keyif verici olarak kullanılması halinde kavram, uyuşturucu madde sorunu içerisinde mütalaa edilmelidir. Bu taktirde sözcük hukuksal bir niteliğe bürünür(Günel, 1976:1-4).

Dünya Sağlık Örgütü, uyuşturucu madde kavramını “önüne geçilmez gereksinme, yahut arzu, kullanıldığı miktarı artırma eğilimi, ruhsal, fiziksel bağımlılık hali oluşturan maddeler uyuşturucu madde kavramı içine girmektedir” şeklinde açıklamıştır.(İçli, 1999:87;Baştürk,1997:6).

Uyuşturucu kavramı, kullanılması için doğal bir gereksinim bulunmadığı halde kullanan kişinin ruhsal durumunda önemli değişikliklere neden olan maddeler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Uyuşturucu maddeler, ruhsal durumdaki etkisinden dolayı psikoaktif maddeler olarak da adlandırılır. Bunlar; günlük kullanımları sırasında toplumca kabul gören çay, kahve, sigara ve alkolden, hem toplum tarafından hoş görünmeyen, hem de

yasalarla kısıtlanan uyuşturuculara değin geniş bir alanı kapsamaktadır. (Söylemezoğlu, 1997).

Herhangi bir maddenin uyuşturucu madde olarak değerlendirilmesi için;

- Uluslararası anlaşmalara bağlı olan listelerde böyle bir maddenin tayin ve ilan edilmiş olması,
- Söz konusu maddenin toksik etkisinin bulunması,
- Gittikçe artan miktarlarda kullanılması için eğilim duyulması,
- Kullanılması halinde fiziki, psikolojik ya da her iki şekilde bağımlılık yapması, kesilmesi halinde ise bazı yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması gerekir (İnterpol, 1994:7).

Uyuşturucu maddeler; insan psikolojisinde alışıl gelmiş olan hareket tarzında bir değişiklik yaratarak kişilerin devamlı olarak maddeyi araması halini meydana getirir (Akçasu, 1986: 72).

Gerek milli, gerekse milletlerarası uygulamalarda tanım verme yerine, nelerin uyuşturucu madde kapsamı içine girdiği, tablolar, listeler şeklinde konarak sayma sistemini benimseme yolu izlenmektedir. Öteden beri genellikle, uyuşturucu madde kabul edilenlerle yeni bitkisel ve sentetik olarak bulunanlar bu listelere eklenmek suretiyle uygulamada bir birliğin sağlanması amaçlanmaktadır (Günel, 1976:12).

Polis tarafından uyuşturucu madde olmasından şüphelenilen bir madde bulunduğu veya yakalandığında kriminal polis laboratuvarında incelenir. Eğer uyuşturucu niteliği varsa evrak savcılığa getirilir. Mahkeme kararı vermeden önce gerekli görürse şüpheli maddeyi Adli Tıbbı inceletebilir. Adli Tıbbın raporuna göre bu madde uyuşturucu madde sayılır veya sayılmaz (EGM-KOM, 2000).

Uyuşturucu madde terimi konusunda Türkçe yazılan eserlerde yaşanan terim kargaşası diğerk dillerde de mevcuttur. Fransızca Les stupefiantes terimi afyon, koka, esrar ve bunların mamllerini yani eroin, kokain v.s. kapsar. Bağımlılık yapan sentetik maddelere psychotropes denilmektedir. Uyuşturucu maddelerden meydana gelen tutkunluğatoxicomanie, genel olarak her iki maddeden meydana gelen bağımlılığaise pharmacodependance denilmektedir.

Fransızca drogue, İngilizce drug, Almanca drogen kelimeleri hem doğıal uyuşturucuları, hem de sentetikleri kapsar. Fransızca l abus des drogues, İngilizce drug abuse terimleri ise maddelerin kullanılmasıyla beraber bunların hukuk dışı ticareti, temini, satışı faaliyetlerini kapsar. (Köknel,1976:22)

İngilizcede madde anlamına gelen substance kelimesinin de uyuşturucu manasında kullanımı bulunmaktadır. İngilizce narcotic doğırudan uyuşturucu anlamına gelmekte ise de özellikle hukuk literatüründe kullanılmaktadır.(UNDCP, 1992)

1.2.UYUşTURUCU MADDELERİN SINIFLANDIRILMASI

Uyuşturucular insan üzerinde yaptıkları etkiler ve elde edildikleri kaynağagre, merkezi sinir sistemini yavaşlatanlar, uyarılar ve hayal gösterenler olmak üzere  sınıfa ayrılır. (GMGM-KAM, 2003:2; İnterpol, 1994:9). Bu sınıfların her biri de elde edildikleri kaynağagre doğıal uyuşturucular ve sentetikler olmak üzere ikiye ayrılır.(EGM-KOM,2004:2)

1.2.1 Merkezi Sinir Sistemini Yavaşlatanlar

1.2.1.1 Doğal Uyuşturucular

1.2.1.1.1 Afyon

Uluslararası ismi opiumdur. Bu ad eski Yunanca dan gelir. Bitki salgısı anlamına gelir.(Günel,1998:18; Güngör ve Kınacı 2001: 47). Afyon, haşhaş kozasının çentiklenmek suretiyle içinden çıkan sütün katılaşması ile elde edilen maddedir. (Kurt,1987:17). Hava ile temas ettikçe koyulaşır ve kahverengi bir renk alır. Ağır hoş olmayan bir kokusu ve acımtırak bir lezzeti vardır.(Sözer, 1956). Afyon bilimsel literatüre geçmiş en eski uyuşturucu madde olup, haşhaş bitkisinin olgunlaşmamış kapsüllerinin çizilmesi sonucu akan sütünün yoğunlaşmış, katılaşmış halidir (Öztürel 1971:320). İçeriğinde şeker, protein, gibi maddelerin yanı sıra morfin, narkotin, kodein ve sayıları 25'e yakın alkaloid mevcuttur (Demirbaş, 2005: 268).

Haşhaş; dallı-budaklı, her sene tohumdan yetişen, beyaz, pembe, kırmızı ve mor renkte çiçek açan (temel renk beyazdır) bir bitkidir. Yapraklar geniş düz ve gümüşü parlaklıkta yeşildir. Olgunlaşan haşhaş bitkisinde, fındık ve küçük portakal büyüklüğünde bir kapsül (koza) oluşur. Kozanın kendisi bir uyuşturucu madde değildir. Afyon ve türevlerinin elde edildiği bir kaynaktır. Koza afyon ve türevlerini ihtiva etmesi yanında, pasta ve çöreklerde kullanılan, yağı çıkarılabilen, tohumları da ihtiva eder. Afyon grubuna dahil uyuşturucu maddeler merkezi sinir sistemi üzerinde uyuşukluk yaratan, fevkalade tesirli, kliniklerde kullanılan eczalardır. Bu gruptaki eczalar tıbbi alanda bilhassa ağrıları dindirmekte kullanılır ve faydalı vasıfları vardır. (EGM-KOM,2002:133)

Bir dönüm haşhaş tarlasından 60 kg. kapsül elde edilmektedir. Kapsülün afyona oranı % 0,4'tür. İlkbahar ve sonbaharda ekimi yapılan haşhaşın kapsülü, çiçeklerin dökümünden takriben 10 gün sonra

çentiklenerek, ham afyon elde edilir. Afyonun en önemli ve başlıca alkaloidi morfindir. Afyonun türevleri morfin, eroin ve kodeindir. (GMGM-KAM,2003)

1.2.1.1.2 Morfin:

Afyonun kimyasal yollarla ayrılmasından elde edilir. Morfin, 1805 yılında Hannover'li bir eczacı olan Frederick SERTURNER tarafından afyondan ayrıştırılmıştır.(GMGM-KAM,2003:4). Bu alkoloide Yunanlıların uyku ilahı Morpheusha atfen morfin adı verilmiş olup, afyon bileşimi ortalama % 10 morfin ihtiva etmektedir (Öztürel, 1983)

Beyaz renkli, kokusuz ve çok acı tatta olup, suda erir. Morfinin belli başlı tesiri, ağrıları gidermesidir. Toz veya plaka (tablet) halinde bulunabilir. (Aykaç,1987:436).

Morfin 19. yüzyıldaki Kırım Savaşı, Amerikan iç savaşı, 1. Dünya Savaşı sırasında askeri hastahanelerde yoğun bir biçimde kullanıldı. Savaş sonrası morfin askeri yaşamdan sivil yaşama intikal etmiş ve daha önce Otuz yıl savaşlarında tütünde görüldüğü gibi büyük bir bağımlı kitlesi oluşturmuştur.

1.2.1.1.3. Eroin:

Eroin, baz morfinin çeşitli kimyasal işlem ve süreçlerden geçmesi sonucu elde edilen bir uyuşturucudur. Beyazdan açık kahverengiye kadar değişik renklerde bulunabilen, kokusuz, acı, kristal, toz bir maddedir(Sözer 1956, 29). Kapsül veya tablet haline de getirilebilir.

Eroinin elde edilmesinde kullanılan en önemli kimyasal madde "Asetik Anhidrit"tir.Asetik Anhidrit maddesi, kuvvetli kokusu olan, hissedilebilen, renksiz bir sıvıdır. Bu madde sanayi alanında suni ipek, aspirin, bazı reçine ve verniklerin yapımında kullanılır. 1 kg. eroin elde edebilmek için 2 kg. Asetik Anhidrit gerekmektedir. Bunun dışında, yasadışı bir eroin laboratuvarında bulunması gereken maddeler; Bol su, ısı kaynağı, cam kap ve kovalar, tartı aletleri, sodyum karbonat, hidroklorik asit, alkol, süzgeç, eter,

kireç kaymağı, aktif kömür'dür. Morfinden 4-10 defa daha güçlü bir maddedir. (Yılmaz,2004:17).

Yasadışı yollardan Ülkemizde elde edilen eroin için saflık derecesi % 60 civarındadır. Mükemmel laboratuvarlarda % 100 saflıkta eroin elde edildiği tespit edilmiştir. Buna Güney Doğu Asya ülkelerinde üretilenler örnek gösterilebilir. Genellikle perakende kullanım amaçlı olarak sokakta satılan eroin saf nitelikte olmamaktadır. İçine nişasta, pirinç unu, tebeşir tozu, aspirin, prokain benzeri çeşitli katkı maddeleri ilave edilerek eroinin saflığı düşürülmektedir. Sokakta satılan eroinin saflık derecesi % 5-12 olarak değiştiği gözlenmektedir. (EGM-KOM,2002:136)

Daha çok enfiye gibi buruna çekilerek veya deri altına şırınga edilerek kullanılmaktadır. İğne yolu ile alınması en yaygın olan uyuşturucudur (Bektaş, 1991:18). Eroin kaşık içerisine konularak bir miktar su (alkol veya limon suyu) ilave edilir. Altan tutulan ateşle eroin sıvı hale gelir. Enjektöre çekilerek deri altına zerk edilir. Enjektör kullanılmadan önce, kol bir ip veya çorapla sıkılır. Özellikle AIDS hastalığının batı ülkelerinde yayılmasına en büyük etken olarak, uyuşturucu çekilen enjektörlerin dikkatsizce birden fazla kişi tarafından kullanılması gösterilebilir. (Babaoğlu, 1997:172).

Eroin kısa bir süre kullanım devresinden sonra, kesin bağımlılık yapan bir uyuşturucu türüdür. Vasat bir bağımlının 4-6 saat arayla uyuşturucu alması gerekmekte, günlük tüketimi ise 50 mg. civarında olmaktadır. Bir eroin bağımlısı ilk 3 ay içerisinde iradesini kullanarak tedavi olabilir. Bu kişilerin iyileşme şansı % 10 civarındadır. Bir yıl sonrasında ise bu şans % 1'lere düşmektedir. (EGM-KOM,2002:136).

Başlangıçta kişiye aşırı bir güven duygusu veren eroini kullananlarda yalancı bir zindelik görülür. Ancak bu dönem kısa sürmektedir. Bir süre sonra kişide ruhsal veya fiziksel bir rahatsızlık görülür, gözbebekleri büyür, zayıflık başlar, renk sararır. Uyuşukluk ve vurdumduymazlık hali baş gösterir.

(Kızıyalın 1970, 36). Eroin kullananlar madden ve manen çökerler, ahlaki hisleri zayıflar. Eroinmanın tek düşüncesi eroin temin etmek olduğundan, bunu sağlamak için her şeyi yapar ve dolayısıyla rahatlıkla suç işler (Günel 1976, 20).

Esmer olanlar "Meksika Eroini", pembe olanlar "Çin Eroini" olarak piyasada bulunabilmektedir. Literatürde 1 numaradan 4 numaraya kadar (renklerine göre) sıralanmaktadır.(GMGM-KAM,2003:4)

1.2.1.1.4. Kodein:

Kodein, haşhaş kozası ve afyonda mevcuttur. Tıp alanında kullanılan kodein genellikle morfinden kimyasal süreçlerle elde edilmektedir. (Köknel,1983:293) Afyonda 0.5 oranında bulunur. Kodein kelimesi Yunanca "Haşhaş Başı" demektir. Kodein, toz veya tablet halinde yapılabilir. Beyaz renkli, kokusuz ve acımsı tattadır. Kodein, etkili bir öksürük giderici ve ağrı kesici olup, en çok tatbik edilen ilaçlardan biridir. Ağrı kesici olarak tesiri morfine göre 1/10'dur. (EGM-KOM,2003:5).

1.2.1.2. Sentetik Uyuşturucular

Bu maddeler, morfin yerine geçen sentetik maddelerdir. Bunlar normal olarak beyaz tabletler şeklinde hazırlanır. Fakat bazen üzerlerine çeşitli renklerde tabakalar geçirilir.Günümüzde en az tabii narkotikler kadar tehlikeli olan bu maddelerin suiistimali gün geçtikçe tehlikeli boyutlara ulaşmaktadır. Tıbbi amaçlar için imal edilen sentetik uyuşturucuların mutlak surette hekim kontrolünde kullanılması gerekmektedir. Bu konu 1971 tarihli Birleşmiş Milletler Psikotrop Maddeler Hakkındaki Sözleşmesi'nde özellikli olarak yer almış, sentetik psikotropik maddeler uluslar arası bir kontrol sistemine girmiş bulunmaktadır.

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı ile yürütülen yeşil ve kırmızı reçete tatbikatı, bu tür ilaçlar için fevkalade başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Sentetik uyuşturucular yeşil, uyarıcılar kırmızı reçete ile satılabilmektedir.

Merkezi sinir sistemini yavaşlatan sentetik uyuşturucular üç katagoride incelenmektedir.

1.2.1.2.1 Barbitüratlar:

Barbitüratlar, merkezi sinir sistemini etkileyerek yatıştırıcı, teskin edici etkinlik gösterirler. Barbitüratlar, sentetik olarak değişik renk, hacim ve şekillerde kapsül veya tabletler halinde üretilirler. Tıpta kullanılan 30 kadar cinsi bulunur. Bunlar doktor tarafından şahsı sakinleştirmek veya uykuya daldırtmamak üzere pek sık verilen ilaçlardır. Örneğin; sakinleştirmek üzere Phenobarbitalin ortalama bir tedavi dozu 15-30 miligram, uyku hali için ise 200-300 miligramdır. Bununla beraber, düzenli bir barbiturat müptelası günde 2000 miligram doza kadar kullanabilir. .(GMGM-KAM,2003:10).

Bu eczalar; başlangıç süreleri ve tesir süreleri bakımından farklıdırlar. Genellikle daha çabuk etki gösteren maddeler bağımlılar için daha fazla tercih edilir. Barbituratlar 300 miligram alındığında derin bir uyku hali yarattıkları ve bu uyku halinin 4-8 saat arasında sürdüğü, 1 gram alındığında ölüme sebebiyet verdiği sanılmaktadır. Ayrıca, barbituratlar alkolle alındığında ölüme sebebiyet verebilmektedir. Bu maddeler genellikle yutularak alınırlar. Yalnız, suda eritilerek deri altına zerk edilmek suretiyle de kullanılabilirler. Eroin karıştırarak, sigara gibi içenler de vardır.(İnterpol,1994:29-30)

Suiistimali en çok yapılanlar, sarı kapsüller şeklinde imal edilen Pentobarbital Sodium, mavi kapsüller halinde imal edilen Amobarbital Sodium ile kırmızı ve mavi kapsüller halinde imal edilen Amorbarbital Sodium ve Secobarbital Sodium'dur.

Barbituratlar alındığında alkol sarhoşluğunun belli özelliklerini gösterir. Fark sadece kokularıdır. Alkol alanların ağızları kokar. Barbituratlar ise koku yapmazlar. Kullanıcılar yürürken sallanırlar, tökezlerler, derin bir uykuya dalarlar. Küçük dozda bir barbiturat, şahsın rahatlamış ve hoşgörülü

görünmesini sağlayabilir. Fakat o şahsın alışıldan daha yavaş tepki göstermesine de sebep olur. (EGM-KOM,2002:138)

1.2.1.2.2. Trankilizanlar:

İnsanları sakinleştirmek ve kullanarı uykulu hale getirmeksizin veya akli ve fiziki uyanıklığını azaltmaksızın endişelerini gidermek üzere kullanılırlar.(GMGM-KAM,2003:11) Bir çok ÷lkede reçetesiz de temin edilebilmektedirler. Bunların en çok suistimal edilenleri Meprobamate, Chlordiavepoxide ve Diazepamlar' dır(İnterpol,1994:30).

1.2.1.2.3. Sedatifler:

Akli/Zihni aktiviteyi ve uyanıklığı yatıştıran ancak bartüratlar gibi uykulu hal alınmasını önleyen sentetiklerdir. Bağımlılar arasında çok sevilir piyasada bir çok isimle bulunabilir. Bunlar Mehaqualone, Glutethimidi ve M Hapları olarak bilinen Mandraxtır. Bağımlılar ilk önceleri kendilerini cesur ve iyi hissetseler de sonrasında kendilerini yalnız ve çevresinde kaybolmuş hissederler. (GMGM-KAM,2003:11)

1.2.2. Merkezi Sinir Sistemini Uyarılar

1.2.2.1. Doğal Uyarılar

1.2.2.1.1 Koka Bitkisi:

Bu bitki Orta ve Güney Amerika ÷lkelerine münhasır bir bitki olup, çoğunlukla Peru, Arjantin, Meksika Bolivya, Brezilya ve Kolombiya'da yetişmektedir. Sıcak ve nemli bir iklime ihtiyaç gösterir. Boyu 1,5 m. civarında, yaprakları düzgün ve ovaldir.(Kızılyalın,1970:36)

Güney Amerika'da yaşayan kıızılderililer tarafından, uyarıcı olarak ve açlık duygusunu azaltmak için yanaklarda tütün lokması şeklinde çiğnendiği bilinmektedir. (GMGM-KAM,2003:6)

1.2.2.1.2. Kokain:

Güney Amerika'da yerlilerin koka yapraklarını çiğneyerek yorgunluklarını giderdikleri kokaini ilk keşfeden 1859 yılında Alman kimyager Nieman Geotingen'dir. İnkaların Peru'da koka adı verilen bitkiyi yetiştirip yapraklarını yaralarda kullandıkları bilinmektedir. Menşei Güney Amerika olan kokain daha sonra, kullanılması, taşınması ve gizlenmesi eroin gibi kolay olduğundan süratle diğer ülkelere yayılmıştır (Kurt, 1992:27). Beyaz, parlak, kokusu olmayan, dile acı gelen bir tozdur. Suda ve alkolde eriyen güçlü bir uyuşturucu olup, en yaygın kullanım şekli buruna enfiye gibi çekilmesidir (Demirbaş 2001:271).

Kokain, menşei olan Güney Amerika'daki Peru, Bolivya, Kolombiya, Arjantin, Brezilya ve Meksika gibi ülkelerde koka ağacı bugün bile kutsal sayılarak, besleyici maddeleri içerdiği sanılmakta ve yaprakları çiğnenmek suretiyle kullanılmaktadır (Sözer, 1956:38).

Hekimler yaygın bir şekilde kokaini örneğin göze ve hemoroitlere yapılan cerrahi girişimlerde veya saman nezlesi gibi çeşitli hastalıklarda uygulamaya başladılar. Kokainin toksisitesi ile ilgili ilk bilgi 1885'de göz ameliyatı sırasında ortaya çıkan toksik etkilerle ilgili idi. Aynı dönemde kokaine bağlı ölümlerde bildirilmeye başlandı. Kokain içeren ürünler arttıkça tıbbi sorunlarda artıyordu. 1900'lerin başına kadar kokainin ağızdan veya enjeksiyonla uygulanırken 1904'ten sonra buruna çekme yaygınlaştıkça burun duvarında ülserasyon ve delinmeler görünmeye başlandı. 1888'de ilk kez kokainin akut ve kronik toksisitesi ile ilgili deneysel çalışmalar yayınlandı. Paris'te kokain bağımlılığı büyük bir sorun haline geldiği için Fransız araştırmacılar kokainin fizyolojik etkileri üzerinde çalışıyorlardı. Kokainin halusinasyonlara neden olduğu bu dönemde bildirildi. (Karch, 1996).

Koka yaprağı, hidroklorik asitle işleme tabi tutularak kokain elde edilmektedir. Yaklaşık 300 kg. koka yaprağından 1/2 kg. kokain elde

edilmektedir. Kokain, genellikle asit borik veya sodyum bikarbonat gibi beyaz toz halinde maddelerle karıştırılarak saflığı azaltılmaktadır. (GMGM-KAM, 2003:6-7).

Kokain buruna çekildiğinden burun içine hissizlik gelir ve kırmızı bir renk alır. Kişide iştahsızlık, zayıflık, uykusuzluk, başağrısı, kusma gibi tesirler meydana gelir. Kullanıcı, bir süre sonra kokain elde etmek için ahlak ve hukuk kurallarına aykırı bir takım saplantılar içine girer(Güven 1987:47). Yüksek dozda alınması durumunda, aşırı yüz sararması, baş dönmesi, solunum ve kalp atışlarının yükseltmesine, neticede ölüme yol açar. (Aykaç,1987:439)

1.2.2.1.3. Crack:

Kokainin daha ucuz fakat daha tehlikeli bir türevidir. Kokain hidroklorit (HCL) ve yemek sodasının su içerisinde karıştırılarak ısıtılmasıyla elde edilen, beyaz veya krem renginde, kokainden daha etkili bir uyuşturucudur. Uyuşturucu bağımlılarının belirttiğine göre; crack müptelalığı, eroin ve kokain müptelalığından en az 3 kat daha ağırdır. Burun yolu ile alındığında, 10 saniyeden daha az bir sürede beyine ulaşır. Bu madde etkisi açısından kokainden en az 10 kat daha hızlı ve ölümcüldür. (GMGM-KAM,2003:7)

Sürekli kullanıldığından uykusuzluk, sinir bozuklukları, çok ciddi paranoya, cinayet veya intihara kadar götüren stres yapar. Kullanıcı çok hareketli, aktif, sinirli ve kızgın olur. Boğuk seslilik, bronşit ve diğer solunum problemlerine yol açar. İştahsızlık sonucu kilo kaybına neden olur. Beynin biyokimyasal yapısını bozar ve bütün uyuşturucu maddelerden daha çabuk bağımlılık meydana getirir. (İnterpol,1994:29)

1.2.2.2. Sentetik Uyarıcılar:

1.2.2.2.1. Amfetaminler:

Amfetaminler merkezi sinir sistemini uyaran eczalardır. Acı, hafif kokulu renksiz bir sıvıdır. Bağımlılar ilacı ağızdan, bazen de enjekte etmek suretiyle kullanırlar.(Kayaalp, 1989) Tıbbi olarak, uyku hastalığı hallerinde, daha az yemek için şişmanlık hallerinde kullanılırlar.Uyarıcı özelliğinden dolayı sporcular tarafından doping olarak kullanılmaktadır. İlaç alındıktan sonra kan dolaşımı hızlandığından bütün duygular alarma geçer. İlaç alan kişi uzun süre uykusuzluğa dayanabilir.Zamanla yapılan doz artırımını kişide istenmeyen neticeler meydana getirmektedir. Tolerans çok çabuk gelişir.(Dönmezer,1981)

Fiziki bağımlılık oluşturmazlar, psikolojik bağımlılık oluştururlar. Bilgisayar, elektronik, reklamcılık gibi meslek dallarında artan rekabet ve ayakta kalma yarışı da birçok akli başında insanı amfetamin bağımlısı yapmıştır (Bektaş 1991, 27)

Bütün amfetaminler, başlangıçta girişkenlik ile özgüven duygusunun ve dikkati yoğunlaştırma yeteneğinin artması, yorgunluk duygusunun azalması ile birlikte uykusuzluk, zihinsel açıklık, zindelik, konuşkanlık gibi ruhsal etkiler gösterir. Bağımlı kişilerde baş dönmesi, huzursuzluk, iştahsızlık, ağır durumlarda ise deride kızarma, kalp çarpıntısı, soluk darlığı, kusma, yüksek ateş, koma hali ve ölüm getirir (Kurt 1992, 31).

Ancak bu uyuşturuculardan suistimali yapılanlardan, belirli isimlerle yaygın olarak kullanılan ve tanınanların ele alınmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Günümüz literatüründe artık amfetamin türevi sentetik hapların tamamı ecstasy olarak adlandırılmaktadır. ancak içerisinde fenetyllin

yada amfetamin olmakla birlikte, üzerinde iç içe geçmiş C harfi olanlar Captagon olarak isimlendirilmektedir.

1.2.2.2.2.Captagon:

Sentetik bir uyuşturucu türüdür. Önceleri Almanya'da yasal olarak üretilen bu maddenin üretimi, suistimalinin artması üzerine durdurulmuştur. Üretiminin durdurulmuş olması ile birlikte yasal olmayan yollardan, yüksek kazanç elde etmek için çeşitli ülkelerde kaçak olarak üretilmeye başlanmıştır. Piyasaya captagon ticari adı ile sürülen ve etken madde olarak fenetylline içeren bu uyuşturucunun özellikle Arap ülkelerinde kullanımı yaygındır.

Captagon üretiminde tespit edilen iki aşama vardır. Birincisi fenetylline maddesinin imal edildiği kimyasal aşama, ikincisi ise elde edilen etkin maddenin tablete dönüştürülmesi olan fiziksel aşamadır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki; yasadışı yollardan captagon üretimi yapan şahıslar, daha fazla uzmanlık, zaman ve laboratuvar malzemesi gerektirdiğinden, fenetylline maddesini doğrudan temin edip, ikinci aşama olan ve çok uzmanlık gerektirmeyen fiziksel aşama devresinden itibaren üretime geçmektedirler.

Önceleri etkin maddesi fenetyllin olarak üretilen ve satılan captagonun, üretiminin yasaklanması neticesinde yasadışı yollardan gizli laboratuvarlarda üretilmeye başlanması ile etkin maddesi ve içerisinde ne olduğu tam olarak bilinmeyen, ancak hapların üzerlerinde ki captagon logolarından dolayı captagon adı ile satışı yapılan, farklı özelliğe sahip haplarda tespit edilmiştir. (GMGM-KAM,2003:13)

1.2.2.2.3. Ecstasy:

Merkezi sinir sistemini uyanan amfetamin türevi, halusinasyonlara da sebep olabilen sentetik bir uyuşturucudur. Tablet, kapsül, toz veya sıvı şeklindedir. İlk olarak Çeçe sineği gibi böcekler soktuğunda insanları uyku halinden kurtarmak için 1912 yılında üretildiği bilinen ecstasy; uyuşturucu olarak ilk defa 1985 yılında Hollanda'da rapor edilmiştir. Kullanımı, 1980'li

yıllarda kısmen genç insanlar arasında ev müzik kültürünün yaygınlaşması ile birlikte hızlı bir yükselişe geçmiştir.

Bu tip maddelerin suiistimalinin riziko bilinci gayet düşüktür. Ağızdan kullanımı tehlikesiz görülmektedir. Ancak sağlık uzmanları, bu maddelerin merkezi sinir sistemine ve vücuda olan zararlarını sürekli olarak bildirmektedirler.(Yılmaz,2004:31-32)

Riziko bilincinin düşük olmasından kastedilen, hastalanıldığında kullanılan haplar gibi kullanımının kolay ve risksiz görülmesidir. Diğer bütün uyuşturucu maddelerde olduğu gibi ecstasynin sağlık riski sadece bu maddenin farmakolojik özelliklerine değil, kullanan grubun doğasına ve kullanılma şartlarına da bağlıdır.

Moda uyuşturucular olarak bilinen bu tip sentetik maddelerin üretilmesi, genelde var olan etkin maddenin özel muameleler ve kimyasal yöntemlerle moleküler anlamda değişiklik yapılması neticesinde birtakım ara maddelerinde katılmasıyla yapılmaktadır. (GMGM-KAM,2003:14)

1.2.3. Hayal Gösterenler (Halusinojenler)

1.2.3.1. Doğal Halusinojenler

1.2.3.1.1. Esrar:

Kenevir bitkisinin botanikteki adı "cannabis sativa"dır. Yıllık yetişen bir bitki olup, tarımı yapılmasının yanında doğada vahşi olarak yetişebilir. Tohumdan yetişir ve koyu yeşil bir renktedir. Dişi ve erkek karakterde iki çeşidi vardır. (Sözer,1956:39). Boyu 1-3 metre arasında değişebilen bu bitkinin yaprakları dar, uzun testere biçiminde ve yelpaze görüntüsü verir. Esrar maddesi (etkin maddesi THC-Tetra Hydro Cannabinol) kenevirden elde edilmektedir.Hint keneviri binlerce yıldır kültür bitkisi olarak, liflerinden ve psikoaktif özellikteki reçinesinden yararlanmak amacıyla yetiştirilmektedir. Hint kenevirinin fiziksel ve ruhsal etkilerine ilişkin ilk bilgilere M.Ö. 2700

yıllarında Çin'de hazırlanan ilk farmakoloji kitabında rastlanmıştır (Söylemezoğlu, 1999).

Uyuşturucu üretimi için yapraklar ve tepeler toplanır. Bitki çiçek halindeyken, üst kısımdaki yapışkan reçine kazınarak ve üst yaprakları kesilmek suretiyle toplanır. İnce elekten geçen ilk kalite esrara "Haşiş", elde edilen ikinci kalite esrara "Marihuana" adı verilir. (Sağtürk ve Büyükkakın,1997:20). Reçineden esrar elde etme, yaprağın kullanılmasından 10 kez daha kuvvetlidir.

Ülkemizde ekimi, lisanslı ve kontrollü olarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığının gözetiminde gerçekleştirilmekte olup, yalnızca THC içermeyen ekimine müsaade edilmektedir. Ortadoğu'da Hashish (esrar) kelimesi genellikle hem yaprakları hem de reçineyi veya bunların bir karışımını ifade eder. Reçinenin kendisi kahve renklidir ve genellikle bloklar ve düz plakalar halinde sıkıştırılırlar. Kenevir bitkisinin görülebilecek bir şekli de çubuk şeklindedir. Bunun dışında bu madde koyu kahverengi yağ halinde görülür. Buna likit esrar, esrar yağı, marihuana yağı gibi isimler verilebilir.(GMGM-KAM,2003:7)

Esrarın doğrudan sarılarak içilmesinin yanında tütünle karıştırılarak da sigara şeklinde içilir.(Demirbaş 2001:271). Ağız yoluyla genelde tereyağı, bal veya tatlılarla karıştırılarak kullanılır. Alkollü içki veya çok şekerli sıcak kahve içerisine koyulmak suretiyle de içilmektedir (Bayulkem 1974, 5). Etkisi 15-30 dakika içerisinde hissedilmeye başlar, 4 saat kadar sürer.

Esrar kullanmanın dışa yansıyan en belirgin özelliği gözlerin kızarmasıdır. Ağız kuruması, küçük tuvalet ihtiyacı, acıkma, uykulu bir hal, fazlaca terleme, soluk bir yüz, diğer görüntülerdir. Başlangıçta, neşe ve konuşma hali gibi canlılık veren esrarın bir süre sonra etkisi değişerek hayal gösterici niteliğe sahip olur. Zaman, mekan, duygu mefhumları değişir. Panik

ve ölüm korkusu başlar, aydınlığa karşı hassasiyet artması gibi etkiler görülür. (İnterpol,1994:21;Özden,1992:70).

1.2.3.1.2. Likit Esrar:

İngilizce Hashish Oil olarak adlandırılan likit esrar elde etmek için kenevir bitkisi içerisine (delikli kap, kevgir vb.) konulur. Bu sefer, içerisinde alkol Cloroform, Hexane veya petrol eteri bulunan bir başka kap, örneğin varil içine sarkıtılır. Üstü örtülü olan kabın üzerinde bakır borular veya imbik geçmekte olup bu boruların içerisinde soğuk su dolaşmaktadır. Kap ısıtılmaya başlayınca sıvı ısınıp buharlaşır. Bakır borular ile temas edince tekrar sıvı hale gelerek bu kez delikli sepette bulunan kırıntıların üzerine damlar. Birlikte deliklerden sıvı içerisine süzülür. Bu işlem sonucu elde edilen koyu renkli katran likit esrardır.

Normal olarak 1 kg % 20 THC maddesi ihtiva eden likit esrar elde edebilmek için % 2 civarında THC maddesi içeren kenevir bitkisi veya esrardan 10 kg gerekmektedir. Bu maddenin kullanımı sigara üzerine bir veya iki damla koymak suretiyle dumanını çekmek, içkilerin içerisine damlatmak veya pipo içerisine damlatarak dumanını çekmek şeklinde olup, normal esrar suiistimaline göre etkisi daha süratli ve fazladır.(GMGM-KAM,2003:9)

1.2.3.1.3. Meskalin:

Meskalin, Orta ve Güney Amerika'da yetişen ananas şekil ve büyüklüğünde bir kaktüsten elde edilmektedir. Tablet, kapsül ve sıvı halde kullanılmaktadır. Kuvvetli acı bir tadı vardır. (GMGM-KAM,2003:10) Etkileri 10 saatten fazla sürmektedir. Ülkemizde yaygın bir kullanım alanı bulunmamaktadır.

1.2.3.2.Sentetik Halusinojenler

1.2.3.2.1. LSD:

Hayaller ve evhamlar meydana getirmede kullanılan LSD 1943 yılında bir kimyacı tarafından migren tedavisi için araştırma yaparken çavdar küfünün içinde bulunan bir asitten keşfetmiştir. LSD pek çok durum ve şekilde imal edilebilmektedir(Dönmezer,1984:376). LSD, Lysergic Acid Diethylamide'nin kısa yazılışıdır.

LSD diye bilinen sentetik maddenin kendisinden başka daha 19 ayrı şekli vardır. ACID diye de bilinir. (Altındal,2003:139). Tatsız, kokusuz olan LSD, toz halinde, toplu iğne başı büyüklüğünde veya kesme şeker, etiket, posta pulu, kağıt, fotoğraf gibi maddelere emdirilmiş solüsyon şeklinde olabilir. 30 gram LSD 300.000 doz (kullanım) için yeterlidir. 20'den fazla çeşidi vardır. Her seferinde en az 100-200 mikro gram halinde kullanılır. Yarım saat içerisinde etkisini gösterir ve 6 ile 36 arasında etkisini sürdürür.

LSD alınış biçimi ve içerdiği aktif maddeye bağlı olarak alındıktan kısa bir süre sonra etkili olur (Birsöz- Turgay 1995, 439). LSD ilk alındığında aldatıcı tesirini göstermekte ve beyinin süratle çalışmasını sağlamaktadır. Bu anda insan kendini bir rüya aleminde zanneder. Kullanan kişinin kavrama melekesi tahrip olduğundan gerçekte gerçek olmayanı ayırt edemezler, mesafe kavrayışları orantısızdır. (İnterpol,1994:30-31)

Ayrıca buharlaşan, tabii ya da sentetik olarak elde edilen bir kısım kimyasal maddelerin, teskin edici olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bunlara organik çözücüler ve içe çekilenler de denir. Sinir sisteminde etkili olan ve uçucu özelliği olan bileşiği içerir. Hava ile buluşan bir sıvıdan hızlı şekilde buharlaşırlar. Bunlar;Tutkal, Gazyağı, Kerosen ve tinerdir.

Bu maddeler petrol ürünlerinde, parlatma ve temizlik sıvılarında, çeşitli kokularda kullanılırlar. Bunların aktif unsurları; Toliene, Benzol, Aseton,

Karbon, Tetraclorit, Klorofol, Etileter, çeşitli alkoller ve Asetikasit tuzlarıdır. Kullanıcılar, maddelerin buharlarını, direk olarak kullandıkları ticari kaplardan, doyurulmuş bir kumaştan veya politen çantadan içlerine çekebilirler.(İnterpol,1994:34-35)

2.SUÇ KAVRAMI VE UYUŞTURUCU SUÇU

2.1. Suç ve Suçluluk Olgusu

İnsanoğlu yaşamın her evresinde toplumsal, dinsel, hukuksal kurallara uymak için kendi kendini zorlamaktadır. Çünkü, kurallar çoğu kez bireylerin arzularıyla çelişmektedir. Bu nedenle birey bunları oldukça sık bozmaktadır. İnsan, kendine normlar-ölçüler-kurallar koyan tek canlıdır. İnsan kural koyduğu, yasa yaptığı gibi, bunları bozar, değiştirir, geliştirir (Yavuzer, 1980: 18-19).

İnsanın dünyaya gelmesinden itibaren sürekli başkalarıyla yaşama isteği, başlangıçta küçük topluluklar halinde, zamanın akış seyri içerisinde de büyük topluluklar halinde yaşadığına ilişkin bu gün bilimsel birtakım veriler bulunmaktadır. Bu birlikte yaşama isteğinin temelinde yatan psikolojik yaklaşım belki de yaratılışının bir gayesi olarak ortaya çıkmıştır. İnsanın tek başına hayatını devam ettirebilmesinin güçlüğü, topluluk halinde yaşayışın daha paylaşımcı ve daha rahat oluşu insanın başka insanlarla bir arada yaşama isteğini doğurmuştur. Toplu halde yaşamının bir zorunluluk halinde ortaya çıkardığı bir takım ilişkileri düzenleyici kurallar, başlangıçta insanların kendi hak ve özgürlüklerini teminat altına almak düşüncesinden doğmuşken sonradan, bu insanlarda bu kurallara uymak durumunda kalmışlardır. Başka bir ifadeyle, kalabalık bir bütün halinde yaşamının kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkan kurallar, tüm üyelerin isteyerek veya istemeyerek uymak durumunda kaldıkları kurallardır.

Sosyal hayat bu kurallar çevresinde şekillenir ve çeşitlilik kazanır. Dolayısıyla, toplum içerisinde yaşayan insan kendi istek ve arzuları doğrultusunda istediği gibi yaşayamaz. Yani, kişi kendi hürriyetlerini kullanırken başkalarının hürriyetlerine tecavüz etmemek, toplumun rahat ve huzurunu da bozmamak durumundadır (Tosun, 1967:1).

Bu tür bir mecburiyet aynı zamanda bir toplum düzeninin varlığını şart kılmaktadır. Bir toplumsal düzenin varlığını ve devamını sağlayan ise bir

takım kurallardır. İnsan kendine kurallar koyan ve bu kurallar bağlamında hayatını düzenleyen tek canlıdır. Bu kurallara bir takım değerler ve onun müsaade ettiği ölçüde hür davranışlar icra etmek durumundadır. İnsan hayatını düzenleyen ve insanlar arasında uyumlu ilişkilerin gerçekleşmesini sağlayan kuralları din kuralları, Ahlak kuralları, Hukuk Kuralları, Örf ve Adet Kuralları, Görgü Kuralları olmak üzere beş kategoride toplamak mümkündür.

Dini kurallar, tabiat üstü bir takım güçlerin insan davranışlarını ve toplumsal düzenin işleyişini düzenlemeye yönelik ortaya çıkmış kurallardır. Burada dünya ikili bir ayırımı tabi tutulur. Bu dünyada yapılanların öte dünyaya bir hazırlık mahiyetinde olduğuna inanılır. Dolayısıyla, bu dünyada oluşturulan davranış kalıpları, dini kurallarla sınırlı kalmaktadır. Bu kurallara ters düşen davranışlar kimi dinlere göre bu dünyada yetkili organlar tarafından cezalandırılırken bir kısım davranışların cezaları öte dünyada görülecektir. Her kuralın bir yaptırımı olduğundan Dini kuralları işleyenler günah işlemiş olur. Dini kurallar, bir yandan kişinin ferdi davranışlarını bir düzene koymaya çalışırken, öte yandan da kişinin diğer insanlarla olan ilişkilerini düzenleyici ölçütleri ortaya koyar. İnsanın dini kurallara uyumunda imanın etkisi oldukça fazladır. Başka bir ifadeyle, dini kuralların etkisi daha çok bir dine inanan ve ona iman eden insan ve toplumlarda daha etkilidir.

Ahlak kuralları ise, toplumsal hayatın varlığını sürdürmek için hangi davranışın iyi, hangi davranışın kötü olduğuna dair bir takım hükümler vererek davranışları bir ayırımı tabi tutan kurallardır. Bu kurallar içerisinde örf ve adet kurallarının hakim olduğu gözlenir. Kimi ahlak kuralları da dini kurallar çerçevesinde şekillenir ve hükmünü dini kurallara uyun veya uymayan davranışlara göre verir. Çoğu zaman bu ahlak kurallarına görgü kuralları da dahil edilir. Bu tür kuralları ihlal edenler toplumdan dışlanır, yaptırımı ise toplum tarafından ayıplanmadır.

Zaman akışı içerisinde meydana gelen değişimler dini ve ahlaki kuralların etkisini kimi toplumlar için oldukça azaltmış, kimi toplumlarda da

eskiye oranla azalmakla birlikte, hukuk kurallarıyla birlikte sosyal hayatı düzenlemedeki rolü devam etmiştir. Dini-ahlaki kuralların etkisinin azalmasındaki en büyük rolü, bu kuralların yaptırımlarının maddi olmaktan öte manevi yaptırımlar olmasında yatmaktadır. Sürekli değişen dünyada, insanların düşünce yapısında meydana gelen değişimler yaptırımların manevi alemden maddi aleme kaymasını gerekli kılmıştır. Sapma davranışlarının artması ve zararlarının diğer insanları oldukça fazla etkilemesi karşısında biçimini ve muhtevası farklı bir takım kuralların ortaya çıkmasını sağlamıştır ki bunlara hukuk kuralları denmektedir.

Hukuk kuralları, sosyal hayatın düzenliliğini ve devamını sağlama doğrultusunda teşkil edilmiş bulunan toplum üzerinde etkisini sürdüren bir takım kanunlardan oluşur. Bu kurallar toplumda düzenin bozulmasına yönelik davranışları kendi kapsamında engellemeye çalışır. bu kuralların çiğnenmesi halinde, diğer sosyal kurallarda olduğu zaman bir yaptırımla karşılaşılır ki, buna hukuk dilinde ve sosyolojide ceza denilmektedir.. yaptırımı verilen ceza ile neticelenen hareketlere de suç denilmektedir. Suç kapsamına giren davranışın somut ve maddi bir yaptırım gücüyle karşılaşması, diğer sosyal kuralların (din,ahlak...) yaptırımlarından nitelik olarak farklılığı ortaya çıkar. Bu durumda suç hukuk kurallarına aykırı davranışta bulunma olarak tanımlanır ve yaptırımı da cezadır.(Tosun,1967:137).

Suç ve suçluluk olgusunun tarihi seyrine bakıldığında, insanların “ilkel topluluklar” halinde yaşamaya başladıkları anlarda görülmektedir. Toplu halde yaşama isteği, bir takım kuralların ortaya çıkması, topluluğun da bu kurallara uygun davranışları gerçekleştirmesi şartını doğurmuştur; bu şartlara uymayan insanlar da yine bu kuralların ortaya çıkışından bu güne varlığını devam ettirmiştir.

İlkel topluluk hayatının ortaya çıkardığı sosyal yapını çözülmesi daha karmaşık ilişkilerle örülü yeni sosyal yapıların ortaya çıkması, suç teşkil eden davranışların ve cezaların farklılaşmasına neden olmuştur. Yeni üretim

biçimleri, mülkiyet, inanç sistemleri ve değerlerdeki değişimler suç ve ceza konusunda da bir takım değişimler yaşanmasını gerekli kılmıştır. Bu durumda, hangi davranışın suç kapsamına girdiği, hangilerinin girmediği; suç olarak nitelendirilen davranışların ne tür bir yaptırımla karşılaşacağı konusunda farklı değerlendirmelerin doğmasına neden olmuştur. Bu değişimler kullanılan ölçütlere ve bakış açılarına göre, aynı zamanda farklı toplumların değerler sistemi açısından ele alınarak tanımlanmıştır.

Antik çağda yunan düşünürü Platon, 'Kanunlar' adlı yapıtında, suçu ruhun bir tür hastalığı olarak düşünmüş ve bunun üç nedeni olduğunu ileri sürmüştür. Bunlar tutkular, haz arama alışkanlığı ve bilgisizliktir. Bir başka Yunan düşünürü olan Aristoteles ise, suç sebeplerini, yoksulluk, devrim gibi toplumsal koşullarda bulmaktadır. Bu sebeple, kimi yazarlar Aristoteles'i suç sosyolojisinin kurucusu ve öncüsü saymaktadır. Orta çağda suç, şeytani bir davranış ve kötü ruhların teşvikiyle ortaya çıkan bir eylem olarak kabul edilmiştir. Thomas d'Aquin, suçların çoğunun kökeninde sosyal ihtirasların yattığını ifade ederken, suça sebep oluşturan diğer bir etkenin de yoksulluk olduğunu vurgulamıştır. (Yavuzer, 1996:26).

2.1.1. Suçun Tanımı:

Jhering'e göre suç; "toplum halinde yaşama şartlarına yönelmiş her türlü saldırdır." . (Dönmezer, 1984:59). Bu genel tanımlamaların yanında, daha açık ve daha net bir tanımlamayı Durkheim yapmaktadır. Durkheim'e göre suç, kolektif bilincin kuvvetli ve belirmiş tutumlarını ihlâl eden fiillerdir. Bir toplumu meydana getiren bireylerin birtakım kolektif duyguları ve inançları vardır ki, bunlar bir sistem meydana getirirler. Bu sisteme kolektif bilinç ya da kolektif vicdan denir. İşte suç, bu kolektif vicdanı şiddetle inciten bir eylemdir (Kösemial, 1971: 62).

Bu tanımda suç sosyolojik manada toplumun ortaklaşa oluşturduğu sosyal bilincin belirlediği davranış tiplerine aykırı düşen davranışlardır. Başka bir ifadeyle, toplum tarafından ortaya konan kuralların bozulması halinde

ortaya çıkan durum, suç olarak değerlendirilmektedir. Tosan göre ise suç “işlemesi yasak edilmiş ve ceza (yaptırım) müeyyidesi ile tahdit altına alınmış fiillerdir.” (Tosun,1967:137)

Bir davranışın suç sayılabilmesi için belirli unsurların bulunması gerektiği düşüncesinden hareket eden Sutherland, bu unsurların neler olduğunu şu şekilde ifade etmektedir. Bütün grup veya bir grup içerisinde siyasal bakımdan önemli olan bir alt grup tarafından takdir edilen bir değer, toplumlarda bir yer teşkil eden küçük bir grubun, kültürel bakımdan diğer bir grup ile anlaşmazlık içinde bulunması, dolayısıyla söz konusu olan diğeri ya hiç takdir etmemesi yada az takdir etmesi ve böylece o değeri tehlikeye sürüklemesi ,değeri takdir etmeyenlere karşı usulünce uygulanan cebir yoluna başvurulması. (Sutherland,1975:60) Bu üç unsur etrafında oluşturulan tanımlamada, toplum içerisinde ağırlıklı söz sahibi durumunda bulunan grubun suça ilişkin davranışları belirlediği açıkça görülmektedir.

Diğeri bir ifadeyle suç ifadesinden, kanuni düzenlemeler sonucu, toplum-birey ve bireyler arası ilişkileri düzenlemek amacıyla oluşturulan kurallara aykırı olan ve cezayla yaptırım altına alınan davranışlar anlaşılmaktadır (Yücel, 1971:5). Ceza kanununa uygun tanıma göre suç, ceza kanunu vasıtasıyla yasaklanan davranıştır (Demirbaş, 2001:39).

Suçlu ise, içinde yaşadığı toplumun normları ile kişisel gücü arasında denge kuramamış kişidir. Bir kişinin suçlu olabilmesi için, her şeyden önce bireyin bir suç işlemiş olması, yakalanmış ve yargı organı önünde yargılandıktan sonra suçlu hükmü verilmiş olması gerekmektedir.

Sosyo-psikolojik tanımlara göre suç, kişinin kendisini mensubu saydığı grupta, varlığı toplum dayanışmasıyla çelişki gösteren fiildir Hukuki açıdan suç, kanun koyucu tarafından ceza öngörülmüş bir fiildir. Suç, topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem, davranış, tavır ve harekettir. Suç bir ceza kuralıdır, ceza

kuralı da bünyesinde, tanımı ve yaptırımı taşır. Önemli olan unsur, fiilin suç olması için, kanun koyucu tarafından ceza öngörülmesidir (Dönmezer, 1984: 58).

Suç, toplum menfaatlerini ihlâl eden fiiller olarak da tanımlanabilmektedir. Toplum menfaatlerini ihlâl eden her fiil suç oluşturmadiğına göre, bu fiillerdeki ihlâl olgusunun özel bir ağırlığı olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Öyle ki, toplumda üstün otorite olan devlet, toplumu temsilen, suçu tanımlamada ve suçluya karşı harekete geçmede doğrudan rol üstlenme gereğı duymaktadır (Seyhan, 2002: 173).

Başka bir tanıma göre ise suç; “ halkın güvenliğini korumak için devletçe yayımlanan ve ceza tahdidini taşıyan bir konunun sorumlu bir kişi tarafından, icrai ve ihtimali olabilen bir hareketle ve bir hak veya vazifeye dayanmaksızın ihlal edilmesidir. Uma’ya göre bir suçun doğabilmesi için şu genel unsurlar zorunludur. Kanuni unsur, maddi unsur ve manevi unsur. Ancak bu genel unsurların yanı sıra zaman zaman özel unsurlara da gerek vardır.(Uma, 1975:14).

Beccaria’nın şu tanımı biraz daha sosyolojik motiflere bürünmüş görünmektedir. “suçların bir kısmı doğrudan doğruya ve katı bir şekilde cemiyetin veyahut bu cemiyeti temsil edenin mahvedilmesi gayesine matuf (yöneltilmiş) olmaktadır. Diğer bir kısım suçlar ise ya vatandaşın hayatına yahut mallarına yahut ta şeref ve haysiyetine tecavüz teşkil ederler ve nihayet bir takım suçlarda vardır ki bunlar amme saadet ve selameti için ceza kanununun emir ve nehyettiğı (yasakladığı) hususlara taarruz teşkil eyleyen fiillerdir.(Beccaria, ? :232)

Suç olgusunu sosyolojik açıdan ele alıp tanımlamaya çalışan Uluğtekin, “suç, niteliğı bakımından toplumsal yapıdaki düzensizliğı, bireyler ve tabakalar arasındaki çatışmayı en açık ve kesin bir biçimde yansıtan, birey ve toplulukların toplumsal kurumsal ve değerlere olan hoşnutsuzluğunu

gösteren hastalık belirtisidir.”(Uluğtekin,1983). Bu tanımlamada dikkati çeken ve üzerinde durulması gereken hususlar, tabakalar arası çatışma ve toplumsal hastalık kavramıdır. Bir davranışın suç olarak değerlendirilebilmesi için mutlaka tabakalar arası çatışmanın bulunması gerekmeyebilir. Pekala, tek bir tabaka içerisinde bulunan kişilerin suç niteliği taşıyan davranışlarına rastlanabilir. Bu durumda suç olgusunu tabakalaşma biçimlerine göre ele almak bilimsel açıdan tartışılabilir. Ayrıca, suç olgusunu toplumsal bir hastalık olarak nitelendirmek her zaman geçerli olmayabilir. Çünkü; toplumu fertlerden bağımsız ve yaşanılan gerçeklerin ötesinde bir varlık alanı olarak ele almak bir paradoks yaratacaktır. Ancak o zaman rastlanan numune tiplerde suç alışkanlık haline gelmiş davranışlar olarak ortaya çıkabilir.

Sonuç olarak suç, sosyal hayatın ortaya çıkardığı normalden sapar davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Bu normal yada anormal davranışların neler olduğu ise toplumların sosyal yapılarına, kültürel özelliklerine ve inanç sistemlerine göre değişebilmektedir.

Bu nedenle, her toplumda sosyal bütünlüğün korunması ve üyeler arası çatışmanın önlenmesi için bütün toplum tarafından kabul gören farklı kurallar geliştirilmiş ve bu kurallar çerçevesinde davranış kalıpları oluşturulmuştur. Ancak, sosyal değişme toplumsal ilişkileri değişime uğrattıkça yeni yeni suç teşkil edecek davranışlar ortaya çıkmış, önceden suç sayılan davranışlar meşruluk kazanmıştır. Buna paralel olarak yeni yasaklar ortaya konmuş ve insanın hareket alanı sınırlandırılmıştır.Suç tarihin en eski devirlerinden itibaren varolmuştur ve varolmaya devam edecektir.

Suç işlenmeyen bir toplum bir ütopyadır.. İnsanların içinde ihtiraslar bulundukça ve toplum halinde yaşamada çeşitli sosyal çelişkiler, uyumsuzluklar bulundukça suç da varolacaktır (Dönmezer, 1994: 49).

2.1.2.Suç Kavramının Özellikleri:

Bu tanımların ve bilgilerin ışığında suç olgusunun belirgin özellikleri şöylece özetlenebilir:

- Bir olgu olarak suç, evrensel bir nitelik taşır.
- Zaman ve mekana bağlı olarak biçim değişikliği gösterir.
- Suç, görelî bir özellik taşır.
- Zaman zaman ferdin kimliğinde kendini göstermesine karşılık toplumsal bir olgudur.
- İnsan-doğa ve insan-insan ilişkileri sonucu ortaya çıkar.
- Her sosyal hayatta değişik biçim alır.
- İşlevsel ve işlemsel yapısı gereği birden çok kişiyi etkileyen davranış sürecidir.

Suç ve suçluluk olgusu, sosyal yapıdan bağımsız olarak düşünülemez. Suç kavramının kültürel boyutu da söz konusudur. Suçlunun içinde bulunduğu, hukuken yasaklanmış fiili işlediği mekanın değerlendirilmesi, sosyal çevre kadar suçlunun kültürel durumuna da bağlıdır. (Yüksel, 1988:2-9).

Her ne kadar ergenlik, kimi kalıtsal etkenler, psikiyatrik sorunlar ve beden kusurlarının suçlulukta etkili olabileceği teorileri destek görüyorsa da, günümüzde daha çok çevre faktörlerinin etkili olduğu kabul edilmektedir. Sevgi yoksunluğu, yanlış veya eksik eğitim, baskıcı disiplin yöntemleri, çocuk istismarı, iç ve dış göçlerin oluşturduğu kültür çatışmaları, gecekondulaşma, yöresel gelenek ve görenekler, ekonomik bunalımlar, çocuğun erken yaşta çalışmak zorunda kalması, parçalanmış aileler, ailede suçlu birey örnekleri ile kitle iletişim araçlarındaki şiddet ve suçlarla ilgili programlar, çocukları suça iten nedenler arasındadır. (Hancı, 2002).

2.2. Uyuşturucu Suçu:

Uyuşturucu maddelerin kullanılarak planlı bir şekilde insanları suça yönlendirme eylemi, ilk olarak 1091-1276 yılları arasında merkezi Alamut Kalesi olan Haşşaşın Devleti'nde görölmüştür. İsmaili mezhebinden olan Hassan Sabbah'ın kurduğu bu devlette Fida adı verilen fedailere içerisinde esrar olduğu tahmin edilen bir uyuşturucu karışımı verilerek hasım devlet adamlarına ve siyasi rakiplerine karşı suikast yapmaları sağlanıyordu. O zamanda “Haşışın” terimi kanlı katil, gözü kara, terörist anlamında kullanılmıştır. Bölgeye gelen Haçlılar bu deyimini alarak Haşışinden Asisin-Assasin sözcüğünü suikastçi ve katil anlamında kullanmışlardır. Bu sözcük halen bir çok batı dilinde aynı anlamda kullanılmıştır. (Babaoğlu,1997:80-83).

Tarih boyunca uyuşturucu madde kullanımını önleyebilmek için bazı devlet liderlerinin yasaklar koydukları görölmüşse de bu yasaklar uzun süre geçerliliklerini koruyamamıştır.1805 yılında morfinin bulunmasından sonra, bu madde tıp alanında geniş bir kullanım alanı bulmuş, özellikle 1861-1865 Amerikan İç Savaşı'nda, 1860 Prusya-Avusturya Savaşı'nda yaralı askerlerin ağrılarını dindirmede morfin kullanılmış, askerlerin travmaları sonunda yoksunluk krizine girmeleri üzerine bu durum “asker hastalığı” olarak isimlendirilmiştir. Ancak,1879 yılında Levinstein tarafından yapılan araştırma sonucu bu durum “Morfinmani Sendromu” olarak tanımlanmıştır. Uyuşturucu maddelerin bir diğer suistimali de, terörizmin uyuşturucu madde kaçakçılığını bir finans kapısı olarak görmeye başlamasıdır. Terörist örgütlerin amaçlarına ulaşmak için girdikleri eylemlerle işledikleri insanlık dışı suçların alanı, hedefleri dışındaki ölkelerin insanlarını uyuşturucu maddelerle zehirleyerek daha da genişlemektedir (EGM-KOMDB, 1995).

Uyuşturucu madde kullanımı, kullanıcıları doğrudan veya dolayısıyla diğer suçların işlenmesine de yöneltmektedir. Bununla birlikte, uyuşturucu maddelerin imali, yetiştirilmesi, sağlanması, satılması ve kullanılmasının suç

olması nedeniyle, uyuşturucu maddeler etrafında organize suç grupları oluşmaktadır (Dönmezer 1976, 374).

Uyuşturucuyla ilişkin suçlar her ne kadar diğer bazı suç türleriyle birlikte görünseler de, tabiatları itibariyle diğer suçlardan oldukça farklıdırlar. Uyuşturucu bağımlıların hırsızlık, gasptan, adam öldürme, yaralama suçlarıyla ilişkisi bu suçlu alt kültürüne dahil olmaktan ziyade, uyuşturucu temini nedeniyle (İçli, 1999).

Erkek bağımlılarda daha sık; hırsızlık, gasp ile uyuşturucu madde parası kazanmaya çalışmakta iken kadın madde bağımlıları ise fahişelik yaparak kullandıkları madde için gerekli parayı sağladıkları görülmektedir. (Ögel,2001)

Uyuşturucu bağımlılığının doğuştan gelen bir eğilim olduğu tartışmaları yapılmışsa da günümüzde bir varsayım olmaktan öteye gitmemiştir. Bu konuda toplumsal nedenlerin önemi bir çok araştırma sonucu ile vurgulanmıştır. Örneğin Alfred R. Lindesmith uyuşturucu bağımlılığında sosyo kültürel faktörlerin önemini yıllar önce açıklamış, özellikle afyon türevlerini kullanan kişilerden neden bazılarının bağımlı olurken, diğerlerinin olmadığını, kişinin içinde yaşadığı kültür çerçevesinden aldığı etkilere bağlamıştır (Dönmezer, 1984).

Çağımızda giderek artan boyutlarda özellikle genç kesimde gözlenen uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı konusundaki sosyolojik teoriler, genel suç teorilerine paralel olarak iki kısımda toplanabilir. Bunlardan ilki, kişileri uyuşturucu madde kullanmaya iten nedenlerle, diğeri de kişilerin uyuşturucu kullanmalarını engelleyici tedbirlerle ilgilidir. Aslında bu iki kısım bir biriyle yakından ilişkili olup, beraber incelenmelidir. (İçli, 1999).

Uyuşturucu maddeleri kullanan şahısların kendi vücutlarına olan zararları yanında, bağımlının bu maddeleri almak için suç organizasyonunun

içinde yer alması, toplumun kendini bu şahıslara karşı koruması sonucunu doğurmaktadır. Çünkü, uyuşturucu maddeler toplum içinde, her suçu işlemeye yönelik bir topluluk oluşturmaktadır. Sadece suça yönelik sorun olmaktan başka uyuşturucu maddelerin, ekonomik ve anti sosyal kişilikler oluşturmaları gibi sonuçları da bulunmaktadır (Yenisey ,1983:173).

2.2.1.Uyuşturucu Madde – Suç İlişkisi:

Uyuşturucu suçları denildiğinde ortaya dört farklı suç gurubu çıkmaktadır. Bunlar:

- Uyuşturucu tanımlı suçlar,
- Uyuşturucunun dağıtım sürecinde işlenen suçlar,
- Uyuşturucu alımı için gerekli parayı bulmak amacıyla işlenen suçlar
- Uyuşturucu ve terörizm (Galeri, 1999:156).

Uyuşturucu madde-suç ilişkisini ortaya koymaya çalışan araştırmalara göre, uyuşturucu bağımlısı, uyuşturucu maddenin etkisi altında iken suç işlemekten ziyade, bu maddeyi bulamadığı zaman suç işlemektedir. Bağımlıların çoğunlukla işsiz olmaları nedeniyle bu alışkanlıklarını kanunsuz yollara sapmadan sürdürmeleri hemen hemen imkansızdır (Julian, 1977).

Uyuşturucu kullanımı gerek maddenin etkisi, gerekse madde temin edebilmek amacıyla her tür suçu işlemeye eğilimli bir risk gurubu oluşturur. Bağımlıların çoğunlukla işsiz olmaları nedeniyle bu alışkanlıklarını kanunsuz yollara başvurmadan sürdürmeleri imkansızdır. Adalet Bakanlığı İstatistiklerini değerlendirdiğimizde uyuşturucu suçu işleyenlerin çoğunlukla ilkokul mezunu ve ev kadınları, emekliler, öğrenciler, belirli bir işe sahip olmayan kişiler oldukları görülmektedir. (Adalet Bakanlığı, 1998).

2.3. Türk Hukukunda Uyuşturucu Suçu:

Uyuşturucu madde, beden ve ruh hareketsizliğine neden olan, sinir merkezlerinde durgunluk meydana getiren maddelerdir. Ceza Yasası uyuşturucu maddeleri tek tek sayma cihetine gitmemiştir. Bu durum ilerletici

ve genişletici yoruma müsaittir. Ayrıca yasada uyuşturucu maddelerin tanımı da yapılmamıştır. 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Yasanın 1'inci maddesinde bir kısım uyuşturucu maddeler sayılmıştır. 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Yasanın 4'üncü maddesine göre ham afyon, hazırlanmış afyon, tıbbi afyon ve bunların müstahzarları Türk Ceza Kanunun uygulanmasında uyuşturucu maddelerden sayılır.

Uyuşturucu maddelerin sentetik olarak her gün bir yenisi icat edilmektedir. Bu nedenle yasa sayma yolunu tercih etmeyerek gerek 2313 ve gerek 3296 sayılı kanunlara göre keşfedilen yeni uyuşturucu maddelerin kanun kapsamına alınması için Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir. Ülkemizin 27 Aralık 1966 tarihli ve 812 sayılı kanunla uygun bularak kabul ettiği “uyuşturucu maddelere dair 1961 Tek Sözleşmesi, 3'üncü maddesi de “yeni keşfedilen uyuşturucu maddelerin listeye ilave edilebileceğini hükme bağlamıştır. 1961 Tek Sözleşmesi, içeriğindeki 1 ve 2 sayılı cetvellerde ismi yer alanların uyuşturucu madde sayıldığını açıklamıştır. Uyuşturucu maddelerin doğal ve sentetik (insan yapımı) olması uyuşturucu madde kapsamına alınmasında etkili değildir. Suç teşkil edebilecek maddelerin uyuşturucu olup olmadığı Adli Tıp Kurumunun görüşü alınarak belirlenmiştir (Ergen, 1988:13-14).

3. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE SORUNUNA GENEL BAKIŞ VE MÜCADELENİN ULUSLAR ARASI BOYUTU

3.1. Türkiye’de Uyuşturucu Madde Tarihi:

İnsanlar önceleri ağrıları dindirip, korkularını giderecek bir takım bitkileri aramaya başlamışlardır. Milattan altı bin sene önce Mezopotamyalılar, esrar ve afyona yabancı değillerdir. Mısır ve Yunanlılar da bu maddeleri ilaç, zehir ve keyif maddeleri olarak incelemişlerdir Arapların afyonu altıncı ve yedinci yüz yılda İran’a Hindistan’a ve Çin’e tanıtıp yaydıkları bir takım araştırmalarda ortaya çıkmıştır.

Anadolu’da afyon Milattan Önce 3000 yıllarından beri yetiştirilmektedir. Milattan önce 4000 yıllarında Sümerliler tarafından Aşağı Mezopotamya’da yetiştirilen haşhaş ve kenevir tedavi amaçlı kullanılmaktaydı (Ögel,1997).

Onbirinci yüzyılda Anadolu’ya Yerleşmeye başlayan Türkler de özellikle İç Anadolu ve Ege bölgelerinde, yerel halkın başlıca tarımsal ürünü olan haşhaşı yetiştirmeyi öğrenmişler ve bu tarımı yüzyıllarca sürdürmüşlerdir. Anadolu’da Osmanlı döneminde Türklerle birlikte Rumlar ve Ermeniler de haşhaş tarımını yoğun biçimde yapmaktaydılar. Ancak bu üretim sadece afyon elde etmeye yönelik yapılmıyordu. Haşhaş ekimi yapan köylüler, bu bitkiden elde edilen yağı yemek yaparken kullanmaktaydılar. Haşhaşın tohumu hayvan yemi olarak kullanılmakta, haşhaş saplarından ise kerpiç yapımında yararlanılmaktaydı (Poroy, 1981:191-192).

İslamiyetten önce Araplarda alkol ve benzeri bir takım maddelerin kullanılması oldukça yaygındı. İslamiyetin ilk yıllarında bu konuyla yasaklayıcı herhangi bir hüküm yoktu. Maide suresinin 90 ve 91. gelmesiyle alkol yasaklandı.(Göçlük, 1987)

İbni Sina afyon preparatlarını tedavi sırasında yaygın olarak kullanırken, Buruni de bağımlılığı tanımlayan ilk kişi olarak bilinmektedir (Söylemezoğlu, 1999).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu’da üretilen afyon, bu bölgede yoğun bir biçimde içilmiyordu. Gerçi 16’ncı ve 17’nci yüzyıllarda bazı dergah ve tekkelerde afyon içiliyordu, ancak özellikle IV’cü Murat döneminde getirilen sert yasaklamalarla bu alışkanlığın yaygınlaşması önendi (Altındal, 1971). Yine bu dönemde Anadolu’da üretilen afyonun Avrupa, Hindistan ve İran’a taşınmasına başladı. Bu taşımacılığı Venedikli tüccarlar yapıyorlardı. Köylülerin ürettiği afyonu ise genellikle Rum, Ermeni ve Yahudi tüccarlar topluyor ve İzmir’de Venediklilere satıyorlardı (TMO, 1981).

Ülkemiz haşhaş ekimi, afyon üretimi ve bu maddeleri kullananlar ile bunları sağlayanlara ilgili ilk yasal düzenleme Fatih Sultan Mehmet döneminde gerçekleştirilmiştir. IV. Murat döneminde Afyon, tütün ve kahve kullanımı yasaklanmıştır (Ögel, 1997).

1811 de haşhaş ekimi yasaklanmış, 1826 da afyon alım satımına devlet tekeli konulmuştur. 1830 da alım satım belgeye bağlanmış, 1912 yılında La Haye’de yapılan Uluslararası toplantılara Osmanlılar da katılmış, anlaşma uyarınca haşhaş ekimi sınırlandırılmış ve afyon üretimi, alım-satımı devlet denetimine alınmıştır. Cumhuriyet döneminde, 1925 de Cenevre de kabul edilen “Narkotik ilaçların Uluslararası Denetimine” ilişkin bildiri Türk Hükümetince de imzalanmış, 1926 yılında da 1639 sayılı “Uyuşturucu Maddeler Yasası” yayınlanmıştır (Karch, 1996).

Türkiye’de uyuşturucu maddeleri kanunsuz olarak kullananlar için 1 Mart 1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanuna hükümler konmuştur. Buna göre, uyuşturucu maddelerin imali, ithali, ihracı ve kullanılması ve her türlü suistimale alet olunması yasaklanmıştır. Tedarik suçundan kasıt, uyuşturucu maddenin imal, ithal, ihraç, satmak, satın almak, nakit devretmek, sevk etmek, alım, satımına aracı olmak, bulundurmak ve benzeri hususlar gösterilmiştir. Kullanmak, kullanmak için bulundurmak ve kullanmayı

kolaylaştırmak gibi hususlar ise 404. Madde sıralanmış ve yaptırımları belirlenmiştir (İçli, 1999).

24 Aralık 1928'de uyuşturucu maddelere ilişkin ilk yasal düzenlemeyi getiren 1369 sayılı kanun yürürlüğe girdi. Bu kanuna göre, tıbbi afyon, ham kokain, morfin, eroin, %20'den fazla morfin ve %10'dan fazla kokain içeren tüm ilaçların ve esrarın ithali, ihracı, imali ve ülke içindeki satışı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın (Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti) denetimi altına alındı. Haşhaştan ham afyon elde edilerek yurtiçi ve yurtdışına satılması ise bu düzenlemenin dışında bırakıldı (Erhan, 1996).

1930 da Brüksel'de toplanan uluslararası konferansta ise konu ceza hukuku açısından ele alınmış ve yasa ve tüzüklerle belirtilecek tıbbi amaçlar dışında uyuşturucu madde üretimi, tüketimi, alım satımının cezalandırılması ve bu maddelerin 18 yaş altındakilere verilmesi halinde cezanın ağırlaştırılması kabul edilmiştir. Milletler cemiyetinin çalışmaları değerlendirme amacıyla 1936 da 42 ülkenin katıldığı toplantıya Türkiye'de katıldı. Burada imzalanan protokolle narkotik maddelerle ilgili olarak ortaya çıkan uluslararası suçların niteliğine açıklık getiriliyor, bu suçlar tanımlanıyor ve alınması gerekli önlemler açıklanıyordu. Anlaşma ilkelerinde bu tip uyuşturucu ilaçların yapımı, saklanması, satışı ve taşınması suç sayılıyordu (Söylemezoğlu, 1999).

Türkiye de yasal olarak ilk eroin fabrikası İstanbul Taksim de Japonlar tarafından kuruldu. Oriental Products Company adını taşıyan bu şirketi, yine İstanbul da 1929 yılında kurulan Eczayı Tıbbiye ve Kimyeviye (Etkim) isimli şirket ve Türk Eczayı Tıbbiye ve Kimyeviye şirketi (TEKTAŞ) izledi. (Erdoğan,2004:54-55).

Afyon, Cumhuriyet ilan edildikten sonra da Türkiye'nin önde gelen ihraç maddelerinden biri olma özelliğini korudu. 1933 yılına kadar haşhaş ekimi, İzmir, Aydın, Manisa, Karahisar, Kütahya, Eskişehir, Konya, Kırklareli,

Edirne, Tekirdağ bölgelerinde yoğun bir şekilde yapılmaktaydı. Bu haşhaştan elde edilen afyon drogist ya da kaba ile soft ya da ince isimlerinde iki sınıfa ayrılmaktaydı. Drogist afyonun morfin derecesi %12-%15 arasında, soft afyonun morfin derecesi ise daha yüksekti. İkisi de tıbbi maddelerin imali için kullanılıyordu. Afyonun fiyatı morfin derecesine göre belirlenmekteydi (Erhan, 1996).

Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, eroin satışını ve Yugoslavya'dan gelen göçmenlerin orada öğrendikleri haşhaş ekimini geliştirmelerini ve Haliç kıyılarında kurulan diğer fabrika ve imalathaneler yoluyla yaptıkları eroin imalatını yasaklayan bir karar almıştır (İçli, 1999).

1938-1978 yılları arasında Türkiye dünya yasal afyon pazarının yüzde 50-55'ine sahip olmuştur. 1970'li yıllarda bütün dünya Türkiye'yi yasal olmayan afyon trafiğinden sorumlu tutmaya ve suçlamaya başlamış ve 1971 yılında afyon üretimi hükümet tarafından tamamen yasaklanmıştır. Bu yasak, afyon üretimi tek geçim kaynağı olan 1,5 milyon insanı etkilemiş ve topraklarında afyondan başka herhangi bir mahsulün yetiştiremeyecek olması bu insanları yoksulluğa sürüklemiştir. 1974 yılında ise bu yasak kaldırıldı. (afyon sakızı üretimi yasaklandı) Ayrıca, üretim ve hasata yönelik ruhsatlandırma getirilerek, yasal olmayan üretim engellenmeye çalışıldı. 1961 yılında 42 olan üretim alanı sayısı günümüzde ona kadar düştü. 1994 yılında 25332 hektar alandan, 12450 ton afyon hasılatı alınmıştır. Bütün üretim Toprak Mahsuller Ofisi tarafından satın alınmakta, Bolvadin'de 1981 yılında kurulan alkoloid fabrikasına işlenmek üzere gönderilmektedir. Fabrikanın üretiminin yüzde 90-95'i ihraç edilmektedir (Ögel, 1997).

Günümüzde Türkiye; Hindistan, İspanya, Fransa ve Avustralya ile birlikte dünyanın en önde gelen beş yasal afyon üreticisi arasında yer almaktadır. (Erhan, 1996).

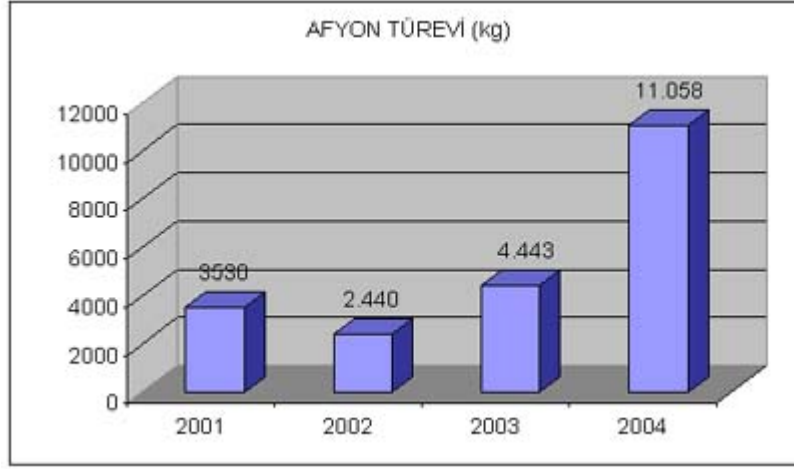
Türkiye’de haşhaş ekimi yapılan alanlarda kapsüllerin çizilerek afyon elde edilmesi yönteminden vazgeçilmiştir. Günümüzde haşhaş kapsülleri Bolvadin alkaloid fabrikasında işlenerek morfin ve diğer alkaloidler elde edilmektedir (Söylemezoğlu, 1999).

3.2. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Ve Mücadelesi

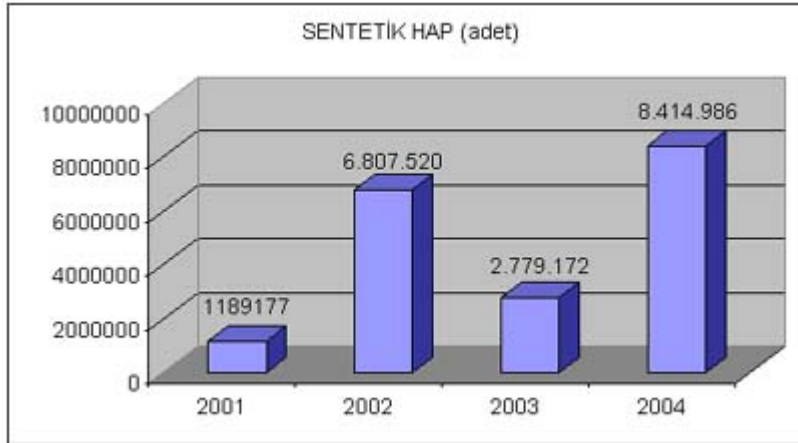
Uyuşturucu madde kaçakçılığına karışan sanıklar içinde en önemli payı esrar kaçakçılığı suçu işleyenler almaktadır. Bunun sebebi olarak, esrar, eroin ve diğer uyuşturuculara göre hem daha ucuz olması, hem de daha kolay bulunabilmesi gösterilebilir. (EGM-KOM, 2000:12).

Doğal uyuşturucuların üretim merkezi olan Güneybatı Asya ile geniş bir uyuşturucu madde kullanım kitlesine sahip olan Avrupa arasında, ayrıca tersi istikamette eroin maddesinin olmazsa olmazı olan Asetik Anhidrit maddesi ile sentetik uyuşturucu madde güzergahı üzerinde bulunan ülkemiz, coğrafi konumu itibariyle uyuşturucu madde kaçakçılığından transit ülke olarak etkilenmektedir.

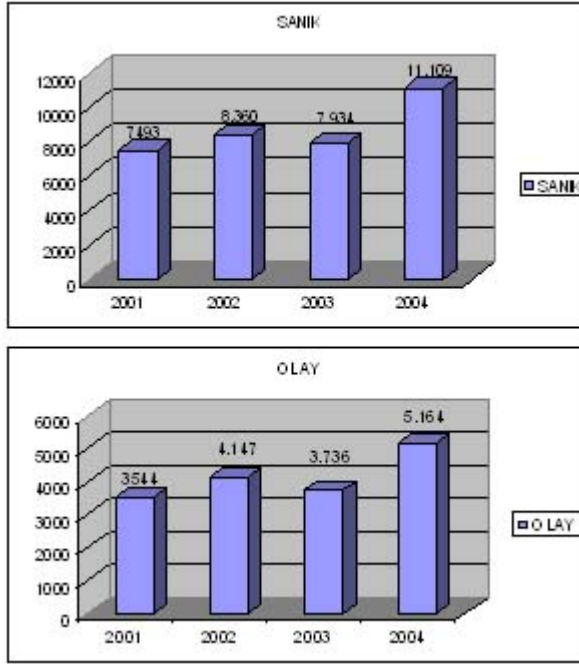
Son yıllarda Türk polis birimlerinin başarı grafiğinde bir yükselme görülmektedir. Bu durum, ele geçirilen uyuşturucu madde miktarı, uyuşturucu madde olay sayısı ile yakalanan şahısların sayısındaki artışı ifade eden istatistiklerden anlaşılmaktadır. Bu başarı, 2004 yılında zirve noktaya ulaşmıştır. 2004 yılında polis tarafından ele geçirilen afyon türevi (eroin, baz morfin ve afyon toplamı) miktarı geçen yıla göre %149 artarak 11 ton 58 kg’a ulaşmıştır. Ayrıca yine geçen yıla göre kokain yakalamaları yaklaşık 41 kat artarak 125 kg’a ulaşmıştır.

Ayrıca, gençliğimizi tehdit eden sentetik haplar konusu öncelikli mücadele konusu olmaya devam etmekte olup 2004 yılında ele geçirilen sentetik hap sayısı geçen yıla oranla % 203 artarak 8.414.986 adede ulaşmıştır.

Uyuşturucu madde ile mücadelede temel amaç; organizasyonların liderinden en alt basamağında bulunan üyesine kadar bütünüyle çökertilmesi, dolayısıyla yasadışı örgütlerin hem mevcut durum itibari ile işlevsiz bırakılması hem de gelecekte olabilecek, yasadışı yeni oluşumlara en ağır darbenin vurulmasıdır. Nitekim 2004 yılında yakalanan sanık sayısında geçen yıla göre %40, olay sayısında geçen yıla göre %38 artış tespit edilmiştir. (EGM-KOM, 2005:117-165)

(KOM 2005 Raporu)

Uyuşturucuya ilişkin suçlarda, madde kullanan kişi genellikle kısa sürede satıcı pozisyonuna geçmektedir. Bu husus kullanan ile küçük çapta madde alıp satanların birlikte incelenmesini gerektirmektedir. Uyuşturucu suçlarının başlı başına toplumun genel sağlık ve düzenini bozucu nitelikleri taşıması yanında, genelde birçok adi suça geçişte basamak teşkil etmesi bu suça iten faktörlerin araştırılmasındaki önemi büyük ölçüde vurgulamaktadır (İçli, 1995).

3.2.1.Bağımlılıkla Mücadele:

Uyuşturucu madde bağımlılığı, o maddeye bağımlı olan kişinin, ona sahip olup kullanabilmesi için tüm değer yargılarını bir yana bıraktığı çok tehlikeli bir bağımlılık türüdür. Uyuşturuculardan başlangıçta beklenen tek şey kişiye vereceği hazdır. Problemleri ve sıkıntıları böyle bir madde alındığında bir yana bırakacağına inanan kişi, maddeyi böyle zamanlarda bir dost gibi görmeye başlar. Maddeyi aldıktan bir müddet sonra, tüm sıkıntılardan ve problemlerden kurtularak yapay bir cennete geldiğini sanan kişi aslında tuzağa düşmüş ve o maddenin tutsağı olmaya başlamıştır.

Normal hayatında ürkek, pısırık, cesaretsiz ve kendine güveni olmayan kişi, maddeyi alınca tüm bunlardan kurtulup cesaretli, kendine güvenen, yaratıcı ve neşeli bir kişiliğe sahip olacağını sanır (Aktuna, 2005:18).

Bağımlılık; bireyle madde arasında kurulan ve bir süre sonra bireyin özerkliğini ve özgürlüğünü ortadan kaldıran bir süreçte oluşmaktadır. İnsan tutum, davranış ve duyumsaması üzerindeki yıkıcı etkileri nedeniyle birey seçtiği nesne karşısında çaresiz bir köle haline gelmekte, toplum bu hale gelmiş bireyin katkılarından, gücünden, emeğinden ve bireyin kendisinden yoksun kalmaktadır (Uysal, 2002:17).

Türkiye, Uluslararası Platformun da transit olma niteliğini yitirip, kullanıcı ülke konumuna geçme tehlikesi altındadır. Son yıllarda uyuşturucu kullanımında artış görülmektedir. Ancak Türkiye’de az sayıda bulunan bilimsel araştırmaların dışında, geniş kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı ülkemiz genelinde uyuşturucu madde bağımlılığının boyutunu net olarak ortaya koymak mümkün olmamaktadır.

Günümüzde önemli bir problem olarak görülen uyuşturucu kullanımı ve bağımlılığı, giderek daha genç kesimde esrardan, zamk koklamaya kadar birçok türüyle yaygınlaşmaya eğilimlidir (İçli, 1999).

Uçucu maddelerin kullanılması, elde edilebilirliğinin kolaylığı ve ucuzluğu nedeniyle özellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük kesimlerde ve sokaklarda yaşayanlar arasında yayılmaktadır. Kokain ise 1991 yılından itibaren sosyo - ekonomik seviyesi yüksek olanlar arasında kullanılmaya başlanılmıştır.

Uyuşturucu madde bağımlılarının tedavisi alanında, Sağlık Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastahanesi AMATEM (Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi’nin

konuyla ilgili çalışmaları genel olarak İstanbul ile sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla lke geneli sonuçlarını yansıtmamaktadır.

AMATEM yapmış olduğu “Gençlik Anketi” sonuçlarına göre nleme programlarına olan gereksinimi açıkça ortaya koymuştur. Eğitim programları, bilgilendirmenin yanında maddeler ve madde kullanımına yönelik tutumların değiştirilmesini de içermelidir (AMATEM, 1997).

Uyuşturucu madde olaylarının artışı uyuşturucu madde bağımlılığının da artış sebebidir. Bunu AMATEM’e uyuşturucu madde nedeni ile yapılan başvuru sayılarında ki artışta da gözlemleyebiliriz. Bunun yanına uyuşturucu bağımlısı olup başvuru yapmayanlar eklendiği zaman uyuşturucu bağımlı sayısı daha da fazla olacaktır.

AMATEM’in okullarda öğrenciler arasında yapmış oldukları ankette çok değişik sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bunların başında gençlerin uyuşturucu madde ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu, uyuşturucu maddeler içinde en fazla esrar kullandıkları, iradesi zayıf ve sorunları olan kişilerin uyuşturucu madde kullandıkları, uyuşturucu madde kullananların sorunlarından uzaklaştığı düşüncesi mevcuttur. Türkiye’de madde kullanmaya başlama yaşına ilişkin elimizdeki en güvenilir bilgiler AMATEM’e başvuran bağımlılara ilişkin verilerdir. Bu veriler değerlendirildiğinde uyuşturucu maddeleri kullanan kişilerde kullanma yaşı giderek düşmektedir. Başlama yaşının düşmesinin yanında başvuru yaşı da düşmektedir. Ayrıca gün geçtikçe AMATEM’e başvuru sayıları artış göstermektedir. (AMATEM,1997)

Uyuşturucu madde alışkanlığına neden olan faktörler arasında, aile yapısının, aile içi ilişkilerin, çocuğun sosyalizasyon sürecinin, ailenin sosyo-ekonomik statüsünün, kişinin çevresinde uyuşturucu kullananların varlığının, uyuşturucunun elde edilebilme imkanının dışında merak, teşvik ve yeni zevkleri tatma isteği sayılabilir (İçli,1999).

3.2.2.Ülkemizde Uyuşturucu Sorunuyla İlgili Kurumlar:

Konuyla ilgili aşağıda bir sıralama yapılmışsa da; gelinen süreçte uyuşturucuyla mücadele için daha kapsamlı bir organizasyonunun oluşması gerektiği ortaya çıkmıştır. Söz konusu listeye Aileden sorumlu devlet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığına, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Üniversiteleri de ekliyebiliriz.

1. İçişleri Bakanlığı'na bağlı ve Türkiye'de uyuşturucuyla mücadele ana operasyonel teşkilat olan Emniyet Genel Müdürlüğü kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın Merkez ve taşra teşkilatlarıdır. İstihbarat toplama yetkisi de Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığına verilmiştir.
2. İçişlerine Bakanlığına bağlı diğer birimlerden Jandarma Genel Komutanlığı kırsalda uyuşturucu madde kaçakçılığının önlenmesi ile görevlidir.
3. Sahil Güvenlik karasularında uyuşturucu madde kaçakçılığının önlenmesi ile görevlidir.
4. Gümrük sahalarında Gümrük Müsteşarlığı birimleri görevlidir.
- 5.Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin imalinde kullanılan bitkilerin kontrollü olarak ekimi ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı görevlidir.
6. Uyuşturucu ve psikotropaların tıbbi nedenlerle kullanımı, ithal ve ihracının kontrollünü İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü üzerinden ve bağımlıların tedavisini başta AMATEM olmak üzere diğer sağlık kuruluşları üzerinden Sağlık Bakanlığı sorumludur. (EGM-KOM, 1998:2).

3.2.2.1.Uyuşturucu ile Mücadele Alanında Görevli Emniyet Birimleri:

3.2.2.1.1KOM Daire Başkanlığı:

Kaçakçılık Daire Başkanlığı 03.01.1980 tarihli İçişleri Bakanlığı onayı ile kurulmuştur. 14.01.1983 tarihinde Kaçakçılık Daire Başkanlığı ismi Kaçakçılık İstihbarat Daire Başkanlığı olarak değiştirilmiştir. Son olarak 07.07.1995 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile isim Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı olarak değiştirilmiştir.

3.2.2.1.1.1.Narkotik Şube Müdürlüğü:

İçişleri Bakanlığı onayı ile 1980 yılında kurulan Kaçakçılık Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Narkotik Şube Müdürlüğü, ülkemize uyuşturucu madde girişini ve kaçakçılığı ile elde edilen karaparayı engellemek, uyuşturucu madde suçlarına karşı arz, talep ve kaçakçılık boyutlarında yeni mücadele metodları geliştirmek ve bu metodları uygulamaya geçirmek amacıyla kurulmuştur.

3.2.2.1.1.2.TADOC:

Dünyadaki her tür gelişmeyi yakından takip eden ve dolayısı ile suç işleme becerilerini her geçen gün bir öncekinden daha gelişmiş bir formata sokabilen, güçlü uluslararası bağlantılara sahip organize suç gruplarının potansiyel risk olarak bu denli zararlı boyutlara ulaşabilmeleri, bu suç gruplarıyla mücadele etmek durumunda bulunan ülkeleri bir yandan nitelikli kanun uygulayıcı personel yetiştirmeye; diğer yandan ortak mücadele yöntemleri belirlemek amacıyla uluslararası işbirliğinin sağlanması için etkili girişimlerde bulunmaya mecbur kılmaktadır.

Türkiye'nin ulusal ve uluslararası düzeyde uyuşturucu ve psicotrop maddelerin yasadışı üretim, kullanım ve kaçakçılığına karşı süregelen kararlı mücadelesini eğitim sahasında da sürdürmek, Organize suç gruplarıyla mücadeleyi, bilimsel veriler ışığında sürekli ve sağlıklı kılabilmek, Bölgesel ve uluslararası işbirliğinin kurulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturmak, değişik ülkelerden ve Ülkemizdeki farklı kurumlardan gelen kursiyerleri kaynaştırma yoluyla, anılan suçlarla mücadele alanında sosyal bir network kurmak, dolayısıyla uluslararası işbirliğinin güçlenmesine katkıda bulunmak gibi amaçlara ulaşmak doğrultusunda; Birleşmiş Milletler öncülüğünde ve Türkiye - UNODC işbirliği çerçevesinde, 26.06.2000 (Bu tarih her yıl Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Günü olarak kutlanmaktadır.) tarihinde Ankara'da Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlı olarak Ülkemizin ilk uluslararası

nitelikli mücadeleci kurum akademisi olan; “Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)” kurulmuştur. (EGM-KOM, 2004:109)

3.2.2.1.1.3.KEM Şube Müdürlüğü:

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde polis görev köpeklerinin kullanımı 1990 yılında, farklı birimlerde münferit olarak başlamış, kurumsal olarak ilk dega 1997 yılında Birleşmiş Milletler Uyuşturucu kontrol Programı (UNDCP) , Avrupa Komisyonu ve Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfının da katkılarıyla EGM eğitim Daire Başkanlığı bünyesinde Köpek Eğitim Şube Müdürlüğü adı altında kurulmuştur. 2002 yılında KEM Şube Müdürlüğü, KOM Daire Başkanlığına bağlanmıştır.

KEM Şube Müdürlüğünde Emniyet Teşkilatının ihtiyaç duyduğu Narkotik Dedektör köpek eğitiminin yanı sıra silah ve mühimmat, patlayıcı, ceset, asayiş-devriye ve canlı insan arama köpekleri de eğitilmektedir.

3.2.2.1.2.İstihbarat Daire Başkanlığı:

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 1951 yılında Önemli İşler Şube Müdürlüğü adı altında kurulan birim, 1970 yılında Önemli İşler Daire Başkanlığı adını almıştır. 1975 yılında İstihbarat Başkanlığı, 1983 yılında da İstihbarat Daire Başkanlığı adı altında bünyesel değişikliklere uğramıştır. İstihbarat Daire Başkanlığımızın günümüzdeki kuruluşu Merkez ve Taşra Birimlerinden oluşmaktadır.

Emniyet Genel Müdürüne doğrudan bağlı olarak faaliyet göstermektedir. 03.07.2005 tarih ve 5397sayılı kanunla Emniyet teşkilatı içerisinde uyuşturucu suç istihbaratı yetkisi istihbarat Daire Başkanlığına verilmiştir. KOM Daire Başkanlığı ve bağlı üniteleri adli olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

3.2.2.1.2.1.Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü:

Terör örgütleri odaklı çalışan İstihbarat Daire Başkanlığında, ülkemizde ki organize suç gruplarının ülke güvenliğini direk olarak tehdit etmeye başladığı kanısıyla 1998 yılında Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü kurulmuştur.

Uyuşturucu maddeler özellikle yüzyılımızın ikinci yarısından itibaren menfaat çevreleri için rant, terörizm için finans kaynağı haline gemleşir. Bu bağlamda, devlet güvenliğini direk tehdit eden uyuşturucu madde suçlarıyla mücadelede, etkinliğin artırılması amacıyla Şubat 2002 tarihinde Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü altında, Narkotik Suçlar Bürosu kurulmuştur.

3.3.Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Suçuyla İlgili Ulusal Mevzuatımız:

Uyuşturucu maddenin temin ve kullanımının suç sayılmasında temel neden, sadece kişiye özel değildir. Uyuşturucuyu kullanan şahsın sadece kendisine değil, topluma da zararı vardır. Bu maddeleri kullanan kişilerin, yaptıkları çocukların da bu maddeler dolayısıyla zarar görecekları açıktır. Kullanan şahsın ise toplumdan ayırık olan kişiliği, kamunun zararına bir sonuç doğurur. Keza uyuşturucu madde ticaretinin yapılması zincirleme bir suç halkasını meydana getirecektir. Bu olgular toplumun genel sağlık ve esenliği için uyuşturucu maddelerin kullanımı ve temininin ceza kanunlarınca suç sayılmasına zemin hazırlamıştır. Türk Ceza Kanununun 188. ve devamında düzenlenen suçlar, “tehlike” suçlarıdır.(Doğan,1999:383). Yani, zararın somut olarak ortaya çıkmasına gerek yoktur, normatif tehlike yeterlidir. Tehlike suçlarında, suçun konusu üzerinde bir zararın meydana gelmesi aranmaz.(Önder, 1989:60). Tehlike suçları, ikiye ayrılarak incelenmektedir.

Bunlar, “somut tehlike” ve “soyut tehlike” suçlarıdır. Somut tehlike suçunda; bir zarar tehlikesinin oluşması şarttır. Soyut tehlike suçunda ise; bir zarar tehlikesinin olup olmadığının önemi yoktur. Uyuşturucu madde suçları “soyut

tehlike” suçudur. Çünkü, uyuşturucu madde suçlarının oluşumu için, herhangi bir zarar veya tehlike şart değildir .(Önder, 1989:370).

2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanun ve 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle ilgili kanunda bir takım maddelerin sayılması, uyuşturucu maddelerin bu sayılanlardan ibaret olduğunu sonucu doğurmamaktadır. Burada sayılan maddeler dışında, bilimsel araştırmalar sonunda, zararları tespit edilen ve alışkanlık yaptığı saptanan yeni maddeler bulunduğu, bu kanun hükümlerine tabi olacağı ve Bakanlar Kurulu kararıyla, Sağlık Sosyal ve Yardım Bakanlığınca tayin ve ilan olunacağı açıklanmıştır.(Durmuş,2000)

Mahkemeler, bir maddenin uyuşturucu madde olup olmadığının tespiti hususunda tereddüt ederlerse, Adli Tıp Kurumundan görüş almalıdır. Yargıtay’a göre de “uyuşturucu maddenin Adli Tıp Kurumu Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesine gönderilerek uyuşturucu madde olup olmadığının tespit edilmeden” karar verilmesi bozma nedenidir.(Taşdemir -Özkepir, 2000:879). Yargıtay uygulamasının bu yönde olması, mahkemelerin karar verirken suçun temel unsurlarından olan uyuşturucu maddeyi tanımlaması bakımından yerindedir.

3491 Sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 6/2. maddesi ve 2313 sayılı Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanunun 19. maddesi “Birinci maddede isimleri yazılı uyuşturucu maddeler haricinde olup ilmi tetkikat neticesinde mazzaratı tebeyyün eden ve toksimani tevlit eyleyen diğer zehirler dahi bu kanun hükmüne tabi olacağı icra vekilleri heyeti kararı ile tayin ve ilan olunur” şeklindeki düzenleme karşısında, bir maddenin Türk Ceza Kanununun 188. madde kapsamına alınabilmesi için Bakanlar Kuruluna yetki vermiştir. Böylelikle yeni keşfedilen uyuşturucu maddelerin ve özellikle sentetik uyuşturucu maddelerin, Türk Ceza Kanununun 188. madde kapsamına alınması olanağı doğmuştur. Buna göre, suça konu uyuşturucu madde, 1961 tarihli TEK sözleşmesi’nin I ve II numaralı cetvellerinde yer

almıyorsa, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanununun 1,2,3, maddelerinde ve 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanununun 1. ve 4. maddelerinde belirtildiği şekilde Bakanlar Kurulu kararlarında yer almıyorsa Türk Ceza Kanununun 188 ve 189. maddeleri kapsamında uyuşturucu madde değildir. (Güngör-Kınacı, 2001).

Ülkemiz 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesi ve bunu değiştiren 1972 tarihli protokol, 1971 tarihli Psikotrop Maddeler Sözleşmesinde 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine taraftır. Bu sözleşmelere iç hukukumuzda yer verilmiş ve kanun hükmüne kavuşturulmuşlardır. (Egm-KOM,1998:127)

3.3.1. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu:

Türk Ceza Kanunu uyuşturucu maddeleri saymamış ve genel bir tanım da vermemiştir. Kanun koyucunun bu tutumu yerindedir. Çünkü, gelişen teknolojiler her gün yeni bir takım tehlikeli maddeleri ortaya çıkarmıştır. Türk Ceza Kanununun ilk metninde ve daha sonraki değişikliklerde, uyuşturucu maddenin nelerden ibaret olduğu konusunda sayma usulü benimsenmişse de; 06.06.1941 yılında 4055 sayılı kanunla yapılan değişikle “uyuşturucu madde” deyimini kullanılmaya başlanmıştır. Hukuk tekniği açısından, uyuşturucu maddelerin neler olduğunun kesin olarak tanımlanması oldukça güçtür. Çünkü, her geçen gün yeni uyuşturucular ve özellikle sentetik uyuşturucular ortaya çıkmaktadır.(Ergen,1988:17).

Türk Ceza Kanunu uyuşturucu maddelerin temin ve kullanımını suç saymıştır. Türk Ceza Kanununda uyuşturucu madde temin suçları üçüncü kısımda Topluma Karşı Suçlar Başlığı altında, Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar isimli üçüncü bölümünde açıklanmıştır.(Çelik,2005:231)

1 Mart 1926 tarih ve 765 sayı ile kabul edilen Ceza Kanunu TBMM tarafından 26 Eylül 2004 gün ve 5237 sayılı kanun ile değiştirilerek yeni TCK

ile uyuşturucu madde terimi, uyuşturucu veya uyarıcı madde olarak ayrılmış ve madde 188 ile 192 arasında düzenlenmiştir. Buna göre;

3.3.1.1. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti Suçu:

Madde 188 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı fiilinin diğer ülke açısından ithal olarak nitelendirilmesi dolayısıyla bu ülkede yapılan yargılama sonucunda hükmolunan cezanın infaz edilen kısmı, Türkiye'de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yapılacak yargılama sonucunda hükmolunan cezadan mahsup edilir.

(3) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak ülke içinde satan, satışa arz eden, başkalarına veren, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden, bulunduran kişi, beş yıldan onbeş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(4) Uyuşturucu maddenin eroin, kokain, morfin veya bazmorfin olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda gösterilen suçların, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Üretimi resmi makamların iznine veya satışı yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü madde açısından da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

(7) Uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmî makamların iznine bağlı olan maddeyi ülkeye ithal eden, imal eden, satan, satın alan, nakleden, depolayan veya ihraç eden kişi, dört yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(8) Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı,

sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

3.3.1.2.Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbiri Uygulanması:

Madde 189 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarının bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

3.3.1.3.Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanılmasını Kolaylaştırma:

Madde 190 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için;

- a) Özel yer, donanım veya malzeme sağlayan,
- b) Kullananların yakalanmalarını zorlaştıracak önlemler alan,
- c) Kullanma yöntemleri konusunda başkalarına bilgi veren,

Kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını alenen özendiren veya bu nitelikte yayın yapan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

3.3.1.4. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Almak, Kabul Etmek veya Bulundurmak:

Madde 191 - (1) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kendisi tarafından kullanılmak üzere uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran bitkileri yetiştiren kişi, bu fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında, tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur.

(3) Hakkında tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmedilen kişi, belirlenen kurumda uygulanan tedavinin ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranmakla yükümlüdür. Hakkında denetimli serbestlik tedbirine hükmedilen kişiye rehberlik edecek bir uzman görevlendirilir. Bu uzman, güvenlik tedbirinin uygulama süresince, kişiyi uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanılmasının etki ve sonuçları hakkında bilgilendirir, kişiye sorumluluk bilincinin gelişmesine yönelik olarak öğütte bulunur ve yol gösterir; kişinin gelişimi ve davranışları hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hâkime verir.

(4) Tedavi süresince devam eden denetimli serbestlik tedbirine, tedavinin sona erdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle devam olunur. Denetimli serbestlik tedbirinin uygulanma süresinin uzatılmasına karar verilebilir. Ancak, bu durumda süre üç yıldan fazla olamaz.

(5) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı hükmolunan ceza, ancak tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranmaması hâlinde infaz edilir. Kişi etkin pişmanlıktan yararlanmışsa, davaya devam olunarak hakkında cezaya hükmolunur.

3.3.1.5.Etkin Pişmanlık:

Madde 192 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarına iştirak etmiş olan kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, bu maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğini merciine haber vererek

suçluların yakalanmalarını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini kolaylaştırırsa, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(3) Bu suçlar haber alındıktan sonra gönüllü olarak, suçun meydana çıkmasına ve fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına hizmet ve yardım eden kişi hakkında verilecek ceza, yardımın niteliğine göre dörtte birden yarısına kadarı indirilir.

(4) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı soruşturma başlatılmadan önce resmî makamlara başvurarak tedavi ettirilmesini isterse, cezaya hükmolunmaz. (Çelik,2005:231-235).

3.3.2. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı İle Mücadele Alanında Ülkemizde Yürürlükte Bulunan Mevzuat:

3.3.2.1. Kanunlar:

- 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibini Dair Kanun,
- 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi hakkında Kanun,
- 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle ilgili Kanun,
- 5237 sayılı yeni TCK (madde 188-192)
- 1593 sayılı Umumi Hıfzısıha Kanunu (madde 3/6),
- 984 sayılı ecza ticarethaneleri ile sanayi ve ticaret işlerinde kullanılan zehirli ve müessir maddelerin satıldığı dükkanlara dair kanun (madde 11,12,13,14),
- 4250 Sayılı İspirtolu İçeceklerin İhisiarı Hakkında Kanun (Md5),
- 1262 Sayılı İspenciyari ve Tıbbi Müstahzalar Kanunu (Md 8, 9, 10),
- 6197 Sayılı Eczaneler Hakkında Kanun (Md 11, 23, 24 ve 25),
- 3765 Sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik yapılmasına Dair Kanun,
- 2559 Sayılı Polis vazife ve Selahiyetleri Kanunu (Md 8/B ve 13/B),
- 29.11.1940 Tarih ve 4691 Sayılı Resmi gazetede yayımlanan İspenciyari ve Tıbbi Müstahzalar Kanuna Yeniden Bazı Hükümler İlavesine Dair Kanun,

-12.06.1933 Tarih ve 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,
 -4208 Sayılı Karapara Aklanmasının Önlenmesi ile 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.

3.3.2.2. Yönetmelikler:

-1918 Sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 60. Maddesine Göre Ödenecek İkrariyeler Hakkında Yönetmelik,
 -Haşhaş Ekimi Yönetmeliği,
 -Kenevir Ekimi Yönetmeliği,
 -Uyuşturucu Maddeler Yönetmeliği,
 -İthal Edilecek İlaç Ham, Başlangıç Maddeleri İspenciyari ve Tıbbi Müstahzalar Yönetmeliği,
 -Tarım Orman Köy İşleri Bakanlığınca Yayınlanan Kenevir ekimi ve Kontrolü Hakkında Yönetmelik,
 - Kontrollü Teslimat Uygulaması Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik.

3.4.Uyuşturucu ve Uyarıcı Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Uluslar Arası Önlemler:

3.4.1. Uluslar Arası İşbirliği:

Günümüzde suç faaliyetlerini organize eden örgütler, daha çok ve daha güvenilir kazanç elde etme düşüncesiyle birbirlerine yaklaşmışlar ve ortak girişimlerde bulunmaya başlamışlardır. Dolayısıyla, her ülkenin sadece kendi sınırları içinde suç ve suçlularla mücadelesi zorlaşmış, hatta imkansız hale gelmiştir. Bu nedenle, suç örgütlerinin ekonomik yönden çökertilmesi, suçluların sınır ötesinde takip edilmesi ve yakalanması, ülkeler arasında, diğer konularda olduğu gibi güvenlik alanında da çok taraflı ve ikili anlaşmalar çerçevesinde ortak hareket edilmesini zorunlu hale getirmiştir. Ülkeler, en az suç örgütleri kadar dayanışma ve işbirliği içerisinde olmalıdırlar ki, etkin bir mücadele yapılabilsin. Aksi halde, her ülkenin tek başına bu suçla

mücadeleye çalışması, sistemsiz, hedefsiz ve dar açılı bir mücadeleye girilmesi anlamına gelecektir.

Uluslararası işbirliğinin farkında olan Türkiye, INTERPOL'e üye olmanın yanısıra 61 ülke ile karşılıklı güvenlik işbirliği anlaşması imzalamıştır. Bundan başka, Türkiye uyuşturucu madde kaçakçılığında birçok uluslararası işbirliği faaliyetine de katılmıştır. Avrupa Konseyi, OECD-FATF, Budapeşte oluşumu, Ekonomik işbirliği organizasyonu, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Antlaşması (KEİ), Güneydoğu Operasyon Grubu, Uluslararası Suç Bilimi Yüksek Çalışmalar Enstitüsü (ISISC), Polis Eğitimi ve Gelişimi Enstitüsü ve Güney Batı Avrupa İşbirliği Girişimi (SECI) katılım sağlanan başlıca organizasyonlardır.(EGM-KOM,2004). Bu konu ayrı bir başlık altında ele alınacaktır.

3.4.1.1. İrtibat Görevlileri:

İrtibat görevlileri iki taraflı aktif ve verimli işbirliğini ve hızlı bilgi değişimini sağlamak amacıyla uluslararası anlaşmalarla atanmışlardır. Türkiye'nin Almanya, Avusturya, Danimarka, Hollanda, İngiltere, İtalya ve Özbekistan'da irtibat görevlisi kadrosu bulunmaktadır. Türkiye'de ise Almanya, ABD, Belçika, Fransa, Danimarka, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsrail, İtalya, Avusturya, Arnavutluk, Ukrayna, Romanya, Yunanistan, Çin Halk Cumhuriyeti ve Suudi Arabistan'dan 36 irtibat görevlisi görev yapmaktadır.

3.4.1.1.2. Bilgisayar Destekli Uluslararası Acil Müdahale Sistemi:

Türkiye, Bulgaristan, Gürcistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Ukrayna ve Romanya arasında "Bilgisayar Destekli Uluslararası Acil Müdahale Sistemi" mevcuttur. Bu sistem, bilgisayar ve telefon hattı ile çalışmaktadır. Parmak izi, fotoğraf, ses dosyaları gibi her iki tarafın da ihtiyaç duyabileceği bilgi ve belgelerin hızlı, kriptolu ortamda gönderilmesi, bu sistemle mümkün hale gelmektedir.

Türk Polisi uluslararası işbirliği kapsamında etkin bir şekilde yürüttüğü bilgi, tecrübe ve istihbarat paylaşımını kontrollü teslimat ve operasyonel projelerle somutlaştırmıştır. (EGM-KOM,2005:33)

3.4.1.1.3. Kontrollü Teslimat:

Kontrollü teslimatı düzenleyen 4208 sayılı kanununun uygulamaya konmasından itibaren Türk Polisi uyuşturucu maddenin nihai hedefinin ve kaçakçılık organizasyonunun üyelerinin tespit edilmesi ve organizasyonun tamamen çökertilmesi amacıyla etkili bir şekilde ulusal ve uluslararası kontrollü teslimatlar gerçekleştirmektedir. Bu güne kadar toplam 67 kontrollü teslimat yapılmıştır. Bu kontrollü teslimatların 43'ü ABD, Almanya, Romanya, İtalya, İngiltere, Yunanistan, Rusya, Makedonya ve Kanada ülkeleriyle 24'ü ise Türkiye içinde iller arasında gerçekleştirilmiştir. (EGM-KOM,2005:165)

3.4.2. Uluslar Arası Sözleşmeler:

Uyuşturucu kullanımı toplumda gerek maddenin etkisi, gerek madde temin etmek amacıyla her tür suçu işlemeye eğilimli bir risk gurubu oluşturur. Bu nedenle toplumu bu kişilerin verebileceği zarara karşı korumak ve verilen zararları tazmin edebilmek amacıyla yasal tedbirler alınmıştır. Uyuşturucu maddelerin ceza yaptırımı altına alınması da tarihsel bir süreç içinde oluşmuştur. Bilindiği gibi afyon çok eski tarihlerden beri bilinmekte ve kullanılmaktaydı. Maddenin zararlarının fark edilmesiyle birlikte satılması ve temini konusunda bazı tedbirler alınmaya başlandı. Konunun uluslararası boyutlarının olduğunun anlaşılması ile de uluslararası sözleşmeler yapılmaya başlandı (İçli, 1999).

Günümüzde uyuşturucu sorununun içeriği ve boyutu hakkında detaylı bilgiye sahip olmak çok kapsamlı bir çalışma gerektirir. Bütün dünya ülkeleri, milyonlarca dolarlık uluslararası piyasa oluşturan bu maddenin çok tehlikeli ölçülere ulaşan kötü kullanımına tanık olmakta. Bunun neticesinde de milyonlarca insan kendilerinin ve ailesinin yaşamlarını alt üst edecek şekilde uyuşturucu kullanmakta, bu maddenin bağımlısı haline gelmektedir.

Uyuşturucu sorununu mahalli veya bölgesel düzeyde kabul etme ve değerlendirme imkanı kalmamıştır.

Mücadelede başarıya ulaşabilmek için uluslar arası işbirliği ve kararlılığın elzem olduğu tüm dünya ülkelerince kabul edilmiş bir gerçektir. Bu bağlamda; konuyla ilgili değişik tarihlerde uluslar arası sözleşmeler imzalanmış, mücadele için uluslar arası kurum ve oluşumlara gidilmiştir.

3.4.2. 1. 1909 Şangay Afyon Antlaşması:

Çin Hükümeti'nin afyon akışını önleme çalışmaları sürerken, özellikle İngiliz tüccarlar Hindistan'dan aldıkları afyonu, bu ülkeye yasadışı yollardan ihraç etmeye çalışıyorlardı. (Ergül, 1997:88). Bu aşamada Çin'de yayılmaya başlayan afyon alışkanlığının, giderek diğer ülkelere, bu meyanda Amerika Birleşik Devleti'ne de sirayet etmesi üzerine, bu ülkenin teklifi ile 1 Şubat 1909 tarihinde Şanghay'da Fransa, İtalya, Japonya, Hollanda, Avusturya/Macaristan, İran, Portekiz, Rusya ve Siyam temsilcileri toplanmışlardır. Bu toplantıda Çin Hükümetinin afyon üretim ve kullanılmasını yasaklama konusundaki çalışmaları takdir toplamış, her ülkenin afyon kullanma alışkanlığını önleme konusunda tedbirler alması, afyon ithalini yasaklayan ülkelere ihracat yapılmaması, morfinin imal ve satışını kontrol etme amacıyla süratle önlem alınması, akabinde afyon bulunan ilaçların imal ve ticaretinin yasaklanması gibi temenni ve tavsiye kararları alınmıştır. Milletlerarası çalışmalara başlangıç olması bakımından Şanghay toplantısı, önemli bir adım sayılmıştır.(Güngör-Kınacı, 2001:78).

3.4.2.2. 1912 Lahey Afyon Antlaşması:

Şanghay toplantısına katılan ülkeler, 23 Ocak 1912 tarihinde Lahey'de toplanarak, ilk kez uyuşturucu maddeler sorunu konusunda milletlerarası bir andlaşma yapma yoluna gitmiştir. Lahey afyon andlaşması ile afyon, bilimsel bir biçimde sınıflandırılıp tanımlanmıştır.(Kurt,1992:10). Ham afyon, mustahzar (hazırlanmış) afyon, tıbbi afyon, morfin, eroin ve kokainin tarif ve kimyasal formülleri bu mukavele ile tesbit edilmiştir. Mukaveleyi imzalayan ülkeler,

ham afyon üretim ve dağıtımını denetlemek için kesin sonuçlar almayı gerektiren yasa ve kurallar koyma, ham afyonun ithal ve ihracına yönelik şehir, limanlar ve diğer yerlerin sayılarını sınırlama, ambalaj şeklini tayin, ithal ve ihracatın belirli yerlerden yapılmasını temin hususlarını kabul etmişlerdir.(Malkoç-Güler, 1999:3083)

Ülkemizin 14.1.1933 tarihinde 2108 sayılı kanunla bu anlaşmayı kabul etmiştir. (Resmi Gazete,1933)

3.4.2. 3. 1914 La Haye Afyon Konferansı:

30 ülkenin katıldığı bu toplantı 10 gün devam etmiş, toplantıda önceki mukavelenin imza, tasdik ve katılma konuları müzakere edilerek, 23 Ocak 1912 tarihli mukavelenin 31.12.1914 tarihinde yürürlüğe girmesi kabul edilmiştir. Türkiye bu toplantıya katılmamıştır.

3.4.2.4. 1925 Cenevre Afyon Antlaşması:

37 ülkenin katılımıyla gerçekleşen bu toplantı sonucu, 19 Şubat 1925 tarihli Cenevre Afyon Antlaşması kabul edilmiştir. Bu antlaşma ile Lahey mukavelesindeki esas ve tanımlar aynen kabul edilmekle beraber, uyuşturucu maddelerin uluslararası ticaretini kontrol altına alacak daha etkin tedbirlerin alınması, ithal, ihraç, imal, dağıtım ve kullanımı sınırlayıcı hukuki düzenlemelerin yapılması da öngörülmüştür.

3.4.2.5. 1931 Cenevre Afyon Antlaşması:

Uyuşturucu madde imalini, dünya devletlerinin tıbbi ve ilmi alandaki ihtiyacına göre ayarlamak ve bunların dağılmasını düzenlemek amacıyla, 13 Temmuz 1931 yılında 44 devletin katılımıyla Cenevre’de 2 nci bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantının en önemli kararı imalatın sınırlandırılması ile ilgilidir.(Kurt, 1992:11) Antlaşmaya Türkiye 2108 sayılı kanunla katılmıştır.

3.4.2.6. Zararlı İlaçların Gayrimeşru Ticaretinin Men'i Hakkında 1936 Cenevre Mukavelesi:

Önceki yıllarda yapılan uluslararası antlaşmaların hükümlerini daha etkili bir hale getirmek ve uyuşturucu maddelerin kaçakçılığı ile mücadeleyi kolaylaştırmak amacıyla, 40 ülkenin katılımıyla 26 Haziran 1936 tarihinde, Zararlı İlaçların Gayri meşru Ticaretinin Men'i Hakkındaki Mukavele imzalanmış, Türkiye bu mukaveleyi 21 Mayıs 1937 tarihinde 3189 sayılı kanunla tasdik etmiştir.(Kurt, 1992:11) .

Bu antlaşma ile üye devletler, daha önceki antlaşmalarda belirtilen uyuşturucu maddeleri gayri meşru imal edenlerin, ticaretini yapanların, bu fiillere kasten iştirak edenlerin, bu hususta şirket kuranların veya anlaşanların ve bu suçlara ait hazırlık yapanların, hapis veya hürriyetten mahrum eden diğer müeyyidelerle cezalandırılmaları için gerekli olan kanun hükümlerini çıkarmayı taahhüt etmişlerdir. (Malkoç-Güler, C.3,1999)

3.4.2.7.Sentetik Uyuşturucu Maddeler Hakkında 1948 Paris Protokolü:

Uyuşturucu alışkanlığı doğuran sentetik ilaçlar, daha önceki milletlerarası antlaşmalar zamanında henüz keşfedilmemiş olduğundan ele alınamamıştır.(Kurt, 1992:13)

Bu protokolle Dünya Sağlık Teşkilatına geçici tedbir alma yetkisi verilmiş ve uyuşturucu madde tanım ve kapsamı sentetik uyuşturucuları da içine alır mahiyette genişlemiştir.

3.4.2.8. 1953 New-York Afyon Protokolü:

Afyonun üretim, kullanım ve ticareti ile haşhaş ekiminin sınırlandırılmasını düzenleyen bu protokol, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyinin 27 Mayıs 1925 tarihinde aldığı bir karar gereğince, 19 Mayıs 1953 ile 18 Haziran 1953 tarihleri arasında Newyork'ta toplanan ülkelerce imzalanmıştır. Türkiye bu protokole 28 Aralık 1953 tarihinde daimi delegemizin hükümet adına imzalaması ile katılmıştır. (Ergül,1997:89)

3.4.2.9.Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesi:

Uyuşturucu maddelerle mücadele konusunda uluslararası alanda gösterilen çabalar sonucu birçok sözleşme ve protokolün yapılmış olmasına rağmen, bu maddelere alışkanlığın kişi ve toplum üzerinde yarattığı zararların devam ettiğı ve bu maddelerin kullanımını ve üretimini tam olarak kontrol altına alınamadığı görölmüştür.(Ergöl, 1999) Bu nedenle, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından mevcut antlaşmaların gözden geçirilmesi ve tek metin halinde toplanması sağlanmış, bu maksatla Ekonomik ve Sosyal Konseyin hazırladığı “Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesi” 40 devlet tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Bakanlar Kurulunun 1 Temmuz 1967 tarih ve 6/8440 sayılı kararı uyarınca, sözleşme ölkemizde 22 Haziran 1967 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin 1 inci maddesinde tanımlara yer verilmiş olup, doğal uyuşturucu maddeler yanında sözleşmede geçen deyimler açıklanmıştır. Sentetik uyuşturucu maddeler, sözleşmenin son kısmında dört cetvel halinde gösterilmiştir. Sözleşme uyarınca sentetik uyuşturucu maddelerin cetvellerde sayılanlarla sınırlı olmayıp, yeni sentetik uyuşturucu maddelerin ortaya çıkması durumunda, bunların da cetvellere eklenmesi öngörölmüş, daha sonraları bu cetvellere yeni ilaveler yapılmıştır. Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesini müteakip, evvelki milletlerarası antlaşmaların yürürlükten kalkacağı 44 üncü maddede açıklanmıştır (Ergöl,1997:90)

3.4.2.10. 1971 Psikotropik Maddelere Dair Sözleşme:

1961 TEK sözleşmesinden sonra Psikotropik maddelerdeki hızlı gelişim sonucunda Birleşmiş Milletler Sosyal ve Ekonomik konsey tarafından bu maddelerle ilgili sözleşme yapma ihtiyacı üzerine, Türkiye’inde taraf olduğı ölkeler tarafından imzalanmış ancak, 16 Ağustos 1976 yılında sözleşme yürürlüğe girmiştir. Türkiye, 7.3.1981 tarih ve 17272 sayılı resmi gazetede yayınlanan 30.12.1980 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile sözleşmeyi onaylamıştır.

Narkotik adı verilen doğal uyuşturucu maddeler yanında, en az onlar kadar tehlikeli olan diğer bir uyuşturucu maddeler grubu da, sentetik uyuşturucu maddelerdir. Narkotik maddelerden ayırt edilebilmesi için bu tür maddelere psikotropikler adı verilmiştir. 1971 Psikotropik Maddelere Dair Sözleşmede maddeler 4 grupta toplanmıştır. Depressanlar (sedatif-hipnotikler), trankilizanlar (musekkinler), stimulanlar, halusinojenler.

Sözleşmenin 1 inci maddesinde psikotropik madde; “tabii veya sentetik 1, 2, 3 veya 4 nolu tabloda yer alan her türlü tıbbi madde” olarak tanımlanmıştır. Sözleşmenin sonunda, psikotropik maddeler dört cetvel halin olup, bu cetvellere yeni maddelerin eklenmesi mümkündür. Bu konuda Dünya Sağlık Teşkilatı yetkili kılınmıştır(Ergül,1997:92).

3.4.2.11. 1988 Viyana Sözleşmesi:

Uyuşturucu maddelerle mücadelede en son kabul edilen sözleşme, 1988 Viyana sözleşmesidir. Sözleşme, Viyana’da 19.12.1988 tarihinde “Uyuşturucu Ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” ismiyle kabul edilmiştir.(Güngör-Kınacı, 2001:84). Türkiye bu sözleşmeye, 22.1.1995 tarih ve 4136 sayılı kanunla katılmıştır. Sözleşme, uyuşturucu ve psikotrop maddelerin, yasa dışı üretimi ve talebi ile kaçakçılığının yaygın boyutlarını ve gösterdiği artışı önlemek amacıyla düzenlenmiştir.

3.4.3.Uluslararası Kuruluşlar:

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’nın 1999 yılında basılmış ”Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele’98” isimli raporunda uyuşturucu maddeler konusundaki uluslararası kuruluşlara yer verilmiştir.

3.4.3.1. Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP: United Nations International Drug Control Programme):

Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP) 1990'da kurulmuş, ancak 1991 yılında faaliyete girmiştir. Uluslararası uyuşturucu kontrolünde liderlik yapar, uyuşturucu üretimi, tüketimi ve kaçakçılığındaki eğilimleri takip eder ve uyuşturucu kontrol sözleşmelerinin uygulanmasını teşvik eder. Uluslararası uyuşturucu kontrolü hakkında uzmanlık ve bilgi için global merkez vazifesi görür. Her türlü BM uyuşturucu kontrol faaliyetleri UNDCP tarafından koordine edilir.

UNDCP daha spesifik olarak:

- Uyuşturucularla mücadelede tüm BM faaliyetlerinin etkin şekilde koordine edilip, sevk idare edilmesinde yegane sorumluluğu haiz olarak, uyuşturucu kontrolü alanında BM'nin merkezi organizasyonel unsurunu teşkil eder,
- Uluslararası uyuşturucu kontrolü ile ilgili BM teşkilatlarınca verilen kararlar ve uluslararası sözleşmelerin Genel Sekretere yüklediği sorumlulukların yerine getirilmesinde Sekreter Genel adına hareket eder; uygulamaları kontrol eder ve bu fonksiyonların tam olarak yerine getirilmesini sağlar,
- Programın (UMK) yönetici organına ve INCB'ye sekreterlik ve temel destek hizmeti verir,
- Uluslararası uyuşturucu kontrol sözleşmelerinin uygulanması hakkında üye ülkelere tavsiyede bulunur ve ülkelere bu sözleşmelere taraf olma hususunda yardımcı olur,
- Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretimi, imali, kaçakçılığı ve suiistimalini azaltmak ve uyuşturucuların yasadışı arzını ve madde suiistimalini kontrol etmeye yönelik tedbirlerin etkinliğinin arttırmak amacını güden uyuşturucu kontrolüyle ilgili teknik işbirliği programlarını dünya genelinde tasarlayıp, uygular,
- Bölgesel ve global seviyede uyuşturucu kontrolü konusunda teknik işbirliği stratejilerini koordine eder,
- UNDCP (United Nations International Drug Control Programme) Fonu'nun mali kaynaklarını yönetir ve bunun muhasebesini tutar,

-Sekreteryaya- bölgesel ekonomik komisyonlar ve diğer BM teşkilatları dahil- ve üye ülkeler için uyuşturucu kontrolü hakkında teknik uzmanlığın birikim noktası olup, bunlara ulusal ve uluslararası uyuşturucu kontrol konularında tavsiyede bulunur,

-Uyuşturucu kontrolü ile ilgili araştırmalara ait en son bulguları içeren bilgileri elde edip, teati etmek amacıyla Teşkilat haricindeki araştırma enstitüleri, dernekler ve üniversitelerle sürdürülmekte olan temasları idame ettirir ve gerekiyorsa ortak araştırma projelerine katılır,

-BM sistemi haricindeki uyuşturucu kontrolüyle ilgili faaliyetleri yürütmek suretiyle bölgesel ve bölgeler arası teşkilatlarla olan koordinasyon ve işbirliğini teşvik eder. UNDCP (United Nations International Drug Control Programme) Viyana'da bulunur. (EGM-KOM,1998:127-128).

3.4.3.1.1. Mini Dublin Grubu:

Dublin Grubu, UNDCP (United Nations International Drug Control Programme)'e katkıda bulunan AB ve ABD tarafından 1990 yılında kurulmuştur. Amaç, UNDCP vasıtasıyla finanse ettikleri üçüncü ülkelerdeki projelerin uygulamasını izlemektir. Dublin Grubu grup üyesi ülkelerin, daha ziyade, yasadışı uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığı ile mücadele de zaaf ve güçlükleri bulunan Latin Amerika'da Güneydoğu Asya ülkeleri başkentlerindeki büyükelçiliklerinden oluşan alt gruplar vasıtasıyla faaliyette bulunmaktadır. (EGM-KOM,1998:128).

3.4.3.2. Uyuşturucu Maddeler Komisyonu (CND:Commisions on Narcotic Drug):

Yıllık olarak toplanan Uyuşturucu Maddeler Komisyonu (UMK), ECOSOC tarafından 1946 yılında uyuşturucu maddeleri kontrol amacıyla uluslararası taslak anlaşma metinleri geliştirilmek üzere kurulmuştur. 53 üye ile kurulan Uyuşturucu Maddeler Komisyonu (UMK), uluslararası uyuşturucu kontrolü alanında BM'in ana politika üreticisidir. UNDCP rehberliğinde global aksiyon programları hazırlar.

Komisyonun 53 üyesi vardır. Bu üyeler, Konsey tarafından iki yılda bir dört yıllık süreler için 20 ila 33 ülke olarak;

- 1-BM üyesi ve 1961 Konvansiyonuna üye ülkeler arasından,
- 2-Afyon, koka yaprağı ve uyuşturucu madde üretimi açısından önem arz eden ve uyuşturucu kullanımı ve trafiğinin önemli bir problem teşkil ettiği ülkeler arasından,
- 3-Coğrafi açıdan önem arz eden ülkeler arasından seçilir.

3.4.3.3. Uyuşturucu Maddeler Komisyonu Yakın ve Ortadoğu Alt Komisyonu (Subcomission on Illicit Drug Traffic and Related Matters in The Near and Middle East):

ECOSOC'un 1973 tarih ve 1776sayılı kararı ile kurulmuştur. Uyuşturucu Maddeler Komisyonu'na raporlar verir. Alt Komisyon; Afganistan, İran, Pakistan, İsveç ve Türkiye'nin katılımlarıyla kurulmuştur.

3.4.3.4. HONLEA (Heads Of National Drug Law Enforcement Agencies):

Uyuşturucu Madde Kaçakçılığıyla Mücadele Eden ulusal Kuruluş Bölüm Başkanları anlamlarını taşır. Kendi içinde Avrupa, Afrika, Asya Pasifik ile Latin Amerika ve Karayipler Grubu olarak ayrılır. Honlea Birleşmiş Milletler çerçevesinde işbirliği anlamına gelmektedir ve Birleşmiş Milletlerin 43/122 sayılı ve 08.12.1988 tarihli Genel Kurul kararında tam ittifakla kabul edilerek kurulmuştur.

HONLEA'nın amacı; Uyuşturucu Maddeler Ulusal Yasal Uygulayıcısı Başkanları arasında işbirliğini artırmaktır. Türkiye'nin de yer aldığı Avrupa HONLEA'sında; ABD, Almanya, Avusturya, Belarus, Belçika, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Fillandia, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Malta, Monako, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Fedarasyonu, San Marino, Slovakya,

Slovenya, Ukranya, Vatikan ve Yunanistan yer almaktadır. (EGM-KOM,1999).

3.4.3.5. Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu (SÖCAK) (CCPCJ: Commision on Crime Prevention and Crimal Justice):

1992/1 sayılı ECOSOC kararı ile kurulmuştur. Suçun önlenmesi ve ceza adaleti alanında, BM üyesi ülkelerde politika oluşturulmasına kılavuzluk eder, BM nin projelerini geliştirir, mücadeleci kuruluşlar arasında ulusal, bölgesel ve uluslararası koordinasyonu sağlar ve bu konuda yardımcı olur, bu konuda BM Kongreleri düzenler. (EGM-KOM,1999).

3.4.3.6. Uluslararası Uyuşturucu Kontrol İdaresi (INCB:International Narcotics Control Board):

1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Sözleşmesi uyarınca 1964 yılında kurulmuş ve 1966 yılında Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOK) kararı ile Daimi Merkez Narkotik İdaresinin (PCNP) ve Uyuşturucu Denetleme İdaresinin (DSB) fonksiyonlarını üstlenmiştir. Ülkelerin uyuşturucu maddeler ile fenni ve tıbbi amaçlı kullanılan psikotrop maddelere olan ihtiyaçlarının bildirildiği kuruluştur. 1988 Sözleşmesine göre bahse konu maddelerin (ara maddelere de dahil olmak üzere) kaçağa kaymasının engellenmesi de görevleri arasındadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nden (WHO) 1962 Sözleşmesine Üye ülkelerden 5 yıllık periyotlarla seçilir. 1961 Sözleşmesi uyarınca, yılda en az iki kere toplanır. Toplantılar genellikle kapalıdır. Fakat yıllık raporlar düzenlenerek yayımlanır. Bu raporlar, uyuşturucu ve psikotrop maddeler alanında teknik ve yasal düzenlemelere ilişkin detayları içerir.

3.4.3.7.Uluslararası Kriminal Polis Örgütü (INTERPOL):

Uluslararası türlü alanlarda kurulmak istenen işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma sorunu polis çalışmalarında da kendini göstermiş ve ilk kez uluslararası polis yardımlaşması düşüncesi 1914 yılında Monako'da toplanan

“Adli Polis Kongresi’nde ortaya atılmıştır. Bu kongrede uluslararası suç ve suçluluk sorunları görüşülmüş ve ulusların adli polis çalışmaları alanında birbirlerine ne şekilde yardım edebilecekleri tartışılmıştır. Fakat Birinci Dünya Savaşı, bu düşüncenin gerçekleşmesine engel olmuştur.

Savaşın sona ermesi ile 1923 yılında Viyana’da yapılan İkinci Uluslararası Adli Polis Kongresi’nde amaç gerçekleştirilmiş ve merkezi Viyana’da olmak üzere “Uluslararası Polis Birliği” adı altında bir örgütün kurulması karar altına alınmıştır.

1956 yılında Viyana’da yapılan toplantıda Uluslararası Kriminal Polis Kurulu adı, Uluslararası Kriminal Polis Örgütü olarak değiştirilmiştir. Ülkemiz 1930 yılından bu yana İnterpol ile koordineli olarak çalışmaktadır. (EGM-KOM,1999).

3.4.3.8. Pompidou Grubu (Avrupa Konseyi bünyesinde):

Pompidou Grubu, 1971 yılında zamanın Fransa Devlet Başkanı G.POMPIDOU nun yaptığı bir öneri üzerine kurulmuştur. Avrupa Konseyi üyesi ülkelerden oluşmaktadır. Ancak üyelik için Avrupa Konseyine üye olmak doğal üyeliği gerektirmez. Ayrıca talep gerektirmektedir. Grubun sekreter yası Fransa’nın Strasbourg kentindendir.

Ülkemiz, Almanya, Belçika, Fransa, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, İngiltere, Danimarka, İrlanda ve İsveç’in de imzaladıkları Kısmi Sözleşme çerçevesinde 1980 yılında Grubu dahil edilmiştir.

Grup üye ülkelerin ilgili Bakanlarının muntazam aralıklarla toplanmak suretiyle, uyuşturucu maddelerle ilgili konulara çok yönlü şekilde yaklaşarak, madde kullanımı ve kaçakçılığına karşı alınan ve alınması tasarlanan tedbirler konusunda görüş teatisinde bulunmalarına imkan sağlamaktadır. Normal şartlarda Pompidou Grubu, Bakanlar seviyesinde iki yılda bir toplanır, ancak olağanüstü durumlarda özel toplantılar da yapılabilmektedir. Bakanlar

seviyesindeki toplantılara davet, toplantının yapılacağı ülke bakanınca yapılmaktadır. Normal olarak toplantının yapılacağı ülkenin ilgili Bakanı toplantının başkanlığı görevini de yürütür. Bakanlar seviyesindeki toplantılarda katılım sağlayan ülkeler, ilke olarak ilgili Bakan tarafından temsil edilir. Görevliler, Bakanlar seviyesindeki toplantılar arasında iki kez toplanarak, alınan kararların uygulanması ve gelecek toplantının hazırlığıyla ilgili çalışmaları yaparlar. Ayrıca Pompidou Grubunun birçok konuda çalışma gurubu bulunmaktadır. Bu gurupların makul aralıklarla toplanması suretiyle çalışma konusunda üye ülke temsilcilerine tartışma ve teati imkanı sağlamaktadır. Bu Gruplar;

- Uyuşturucu Sorununda Salgın Hastalıklar Uzmanları Gurubu,
- Önleme Grubu (Uyuşturucu Suistimalini),
- Avrupa Havaalanlarındaki Uyuşturucuyla Mücadele Servisleri İşbirliği Grubu
- Uluslararası Nehir Taşımacılığı ve Uyuşturucuyla Mücadele Grubu'dur.

POMPIDOU Grubunun amacı; uyuşturucu madde kullanımı ve ticaretiyle ilgili sorunları çok yönlü olarak incelemektir. Grup, Avrupa Konseyine üye ülkeler arasında kurulmuş yarı resmi bir kuruluş hüviyetinde olup, uluslararası resmi teşkilatlara benzer bir niteliği bulunmamaktadır. (EGM-KOM,1999).

3.4.3.9. Polisin Eğitimi ve Gelişimi Enstitüsü (PFI: Polizei Fortbildungs Institut):

PFI 1993 yılından itibaren Almanya'nın Neuss kentinde Almanya, Belçika ve Hollanda'nın katılımıyla faaliyet gösteren bir kuruluştur. PFI'ya (Polisin Eğitimi ve Gelişimi Enstitüsü) 1996 yılından itibaren Türkiye'den de katılım sağlanmaktadır.

PFI uluslararası işbirliğini daha etkin hali getirmek, yakın işbirliğini sağlayarak operasyonel faaliyetlere zemin hazırlamak, çıkar amaçlı örgüt suçlarıyla ve özellikle uyuşturucu kakçılığı suçları konusunda araştırmalarını

yürüten suç polislerini daha yakından tanımak ve çalışma usullerini standart bir uygulamaya dönüştürmek ve bilgi alış-verişinde bulunmak üzere eğitim seminerleri düzenleyen bir kurumdur. Seminerlere özellikle uyuşturucu kaçakçılığı suçları konusunda görev yapan yetkililerce katılım sağlanmaktadır. (EGM-KOM, 1998:128-133)

3.4.3.10.Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (Southeast European Cooperative initiative - SECI) :

Yugoslavya'nın dağılma sürecinde Balkanlarda patlak veren savaşlardan en acımasızı şüphesiz Bosna'da yaşanmıştı. 1995 Dayton anlaşması ile bitirilen savaştan sonra, 1996 yılında Amerika ve AB'nin girişimleri ile Balkanlarda barış ve istikrarın sürdürülebilmesi için Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi adıyla bir süreç başlatılmıştı. Önceleri sınır geçişlerinin kolaylaştırılması, gümrük işlemlerinin azaltılması ve ticaretin geliştirilmesi gibi bir takım projeler uygulamaya konmuş, daha sonra ise bu projelerin güvenlik boyutunu tamamlamak üzere 1999 yılında 12 Balkan ülkesi arasında Sınır Aşan Suçların Önlenmesine dair Uluslararası Anlaşma imzalanmıştır. Söz konusu anlaşma ülkemizde de 5 Kasım 2000 tarih ve 24221 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.(EGM-KOM,2001:27)

3.4.3.11.Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO):

WHO, 22 Temmuz 1946 yılında kurulmuştur. Türkiye ise bu teşkilata 1947'de katılmıştır. Merkezi Cenevre'dedir. WHO ile BM arasındaki ilişkiyi sağlayan sözleşme, BM Genel Kurulunca 15 Kasım 1947'de kabul edilmiştir. WHO'nun iki önemli rolü vardır:

- 1- Her çeşit uyuşturucu madde suistimalinin yarattığı tıbbi sorunları incelemek, bu alanda, Narkotik Maddeler Komisyonuna ve BM Ekonomik ve Sosyal Konseyine tavsiyelerde bulunmak,
- 2- Uzmanlar Komitesi aracılığıyla, bazı maddelerin uyuşturucu madde olarak düşünülüp, düşürülelemeyeceği konusunda tavsiyeler yapmaktır. Narkotik Maddeler Kontrol Komisyonu özellikle WHO Uzmanlar Komitesinin tavsiyesi

üzerine, yeni maddenin uyuşturucu madde olarak kabul edilen maddeler listesine alınıp alınmayacağına karar verir. (Toymuş,1990).

3.4.3.12.Uluslararası İşçi Kurulu (ILO):

ILO, işçiler arasında bulunan bağımlıların rehabilitasyonu ile uğraşır.

3.4.3.13.Beslenme ve Tarım Örgütü (FAD):

FAD, afyon üretiminin sınırlandırılması veya haşhaş ekimi yerine ikame bitkilerinin yetiştirilmesi gibi konularla iştigal eder.

3.4.3.14.Nato'ya Bağlı Modern Toplamların Sorunları Komitesi (CCMS):

Bu komite, 1969 yılında ABD'de kurulmuş olup, kent hayatının sosyal sorunlarını incelemek üzere girişimler yapmıştır. Komite, aynı zamanda, müptelaların rehabilitasyonu konusunda uluslararası işbirliği yapılması için çalışmalarını sürdürmektedir.

3.4.3.15. Gümrükler İşbirliği Konseyi (CCC):

Kuruluş, gümrük yasalarının ihlali ve gümrük suçları konusunda, ülkelerin gümrük kuruluşları arasında bilgi alış-verişini sağlar. Ayrıca, narkotik maddelerle ilgili gümrük kontrolleri üzerinde de önemle durmaktadır.(Toymuş,1990).

Bu bölümde uyuşturucu ve uyarıcı maddeler hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Suç kavramı uyuşturucu suçları konularına değinilmiş olup uyuşturucu suçunun bir çok suç çeşidine de geçiş için basamak görevi gördüğüne dikkat çekilmiş olup Türkiye'de uyuşturucu madde sorununa genel perspektiften bakılarak mücadelenin uluslar arası boyutu gözler önüne serilmiştir. Bir sonraki bölümde de "Uyuşturucu ve uyarıcı madde suçları ile mücadelede Halkla İlişkiler ve Bir Model Önerisi" başlıklı tezimizin temel kavramlarından olan halkla ilişkiler ve polis kavramları üzerinde durulacak, emniyet teşkilatının yapısı, halkla ilişkiler birimi ve faaliyetleri, polis halk işbirliğine etkileri ortaya koyulacaktır. Bizdeki uygulamalara ek olarak İngiliz

Polis teşkilatında da konu ile ilgili uygulamalar incelenerek Polis Halk ilişkilerinin suçla mücadelede önemine dikkatleri çekilecektir.

II. BÖLÜM

HALKLA İLİŞKİLER VE POLİS

1. HALKLA İLİŞKİLER

Bu bölümde, halkla ilişkilerin genel kabul görmüş tanımları ile birlikte, halkla ilişkiler faaliyetlerinin amaçları, önemi, gerekliliği, nitelik, metod ve araçları üzerinde durulmuştur.

1.1. Halkla İlişkilerin Tanımı:

Halkla ilişkiler İngilizce'deki "*Public Relations*", Fransızca'daki "*Relation Publique*" un karşılığı olarak dilimize çevrilmiştir. Burada anahtar "*Public*" yada "*Publiques*" sözcükleridir. Halka, kamuya, genele ilişkin olan bu sıfatlar "*Relations*", sözcüğünü nitelemektedir. (Bıçakçı, 2004:94).

Halkla ilişkiler kavramının, hem teoride hem de uygulamada, amacı, kapsamı, nitelikleri ve boyutu açısından genel olarak kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır (Hutton,2004:1). Sosyal bilimler alanına giren böyle bir konunun kesin sınırlandırılması olanağı bulunamadığı için, halkla ilişkilerle ilgili olarak yapılan tanımlarda bazı ortak noktalar olmasına rağmen değişik anlayışların olması söz konusudur (Tortop,1993:31). Bıçakçı' ya (2004) göre kaba gücün geçerli olduğu ilkel toplumlardan beri sure gelen değişim ve nihayetinde demokratikleşmeyle ile birlikte yönetimlerin halka zor kullanmayı bırakarak ikna yöntemleri arayışına girmesiyle halkla ilişkiler uygulamaları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Halkla iliksiler günümüzün en önemli ikna aygıtlarından biri haline gelmiştir (Bıçakçı, 2004:93). Bu olguyu tanımlamak her ne kadar zor da olsa genel olarak kabul gören tanımları su şekilde sıralayabiliriz:

“Halkla ilişkiler kamuoyunu değiştirme, yaratma, glendirme veya üstesinden gelme sanatı ve bilimidir” (Hutton, 2004; 6).

“Halkla ilişkiler belirlenmiş hedef kitleleri etkilemek için hazırlanmış planlı, inandırıcı haberleşme çabasıdır.(Erem,1982:8) Halkla ilişkiler, halkın neyi sevdiğini öğrenip onu daha çok yapmak, neden hoşlanmadığını bilip onu yapmamaktır”(Tortop,1993:12)

“Bir anlamda çevreyi tanımak ve çevreye kendisini tanıtabilmek için beklenti ve gereksinimlerini planlı ve programlı şekilde oluşturma sanatıdır“(Gürüz,1993:12).

Halkla ilişkiler, “kuruluş ile onun karşısındaki hedef kitle arasında karşılıklı menfaate dayalı ve sağlıklı bir diyalog tesis edilmesi, bunun sonucunda da kamuoyunun ilgili kesimlerinde kuruluş hakkında olumlu bir imaj ve destek yaratılmasıdır.”(Asna, 1996)

Halkla ilişkiler halkın veya kamunun ilgisini çekmek onu harekete geçirmek ve istenilen yola yöneltmektir. Halkla ilişkiler kamuoyunu etkileme ve ondan etkilenme sürecidir.(Tortop, 1993:4; amdereli,2005:24)

Halkla ilişkiler, “zel yada tüzel kişilerin belirlenmiş kitlelerle (hedef kitle) dürüst ve sağlam bağlar kurup geliştirerek onları olumlu inanç ve eylemlere yöneltmesi, tepkileri değerlendirerek tutumuna yön vermesi, böylece karşılıklı yarar sağlayan ilişkiler sürdürme yolundaki planlı çabaları kapsayan bir yöneticilik sanatıdır.”(Asna,1988).

Barry (2003) halkla iliksileri insanların davranışları üzerinde yönlendirici etkiye sahip olmayı sağlayan bir süreç olarak algılamış ve hedef kitleyi nasıl, ne zaman ve ne şekilde iletişim kurulacağını belirleme huşularını da halkla ilişkilerin temel uğrası alanı olarak görmüştür. Yine Camdereli’ nin (2003) tanımlarında da halkı yönlendirme ve haklin tepkilerinin

değerlendirilmesi konularını ön plana çıkarmaktadır. “Halkla ilişkiler yönetimin izlemekte olduğu politikaların halka benimsetilmesi, çalışmaların sürekli ve tam olarak halka duyurulması, yönetime karşı olumlu bir hava yaratılması ve buna karşılık haklin da yönetim hakkında ne düşündüğünün ve yönetimden ne istediğinin bilinmesi ve halkla işbirliği sağlanması görevidir’ (Camdere, 2003). Benzer bir tanımda)da halkla iliksileri “haklin biliş ve davranışlarının belli amaçlar doğrultusunda nasıl şekillendirileceğini, yönetileceğini ve yönlendirileceğini tasarlayan ve günlük islerini planlı programlı bir platforma oturtan profesyonel faaliyetlerdir” şeklinde tanımlamaktadır.(Erdoğan 2006:17).

Geniş anlamda halkla ilişkiler, kurumun toplumla bütünleşme yönünde harcadığı çabaların tamamı olarak tanımlanabilir. Kurumların ilişki içinde bulunduğu hedef kitleleri farklı kesimlerden oluşur. Buna paralel olarak da halk kesimi farklılıklar gösterir. Örneğin bir hükümet için halk, ülkede yaşayan tüm insanlar, bir dernek için kendi üyeleri, bir gazete için kendi okuyucuları, bir spor kulübü için de taraftarlar hedef kitleyi teşkil eder (Sabuncuoğlu,1992)

Halkla ilişkilerin en belirgin özelliği, iki yönlü bir iletişim olmasıdır. Sistemli ve bilinçli yürütülen halkla ilişkiler çalışmalarında da ilk yapılacak şey, kuruluştan halka, halktan da kuruluşa bilgi akımını sağlamaktır.(Barry, 2003, Yalçındağ, 1987:8)

İngilterede bulunan Halkla İlişkiler Enstitüsünün yapmış olduğu tanıma göre Halkla ilişkiler “doğru anlaşılacak belirli bir kitlenin desteğini arkasına almak, fikir ve tutumlar üzerinde etki sahibi olmak hedeflerine ulaşabilmek amacıyla yürütülen bir marka oluşturma faaliyetidir”(Barry,2003:17)

Uluslar arası Halkla İlişkiler Derneği tarafından kabul edilen tanıma göre halkla ilişkiler “ bir girişimin kamu yada özel sektörde faaliyet gösteren bir kuruluşun temasta bulunduğu ve bulunabileceği kimselerin sempati,

anlayış ve desteğini elde etmek ve devam ettirmek için yaptığı sürekli ve örgütlü bir yönetim görevidir.”(Kocabaş, Elden ve Yurdakul,2004:45)

Genel tanımlamalara aykırı bir görüş ortaya koyan Bernays (1996) göre halkla ilişkiler; iktidardaki güçlerin genel halkın tutumlarını biçimlendirmek için gereksinimi sonucu ortaya çıkan uygulamalı sosyal bir bilimdir.(Erdoğan,2006:223)

Bu kadar çok tanımının var olması halkla ilişkilerin bir çok uygulama alanının bulunmasıyla da açıklanabilir (Çamdereli, 2003). Bu tanımları incelediğimizde şu ortak unsurları görmek mümkündür.

- 1- Halkla ilişkiler karşılıklıdır. İlişkide bulunan kitleye bir şeyler verilmekte ve ondan bir şeyler alınmaktadır. İki yönlü karşılıklı akım ve karşılıklı yarar vardır.
- 2- Halkla ilişkilerden, kurum veya kuruluş için ümit edilen yarar, kamuoyunun güven ve desteğinin sağlanmasıdır.
- 3- Halkla ilişkilerde, ilişkide bulunulan kitlenin güven ve ilgisini değerlendirmek gerekir. Bu değerlendirme, kuruluşların politikasının ne derece faydalı olduğunu ortaya çıkarır.
- 4- Halkla ilişkilerde amaç, karşı kitleyi etkilemektir. Onu belirli bir inanç ve eyleme itmektir. Tanıtılacak kişi veya işi ortaya koymak, karşıdan gelebilecek tepkileri göz önünde tutmak, gerekirse istenen düzenlemeleri yaparak amaca ulaşmaktır. Amaç, karşı kitleyi etkileme inandırma ve davranışa dürüst yollardan sevk edebilmektir. (Tortop,1993:10).

Yapılan tanımlardan da yola çıkarak, halkla ilişkileri, bir kurumun toplumla bütünleşme yönünde harcadığı çabaların tümü olarak ele alabiliriz.

1.2. Halkla İlişkilerin Amacı:

Tüm tanımların incelenmesiyle görülmektedir ki halkla iliksilerin temel amacı kurum ve kuruluşların ilgili çevreleriyle olumlu ilişkiler kurmalarını sağlamak, etkin ve verimli bir iletişim ortamı yaratmaktır (Camdereli, 2004:27).

Halkla ilişkilerin amacı halkın beklentisi, ihtiyaç ve arzularına cevap bulmaktır. Gerçekleştirilen etkinliklerle halka bilgi vermek, ikna etmek, etkilemek ve halka yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetlerde onun rızasını kazanmak halkla ilişkilerin en önemli amacıdır.(Yalçındağ,1996:12)

Halkla ilişkilerin bir amacı da hizmet edilen halkla yönetim arasında anlayış birliğini, iyi niyeti sağlamak, halkın güvenini kazanmaktır. Halkla ilişkiler, devamlılık gösteren açık, belirli bir faaliyet planına göre örgütlenen yönetsel faaliyetlerdir. Bir kuruluş bu sayede kendisine bağlı olanların güvenini ve işbirliğini kazanmaya çalışmalıdır. Toplum yararına en iyi şekilde cevap vermek daha verimli sosyal işbirliğini gerçekleştirmek amacı ile isabet derecesini arttırmak için halktan bilgi almaktır.

Halkla ilişkilerin temel işlevi, bir örgüt ile hangi tür ve hangi düzeyde olursa olsun örgütün başarı ya da başarısızlığının kendilerine bağlı olduğu çeşitli konular (genel olarak çevre - halk) arasında karşılıklı yarara dayalı ilişkileri, objektif iletişim ve araştırmayı kullanarak saptamak, kurmak ve sürdürmektir.(Varol,1987).

Halkla ilişkilerin bir diğer amacı, halkın yönetimle olan ilişkilerinde işlerini kolaylaştırmaktır. Kanun ve nizamlara uyulmasını sağlamak için bunlar hakkında bilgi vermektir. Halkla işbirliği sağlayarak hizmetlerin daha çabuk ve kolay görülmesini sağlamaktır.

Uygulamada halkla ilişkilerin yaptığı işlere baktığımızda;

1- Bilgi verme,

- 2- Halkın tutum ve davranışlarını biçimlendirmeyi amaçlayan ikna,
 3-Kuruluşun amaç ve etkinlikleriyle halkın istek ve ihtiyaçlarının bütünleştirilmesi, şeklinde üç temel amacı olduğu görülmektedir.(Sezer,1986)

Bu işlevler aslında birbirini tamamlamaktadır. Halkla ilişkileri diğer bilgi verme ve ikna etme yöntemlerinden ayıran temel özellikleri de bu işlevler oluşturmaktadır. Halkla ilişkilerde yapılanlarla yerine getirilen roller ve işlevler kendi başlarına son amaç değildir; belli bir amaca ulaşma yollarıdır. Dolayısıyla, halkla ilişkilerin fonksiyonu olan imaj yapma veya danışmanlık yapma ne halkla ilişkileri ne de halkla ilişkilerin amacını tanımlamada yeterli değildir. .(Erdoğan 2006:224).

Halkla ilişkilerin amaçları genel hatlarıyla;

- 1- Halkı aydınlatmak ve çalışmalarını benimsetmek,
- 2- Halkta yönetime karşı olumlu tavır yaratmak,
- 3- Halkın yönetimle olan işlevini kolaylaştırmak,
- 4- Kanun ve nizamla uyulmasını sağlamak için bunlar hakkında halka aydınlatıcı bilgiler vermek,
- 5- Halkın dilek, istek, tavsiye, telkin ve şikayetlerini yapılan çalışmalarda göz önünde bulundurmak ve aksaklıkların giderilmesinde bunları değerlendirmek,
- 6- Özel veya kamu yararına cevap vermeye çalışmak ve herkesin kişiliğine hürmet ederek sosyal sorumluluk duygusunu yaratmak,
- 7- Kararların isabet derecesini arttırmak için halktan bilgi almak,
- 8- Halkla işbirliği sağlayarak, hizmetlerin daha çabuk ve kolay yürütülmesini sağlamak olarak özetlenebilir. (Tortop,1993;Ayaz,1995:124)

1.3. Halkla İlişkilerin Önemi:

Halkla ilişkilerin gittikçe artan önemini gösterdi etmek mümkün değildir.Gerek özel gerek de kamu kuruluşları tarafından halkı iknainın önemi arttıkça halkla ilişkiler alanına da daha fazla bir yönelme olduğu dikkat

çekmektedir. Bıçakçı (2004), halkla ilişkilerin ortaya çıkmasının halkı yönetmede olan güçlükleri aşmanın bir yolu olarak görmektedir. Kişinin kendisi veya onun adına çalışan başkaları tarafından yapılsın, bu iş çeşitli tekniklerin kullanılmasını, çeşitli yolların izlenmesini gerektirir. Bundan dolayı da “Halkla İlişkiler” bugün pek çok ülkede bir meslek, bir öğrenim dalı haline gelmiş, üniversitelerde okutulan dersler arasında yer almıştır.

Halkla ilişkiler geleneksel yönetim anlayışından farklılık arz etmektedir. Gelişen çevre ile birlikte sistem kapalı bir sistemden açık bir sisteme dönüşmekte bununla birlikte organizasyonlar da başarıyı elde edebilmek için çevrelerinin farkında olmaları gerekmektedir. Değişen bu gerekler ışığında gerek özel gerek kamu kuruluşları başarıyı yakalayabilmek üzere halkla iliksilere önemli bir yer vermek durumundadırlar. (Sheng ve Chen, 2006:339).

Çatışma ihtiva eden konularda kamuoyu genelde jüri görevi görmektedir. Bu da halkla iliksilerin değişik bir boyutunu içermektedir. Kızgın vatandaşların oluşturduğu topluluk hükümetlere karşı tavır alırlar. Ancak halkla iliksiler bu konuda olumsuz etkileri önlemede önemli bir araç olarak kullanılabilir (Leo Rangell,2005:20).

Halkla ilişkiler halk ile kurum arasında aracıdır. Duyarsız kurumlara karşı halk için ve kurumlar için halka konuşur. Böylece, kurumlar ve halk arasında ortak uyumu sağlamaya yardım eder. Bu da hem kamunun hem de halkın yararınadır. Bu yolla aynı zamanda keyfi etkinlik ve baskı olasılığını azaltarak özgürlük için bir güvenlik supabı görevi yapmaktadır.

Halkla ilişkiler, halk ve yönetim arasında ortak anlayışa katkıda bulunarak, halkın kararlara ulaşmasına ve idarenin de etkili bir şekilde görev yapmasına yardım eder. Katkısıyla, özel ve kamu politikalarının uyumlu olmasını sağlar. İletişim sisteminde kişileri yaşamlarını etkileyen konularda bilgilenmesini sağlayan temel bir elemandır. Organizasyonların sosyal bilincini harekete geçirmeye yardım edebilir.. Kabul görmek isteyen, işbirliği

arayan herkes halkla ilişkiler prensiplerini uygular. Çağdaş demokrasinin unsurlarından olan şeffaflık ilkesine ulaşmak için son derece önemlidir. Evrensel bir etkinliktir.(Erdoğan,2006:235-236)

Toplumun desteğini ve güvenini sağlamak, yönetim ve bağlı kamu kuruluşları için yaşamsal önem taşır. Toplumsal destek kamu kuruluşlarının başarısının ilk koşuludur bile diyebiliriz. Ayrıca, toplum üzerinde olumlu izlenim yaratacak bir örgütsel yapı, işleyiş ve çaba içinde olmak, kamu kuruluşları için bir görevdir. Kuşkusuz yönetimin bu niteliği ancak demokratikleşmiş toplumlar için söz konusudur ve toplumların bu evreye gelebilmeleri kolay olmamıştır. Ama demokratik değerlerin yerleşmiş olduğu toplumsal sistemlerde ya da bu değerleri oluşturmaya çalışan toplumlarda kamu yönetiminin kendini hizmet eden, toplumu ise hizmet edilen olarak görmesi dolayısıyla toplumsal yararı sağlayacak halka dönük, toplumsal beklentilere uygun bir hizmet anlayışına ve halka karşı sorumlu, duyarlı ve saygılı bir örgütsel davranışa sahip olması, demokratik değer sistemlerinin olduğu yapılarda artık tartışılmaktadır. (Yalçındağ, 1987:10)

Kamu kuruluşları halk yararına hizmet etmek amacıyla kurulmuşlardır. Demokratik ülkelerde yetkili organların seçilmesi ile halkın görevi bitmemektedir. Kararların alınmasında, bunların uygulanması ve çalışanların denetlenmesinde de halka bir takım görevler düşmektedir. Halkın bu aşamalarda yardımını, desteğini sağlamak iyi bir yönetim için gereklidir. (Tortop, 1986)

1.4. Halkla İlişkiler Çalışmalarının Nitelik, Metod Ve Araçları:

Halkla ilişkiler bir yönetim birimidir. Organizasyonlarda halkla ilişkilerin üst yönetim birimi olarak örgütlenmesi kuruluşun kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerinin belirlenmesinde önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir. Halkla ilişkilerin 6 yönetim fonksiyonu, yani; analiz, yönetim danışmanlığı, Ar-Ge (Araştırma ve Geliştirme), planlama ve yürütme, etkinlik için kaynak yönetimi ve bilgi edinme ile yakından ilgilidir.(Sharpe, 2004; 79). Bu yapı altında

halkla iliksilerin temel fonksiyonu; planlama, kurumlar arası ilişkilerin kurulması, faaliyetlerle ilgili halkın ve diğer kurumların bilgilendirilmesi, bu amaçla iletişim ünitelerinin oluşturulması, özel etkinliklerin yapılması ve araştırmaların yapılması olarak gösterilmektedir (Bıçakçı, 2004).

Halkla ilişkiler çalışması sistemli bir süreç yönetimi ile mümkündür. Halkla ilişkiler süreci temel olarak dört evreden oluşmaktadır. ilişkiler programında dört temel süreç bulunmaktadır Bunları şu şekilde sıralayabiliriz;

- 1- Araştırma (problemi ve fırsatı tanımlama)
- 2- Planlama ve programlama,
- 3- Uygulama ve iletişim (harakete geçirme)
- 4- Programı değerlendirme.

Bu dört aşamanın her biri diğeri ile aynı derecede öneme sahiptir. Etkili bir halkla ilişkiler programı için bu aşamalar hayati öneme sahiptirler.(Bıçakçı,2004:122-124;Clark,2004: 310).

İyi bir halkla ilişkiler çalışması yedi temel fonksiyon üzerine kurulmuştur.

- 1- İki yönlü ilişki kurmak,
- 2- Doğru bilgi vermek,
- 3- İnandırıcılık,
- 4- Sabırlı çalışmak,
- 5- Yaygın sorumluluk,
- 6- Açıklık,
- 7- Olumlu imaj yaratmaktır. (Sabuncuoğlu,1992:39)

Erdoğana (2006) göre, halkla ilişkiler birimi aşağıdaki fonksiyonları yerine getirmeye çalışır:

Araştırma ve Değerlendirme; Halkla ilişkilerde araştırma yönetimde karar vermeye yardımcı bir fonksiyondur. Araştırma, tutum ve davranışları etkilemeye veya değiştirmeye yönelik faaliyetleri planlamak, uygulamak ve ölçmek için halkların tutum ve davranışlarını ve bunların nedenlerini saptama girişimidir. Tutumlar, fikirler ve konular organizasyonun çalışmasını ve planını olumlu veya kötü yönde etkileyebilir. Bu nedenle kamuoyunun görüşleri, tutumları, değerleri, inançları araştırmayla öğrenilmeli ve yorumlanmalıdır.

İmaj Yaratma; İnsanların beyinlerinde bir ürün, kişi veya organizasyon hakkında olumlu düşünceler oluşmasını sağlamak. Günümüzde Türkiye’de halkla ilişkiler bölümlerindeki bazı öğretim üyeleri bile halkla ilişkileri imaj yaratma işi olarak görürler ve bu yolda kendilerini uzman olarak niteleyerek para kazanma çabasına girerler.

Danışmanlık; Bir örgütün yönetimine politika kararlarıyla, eylem seçenekleriyle ve iletişimlerle, kısaca “ne yapılacağı” ile ilgili öneriler sunmaktır.

Erken ikaz; Kurulan gözleme sistemiyle veya araştırma ve dikkatle izlemeyle, organizasyon için olabilecekleri önceden kestirip önlem alma işlevini yerine getirir.

Personelle/Üyelerle ilişkiler; Örgütün üyelerini, çalışanlarını, emeklileri ve ailelerini bilgilendirmek ve meraklarını gidermek için yapılan faaliyetlerdir.

Yorumlama; Olan veya olabileceklerle ilgili değerlendirmeler yaparak yönetsel karar vermeye yardım etmek görevidir.

İletişim; Örgütün amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla hedef halka mesajlar sunmak, yönetime hedefle etkileşim hakkında tavsiyelerde bulunmak, sürekli olarak eylem programları araştırma, uygulama ve değerlendirmeler yapmak. (Erdoğan,2006:224-226)

Stratejik bir şekilde hedeflenen kitleye ulaşmak için etkili mesajlar yaratma halkla ilişkilerde ciddi bir amaçtır. Mesaj oluştururken mesajın sağlayacağı motivasyon yeterliliği ve öngördüğü fırsatları önermesi amaçlanmalıdır (Hallahan, 2004; 333). Hedef daha etkili iletişim kurmak için fırsatlar oluşturmaktır.

Halkla ilişkilerin önemli unsuru inandırmaktır. Halkın inanmadığı ve desteklemediği alanlarda başarılı olmak söz konusu değildir. Ayrıca özellik arz eden hizmet dallarında da halkın destek ve güvenini sağlamak zorunludur.

1.4.1. Kitle İletişim Araçlarının Kullanımı:

“Halkla ilişkiler, iletişim olgusu üzerine kurulmuş bir işletme sistemidir. Genellikle kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticileri kamuoyunu bilgilendirme, istedikleri mesajları doğru, net ve anlaşılır bir dille kamuoyuna iletme açısından sıkıntı çekerler. Kamuoyunun, kitle iletişim araçları kanalıyla bilgilendirilmesi, halkla ilişkilerin çalışma alanına girmektedir.”(Gezgin,1996). Halkla ilişkiler uzmanları hedef kitleyi etkileyebilmek için kitle iletişim araçlarını kullanarak halkın seviyesine inip yönetim ile ilgili bilgileri aktarmaya çalışır. Bu ise yönetim ile kamuoyu arasındaki köprünün kuvvetlenmesine neden olur.

Kitle iletişim araçları da kullanılarak halkla ilişkilerde tanıtma faaliyetinin gerçekleştirilebilmesi için halka ulaşmayı sağlayacak bir çok teknik, kullanılmaktadır.

1.4.1.1. Yazılı Araçların kullanımı:

Halkla ilişkiler etkinliklerinde yazılı ürünlerin önemli bir yeri vardır. Gazete, Dergi, broşür, kitap, kitapçık, bülten, deplian, afiş, rapor, pankart el ilanı, basın bildirileri gibi öğeler yazılı ürünler olarak adlandırılabilir. Ayrıca internet ortamında yer alan yazılı ve resimli iletileri de bu kapsamda değerlendirebiliriz.

1.4.1.2.Sözlü Araçların Kullanımı:

Halkla ilişkilerde yüz yüze iletişim önemli bir yertutmaktadır. Kişiler arası iletişimin en etkili yüz yüze iletişimidir. Bu grubu telefon ile iletişimi de dahil edebiliriz.

1.4.1.3.Görsel İşitsel Kitle İletişim Araçlarının Kullanımı:

Görsel ve işitsel kitle iletişim araçları, çift yönlü iletişime olanak vermeseler de kamuoyu oluşturmada önemli işlevler üstlenirler. Bu grubu; Televizyon ve radyo programları, video, film , slayt gösterileri, fotoğraf gibi araçları dahil edebiliriz.

1.4.1.4. Bileşik İletişim Araç ve Ortamlarının Kullanımı:

İletişimin etkinliğini arttırmak için bir çok ortam ve aracın birlikte kullanılması çok olumlu sonuçlar vermektedir. Bunlar; genel olarak toplantı olarak niteleyebileceğimiz; konferans, açık oturum, seminer, panel gibi çalışmaların gerçekleşmesinde farklı iletişim araç ve ortamları kullanılabilir. Yine sergi ve fuarlar, festivaller, yarışmalar, geziler de bu kapsamda değerlendirilebilir (Bıçakçı,124-135).

2. POLİS HALKLA İLİŞKİLER

Polis toplumda genel güvenlik ve düzeni korumakla görevli genel kolluk yada emniyet sınıfına mensup görevlileri; halk ise, polisin hizmet götürdüğü, onun hizmetlerinden yararlanan günlük hayatta polisin görevini sürdürürken görevi gereği ilişki kurduğu herkes (kamu), kişi, grup ve kümeleri ifade etmektedir.

Halkın kayıtsız şartsız egemenliği üzerine oluşan demokratik sistemlerde her şey halk için yapılır. Halkın huzur ve güvenini korumak ve sağlamak durumunda bulunan güvenlik teşkilatları da gücünü bu kaynaktan almaktadır.

Polis halkla ilişkilerinde, kurum çalışanları ve kurumla ilişkisi olan herkesle sağlam, samimi, dürüst ve tutarlı ilişkiler kurmaya özen göstermelidir. Mesleğinin onure edilmesine katkı sağlamalı, insanların kuruluşu, çalışanlarına ve ürettiği hizmetlere karşı olumlu tutum ve davranışa yönelmeleri yolunda hareket etmelidir. Polis bağlı olduğu kuruluş ve ülkesi için yararlı olan şeyleri korumak ve zararlı olanlarla da mücadele etmek üzere konuşlandırılan, kendi alanlarında yetkili kılınmış bir kolluk gücü mensubudur. (Domaç,1999)

Polis biriminde ne kadar mükemmel çalışma performansı gösterilmiş olursa olsun mutlak anlamda hiçbir zaman halk memnuniyetinin sağlanabilmesi mümkün değildir. Bu şikayetlerin önlenemesinin yegane yöntemi ise “Halka mal olabilme” ve “halkla bütünleşebilmektir”. Enteresandır ki; halkla bütünleşebilen polislerin yaptıkları hatalar dahi halkın gözüne çoğu zaman çarpmamaktadır. (Azcan,2004:112)

Polis için halkla ilişkilerin önemi tartışılmazken, amaç, halk ile sağlam samimi dürüst ve tutarlı ilişkiler kurup geliştirerek, onları olumlu tutum ve

davranışlara yöneltmek ve tepkilerini değerlendirerek kendi davranışlarını düzeltmektir.

2.1. Polis Halk İşbirliği:

Polislik, özünde objesi “insan” olan bir meslektir. Mesleğin icra edilmesi, toplumsal ortam içerisinde kendini çok çeşitli şekilde gösteren insan ilişkilerinin yasa ve emirler doğrultusunda yönlendirilmesi ve kolanmasıdır. Polislik mesleki açıdan hizmet sektörü niteliğindedir. Hizmet sunumundaki mesleki özellik kişisel ve toplumsal güvenin temin edilmesi hizmetidir.(Aydın,2000:105)

Polislik halka dayanan ve halkla yapılan bir meslek çalışmasıdır. Çağdaş polislik anlayışında kurumun başarısı, yakalanan suçlu oranı ile değil halkla geliştirilen ilişkilerin niteliği, halka verilen güven ve suçu önleme sorumluluğuna halkın katılımını sağlama derecesiyle ölçülmektedir.(Fındıklı,2003:14).

Polis ile halk arasında bir uzlaşmanın olması bu çerçevede polisin halka karşı bir sorumluluk duygusu ile hareket etmesi ve halkın polisliğe katılımının sağlanması, polis halk ilişkilerinin iyi olmasına yardım eder. Polis halk ilişkilerinin iyi olması hakkında polise isteyerek yardım etmesini ve destek vermesini sağlar. Fındıklının (1995) belirttiği gibi ülkemizde polis 130 değişik iş yapmaktadır. Bunları layıkıyla tek başına yapması mümkün olmadığından ve karşılıklı hizmetin kalitesi açısından polisin halkla iyi ilişkiler kurması gerekir.(Aydın.2001:84-85)

2.2.1. Polis - Halk İşbirliğine Etki Eden Faktörler:

2.2.1.1. Personel Seçimi:

Polis-Halk işbirliğine etki eden faktörler incelendiğinde, bunda personelin ilk planda etkin rol oynadığı görülmektedir. Halkla ilişkiler faaliyetinde mücadele, işbirliği, çalışmalar personelle gerçekleştirilecektir.

Buradaki kıstas personel ile hedef kitlenin mukayesesidir. Polislik bilindiği gibi profesyonellik gerektiren bir hizmet alanıdır. Bu nedenle herkes polislik mesleğine girememekte, girmek için ise bazı şartları taşıması gerekmektedir. Fiziki görünüm, yaş, kabiliyet ve bunun gibi özellikler, polislik mesleğine girişte aranmaktadır. (Genç, 1995:122).

Ayrıca kurum içerisinde halkla ilişkiler faaliyetini yürütecek personelin seçiminde de hassasiyet gösterilmeli ve alanında uzman olan kişilerin bu işte istihdam edilmesi sağlanmalıdır. Bu alanda bayan personelden daha fazla istifade edilmesi gerekmektedir. Totha göre (2004) halkla ilişkilerde kadını erkeğe nazaran daha çok teknik rol üstlendiği görülmektedir. Halkla ilişkilerde giderek artan statüde kadının yer almasının kadınların bazı konulara farklı olarak bakmalarını getirebileceği faydaların halkla ilişkiler alanına aktarılması açısından önemlidir (Toth, 2004; 156).

2.2.1.2. Personel Eğitimi:

Polisin eğitiminde genel olarak mesleki eğitimin yanı sıra görev gereği sürekli halkla iç içe olduğundan dolayı karşılaştığı insanlara nasıl davranması gerektiği, bu konuda halkın beklentilerinin neler olduğu konusunda ciddi eğitim verilmelidir.(Domaç,1999:82)

Eğitim seviyesi yüksek olan bir insan gerçeklere daha yakındır. Eğitilmiş kişi, meselelere duygusal değil, akılcı bir üslupla yaklaşır, onları çözmek için gerekli reçeteleri üretebilir. Yeterli bir eğitime sahip olunmadığında olaylar duygusal bir üslupla değerlendirilir. Eğitilmiş bir insan iradesini daha kolay kontrol altına alır; hislerine hakim olmada, karar vermede, karşı fikri dinlemede, diğer insanlara saygılı olmada ve değer vermede daha hassas ve başarılıdır (Yarış, 1997:89).

İnsanlarla anlaşmak, kendinizi doğru anlatmak ve karşınızdakinin sizi doğru anlamasını sağlamak, onları önemseyişinizi göstermek temel olarak iletişim becerisi ile sağlanır. Etkin iletişim becerisi kendiliğinden var olan ve

doğuştan gelen bir yetenek değildir. Özellikleri öğrenilebilir ve geliştirilebilir. Halkla iç içe ve onlarla birlikte görev yapan polise iletişim becerileri konusunda konusunda uzmanlarca kaliteli eğitim verilmelidir.(Dincer,1998:32)

Herkes kızabilir. Kızgınlık insani bir özelliktir.Fakat kızgınlığı kontrol altına alabilmekte insani bir meziyettir Polisin aldığı eğitimle bu meziyetlere sahip oldukları kabul edilmektedir.(Azcan,2004:106)

Polise çağdaş değerleri kazandırmada teorik okul eğitimi gerekli olmakla birlikte yeterli olmamaktadır. Genelde resmi eğitim süreleri kısa, geçici ve teorik olmaktadır. Bu nedenle polise, okul eğitimi ile birlikte, toplumun üstün sosyo-kültürel değerlerini kazandırmak, eğitim sürelerini ve programlarını artırmak teori ile pratiği bir arada vermek gerekir Bu çağdaş polislik bakımından zorunludur (Cerrah ve Semiz,1999:3-35).

Örgün eğitim yanında belirli periyotlarla, meslek içi eğitime de önem verilerek, yenilenme sağlanmalıdır.

2.2.1.3.Toplum Kuralları:

İnsan belirli sebeplerden dolayı toplu ve belli kaide ve kurallar çerçevesinde yaşamak zorundadırlar. Sosyal hayatı düzenleyen kuralların bazıları müeyyideler getirmekte, bir kısmında onlara uymayanlar ayıplanıp, yadırganmakta, istihza ve alay konusu olmaktadır.

Sözlük anlamı; topluluk töresi, ince ve nazik davranmak için tutulması gereken yollar, beşeri münasebetlerin usulü, yaşayış adabı, gibi manalar ifade eden adab-ı muaşeret kuralları insan hayatında önemli yer tutar. Aile terbiyesi ve eğitim, bu mevcut kuralların pekişmesini ve bir hayat tarzı olarak insanın davranışlarına yerleşmesini sağlayan en önemli faktörlerdendir. (Alodalı, 1997:137).

İnsanların diğer insanlarla, gruplarla, çeşitli kurumlarla ve çevresiyle ilişkileri bazı prensipler çerçevesinde gerçekleşir. Çevrenin o kimsenin şahsiyeti hakkında vereceği karar, adab-ı muaşeret denilen prensiplere uymada gösterdiği gayret ve kabiliyetlere göre, değişik olur. İnsan değişik çevrelerin görgü kurallarına da saygılı olmalı, o görüşlere katılmasa bile karşısındakinin değer yargısını aşağılayacak davranışlardan sakınmalı, temel inanç ve davranışlarımızla çatışma arz etmeyen konulara karşı çıkmamalıdır. İnsanların arasına girip, onlara tesir ederek bir şeyler öğretmenin yolu budur. İnsanın çevresinde olumlu izlenimler bırakması, görüşüne itibar edilen, sözü dinlenen bir kimse olabilmesi bu kurallara uymasıyla mümkün olur.

Bir insanın diğer insanlarda olumlu bir intiba bırakması için;

- Kılık ve kıyafetine dikkat etmesi,
- Nazik ve kibar olması,
- İşini gören kimselere teşekkür etmesi,
- Çevresindeki kimselere saygılı davranması,
- Kalabalık yerlerde ve özel toplantılarda yüksek sesle konuşmaması,
- Karşısındakilere yersiz şakalar yapmaması
- Muhatabını küçümsememesi, gerekmektedir. (Yigit, 1997:30-38)

2.2.1.4. Hitabet – Retorik:

Retorik, halkla ilişkilerle yakından ilişkili olarak bahsedilmiş olgulardan biridir. Retoriğin insancıl bir yani olduğu kabul edilmektedir. Çünkü retorik ikna edici, razı edici söylem sanatıdır. (Health, 2004:108) Retorik kavramı güzel konuşmayı da kapsar.

Güzel konuşma genellikle yeteneğe ve deneye dayanır. Gerçekten bazı insanların konuşma yeteneği başkalarından fazladır. Ancak güzel konuşmak, kendilerini dinletmek ve karşısındakini etkilemek isteyen kimseler bazı esaslara dikkat ederek başarılı olabilirler. Yetenek bu başarıyı artırıcı bir özellik olur, ancak yetenek olmasa bile konuşma sanatı öğrenilebilir. (Kurtbay, 1991:60).

Konuşma tarzı ve kullanılan kelimelerin önemi konusunda Kayalp"ın (1998) kitabının üç farklı yerinde atıfta yaptığı ve son olarak ta kapak kısmına da koyduğu, Konfüçyüs'e: "Ülkenin bütün yönetimi sana bırakılsaydı ilk iş olarak ne yapardın?" diye sorulduğunda Konfüçyüs ün cevabı düşündürücüdür. "Hiç kuşkusuz dili düzeltmekle işe başlardım" der. "Niçin Dil?" diye sorulduğunda ise: "Dil düzgün olmayınca söylenen söylenmek istenen değildir, söylenen söylenmek istenen olmayınca yapılması istenen yapılmadan kalır, yapılması gereken yapılmadan kalınca törelerle sanatlar geriler, törelerle sanatlar gerileyince de adalet yoldan çıkar. Adalet yoldan çıkınca halk çaresizlik içinde kalır. Bu sebeple söylenmesi gereken başıboş bırakılmaz. Onun için dil her şeyden önemlidir" şeklinde açıkladığı aktarılmaktadır.(Kayaalp,1998). Her an halkla iç içe olan polisin en çok yapacağı işlerden biri de konuşmadır. Halk ile polis arasındaki bu iletişim aracı çok iyi değerlendirilmelidir.

Yüz yüze ilişkilerde güler yüz etkili iletişim ve olumlu imajın olmazsa olmaz şartıdır. Güleryüz kadar etkili diğer bir husus da karşıdaki kişileri selamlama ve selamlaşmaktır. Selam dostluğun barış çubuğu, iyi niyetli yaklaşımın anahtarı, karşılıklı sevgi ve saygının fiziksel tezahürüdür (Yiğit,1997). Bu bağlamda, Aydın (2000) polislik meslek anlayışından kaynaklanan ve polis halk ilişkilerine direk etki eden bazı etik değerlerin bulunduğunu belirtmektedir.Bu etik değerlere bağlılık polis imajını da olumlu yönde etkiler demektedir.

2.2.1.5.Meslek Sorumluluğu:

Polisin görevini layıkıyla yerine getirmesi onda meslek adına memnuniyet ve önem duygusunun güçlenmesine neden olur. Mesleği sorumluluk içerisinde görevini başarıyla yapan polisin toplumdan saygı görme ve destek beklemeye hakkı vardır.

2.2.1.6.Mesleki Etkinlik:

Polis vatandaşlar üzerine gerektiğinde “zor kullanabilme” yetkisi ile yetkilendirilmiştir. Bu ise ona güç sağlarken, aynı zamanda üst derece erdemli bir karakter ve başka etik sorumluluklar yüklemektedir.

Polisin vazifesini etkin ve verimli biçimde yerine getirebilmesi mesleki amaçlardan biridir. Teknik ve mesleki bilgi ve beceriyle donanmış olarak işlevini yerine getirmek polislik için kuşkusuz çok kıymetli mesleki bir değerdir. Polisin zaman kullanımı, olaylar karşısında gerekli zamanlamayı yapabilmesi bu etkinliğin unsurlarındandır. Mesleki etkinliği için meslektaşlar arası işbirliği, saygı, güven, yardımlaşma, fedakarlık, bağlılık gibi çok kıymetli değerler mesleğin etkinliği için gerekli etik öğelerdendir.

2.2.1.7.Mesleki Profesyonellik:

Polis kendi alanında tam bir “profesyonel” olmalıdır. Buradaki “Profesyonellik” ifadesinde maksat, işini gerektiği şekilde ve en iyi şekilde yapmış olmaktır.

2.2.1.8.Mesleki Saygınlık:

Küçük çocuklara büyüyünce ne olacaksın? diye sorulduğunda sıkça alman cevaplardan biri “polis” şeklinde olmaktadır. Halkın gözünde son derece itibarlı olan mesleğin yüceltilmesi, daha fazla saygınlık kazanması mensuplarının yalnız vazifelerinde gösterecekleri başarılarla değil, günlük tutum ve davranışlarındaki özen ve dikkat ile de orantılıdır. Hal ve tavırlarından tutun, giyim kuşamına, sosyal hayattaki etkinliğine kadar polis saygın bir mesleğin elemanı olduğunu göstermelidir.

2.2.1.9.Eleştirilere Açık Olmak:

Eleştiri ve yorumlar polis için mesleki kaliteyi yükseltici bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Her eleştiri iyice analiz edilmeli ve mesleki bir teşvik aracı olarak görülmelidir.

2.2.1.10.İnsana Saygı:

Polislik mesleğinde hizmet hedefi “insan” olan bir meslektir. Tutum ve davranışlarda bu unsur asla göz ardı edilmemelidir. İnsanca muamele, korkunun yerine saygıyı getirir.

2.2.1.11.Dürüstlük:

Dürüstlük insan hayatındaki önemli etik değerlerden biridir. Dürüst olmak insanlık tarihinde her zaman yüceltilmiş bir değerdir Kişisel dürüstlük ile mesleki dürüstlük aslında bir arada götürülür.(Aydın,2000:102-113).

2.2.1.12.Medya Polis İlişisini En Üst Noktada Tutmak:

Halka ulaşmadaki en önemli yollardan biri de medyanın kullanılmasıdır. Halkla ilişkiler çalışmasında basınla kurulacak iyi ilişkiler öncelikli bir yer tutar.(Çamdereli,2005:111). Polis toplumun değerlerinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Hatta polis toplumun değerlerinin en iyi yansıtıcısı ve koruyucusudur. Polisin toplumun bir parçası olduğu ve ondan ayrı düşünölemeyeceği imajı halka verilmeye çalışılmalıdır. Bunun için, yazılı ve görüntölü basın yoğun olarak kullanılmalıdır.

Teşkilatın çeşitli alanlardaki büyük başarılarının kamuoyu tarafından ilgi ile takip edilen suç olaylarının aydınlatılarak, suçluların yakalanmasının medyada yer alması polise karşı güven ve saygının artmasını sağlamaktadır.

Hangi toplumda olursa olsun medya insanları ve ölkelerin gündemini yönlendirici bir etkiye sahiptir. Halk ile teşkilat arasında köprü vazifesi görecekt olan medya ile iyi ilişkiler tesis etmeli, halkın polise güvenini, itimadını sağlamak için medyada ve bilhassa televizyonlarda programlar düzenleyerek medya vasıtasıyla halka inilmeli, anlamsız ve şova kaçan programlardan kaçınılmalıdır.

2.2.1.13.Halkla En Kısa Yoldan İletişim İçin Yöntemler Kurmak:

Halk bilhassa polisiye sorunlarını en kısa yoldan polise bildirmelerine imkan sağlamak için 155-154 nolu telefonlar gibi halka istenildiğinde en seri şekilde ulaşacak sistemler kurmak gerekir. Bunun için de çok sayıda mobil ekibe ihtiyaç vardır. Sorununu zamanından önce çözen polise karşı halkın yakınlığı şüphesiz ki daha olumludur. Bunun dışında halkın polis ile olan ilişkilerinde pratik çözüm yolları bulunmalıdır.

İnternet halkla ilişkiler için giderek daha önemli hale gelmektedir. Doğrudan aracısız, çift yönlü iletişim sağlayabilen, maliyet açısından oldukça ucuz bir iletişim yöntemidir.(Davis,2006:310). Polis tarafından gerek kendisini gerekse ilgili konular konusunda halkı bilgilendirme ve onlardan görüş alması açısından profesyonelce kullanılmasını gerektiren etkili bir yöntemdir.

2.2.1.14. Sosyo-kültürel veya Eğitsel Ağırlıklı Toplantılar Yapmak:

Kendi kabuğuna çekilmiş, sorunlar ile uğraşan polis halkla bütünleşemez. Halk polisi kendi arasında görmek ister. Bunun için sık sık sosyal veya kültürel toplantılar yapmak bütünleşmenin diğer bir yöntemidir. Ayrıca polisin eğitim sisteminin yeniden gözden geçirilmesi, halkın eğitim ve toplumsal bilinç düzeyinin de yükseltilmesi gereklidir.

2.2.1.15.Tanıtıcı Mahiyette Türkiye Geneline Bir Gazete Çıkarmak:

Tüm illerin katkısı ile tek bir gazete çıkarmak ve hatta bu gazetede halkın sorunlarına da yer vererek onlarla beraber konular üzerinde durmak ve sorunlarına da yer vererek sorunları çözmeye çalışmak hem katılımcılığın sağlanması ve hem de ülkeye faydası olması açısından önem arz etmektedir. Yayınlanan haberlerin doğruluğu ve objektifliği ise başka bir araştırma konusudur. Ancak halk haberin doğruluğu ve objektifliğinden önce haberi gördüğü gibi değerlendirecektir. Zaten doğruluğunu ve objektifliğini de araştırma imkanı yoktur. İmaj geliştirici faaliyetlere önem vermeli ve imaj zedelenmemelidir.

2.2.1.16. Personelin Çalışma Şartlarının İyileştirilmesi:

Polislik, vatandaşların güvenliğini sağlayan bir faaliyettir. Polisin işi, temelde güvenliği tehdit eden suç ve suçlularla uğraşmaktır. Polisin sürekli olarak suç ve suçlularla meşgul olması, polisin ruhsal yapısını, tutum ve davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Göksu, 2002).Günün hemen hemen büyük bir bölümünü görevde geçiren bir polisin çevresiyle sağlıklı ilişkiler geliştirecek yeterli zamanı bulabileceğini söylemek doğru olmaz. Hele görev alanına giren insanların büyük bir bölümünün sosyal bakımdan problemlili kişiler olduğu göz önüne alındığında görevi süresince bir polisin iyi bir sosyal çevreden koptuğunu söyleyebiliriz.

Bu durum karşısında polisin toplumdan soyutlanarak alt bir kültür oluşturması kaçınılmazdır. Bu nedenle iyi hizmet beklenebilmesi için öncelikle polisin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, görevlinin kendisine ve ailesine, sosyal aktivitelere anılabileceği yeter vaktin bırakılması gereklidir. Anket vb. araştırma teknikleriyle rahatsızlık duyulan sorunlar belirlenerek çözülmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

2.2.1.17. PVSK ve Emniyet Teşkilatı kanunlarında değişiklik yapılması:

Mevcut yasalar polisin görev yapmasını büyük ölçüde etkilemektedir. Polisin sorumluluğu çok yetkisi kısıtlıdır. Söz konusu yasaların yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2.3. Polisin Halk Üzerindeki İmajı:

Polislik görevinin başarı ile yürütülebilmesi için halk ile yakın temas içerisinde bulunulmasının zarureti açıktır. Bu nedenle halkın bireysel olarak polisleri, bir bütün olarak polis teşkilatını nasıl gördüğü çok önemlidir. Halkın polisi her yönüyle nasıl algıladığını yeterince iyi anlatmak için vatandaşların polisi kendi hayatlarında işlerinde sosyal ilişkilerinde siyasal sistemde nereye yerleştirdiğine bakmak gereklidir.

İmaj bir kişi yada şeyin eldeki gerçek ve hayali kanıtlara dayanan ve halihazırdaki izlenimden, inançlardan, fikirlerden ve duygulardan yola çıkan anlatsal veya duygusal yorumudur. Kurum imajı kuruluşun ürün ve hizmet markalarının imajları kadar önemlidir. Zira o kuruluşu bir kimliğe büründürerek tutumundan beklentiler için bir zemin hazırlayan değer ve özellikler kazandırır. Kurum kimliği kurumun kendisini dışarıda nasıl tanıttığını gösterir.

Kurum imajı bir kuruluşun kendi doğasına ilişkin fikir oluşturmak için kullandığı her biçimde ifade demek olan kurum kimliğinden farklıdır. Kurum kimliği kuruluşun stratejik planlanmış ve uygulamaya konmuş kurumsal varlığını istenilen imaj temelinde tanıtış biçimidir. Kurumun itibarı da imaj oluşumunda etkindir. İtibar; doğrudan yaşanmış ya da dolaylı olarak bizzat deneyim yaşamış üçüncü şahısların aktarımıyla benimsenmiş deneyimlere dayanır. Davis,2006:55- 67)

Bugün tüm dünyada, polis bilimleri ile ilgilenen çevreler ve polisiye uygulamalarda bulunan teşkilatlar polisin halkın ilgi ve desteğini yeterli ölçüde sahip olduğu takdirde başarılı olacağını kabul etmektedir. Nitekim son günlerde polisin başarısı ile halkın güven ve desteği birbirini besler hale gelmiştir. Halkta olumlu polis imajı oluşturmak sadece görünüm davranış başarı seviyesine değil, bunun yanında halkta kurulan iletişim ve kullanılan iletişim araçlarına bağlıdır.(EGM-APK,2002:86)

Türk Polisinin halk üzerindeki imajının belirlenmesi amacıyla “Halkın Polis İmajı ve Polis-Halk bütünleşmesinin Dinamikleri Araştırması” adlı bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmada; “Polis denilince aklınıza önce aşağıdakilerden hangisi gelir?” sorusuna deneklerin %60.9’u karakol polisi, %18’i trafik polisi olarak cevap vermiştir. Bu durum imaj düzeltme çalışmalarında öncelikle bu iki

grupta yer alan polisler konusunda bir düzenleme yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

“Polis kelimesi sizde hangi düşünceleri uyandırıyor?” sorusuna polisi, deneklerin %74.6’sı toplum düzeni ve asayiş, %10.9’u sadece bir meslek, %11.5 rüşvet alan kabadayılık gibi hukuk ve sosyallik dışı bir izlenimle irtibatlandırmıştır.. Burada kötü izlenimin az olması dikkat çekicidir.

“Polisin görev, yetki ve sorumlulukları hakkında bilginiz var mı?” sorusuna deneklerin %8.3’ü hiç bilmediğini, %65.7’si tam olarak bilmediğini, %25.9’u ise bildiğini belirtmiştir. Gene aynı şekilde polisin eğitim durumu, maaşı, çalışma saatleri konusunda sorulan sorulardan da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Bu çalışmanın sonucu, polis teşkilatının halen bir tanıtım sorunu olduğunu göstermektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta halkın polis hakkındaki kanaatinin sabit, değişmez bir olgu olmayıp, hem zaman, hem mekan olarak hem de diğer bazı faktörlere bağlı olarak değişmeye açık olmasıdır.

Halkın polisten beklentileri ve halk zihnindeki polis imajı medenileşme seviyesine, zamana ve mekana bağlı olarak değişir. Yapılması gereken, polisin halk nezdinde sabit bir imajının bulunmadığı gerçeğinin şuuruna varmak, sık sık bu imajı ölçmek ve kötüleştiği dönemlerde imaj iyileştirici tedbirler almaktır. Polisin bütün bunları kendi imkanlarıyla saptaması çok zordur. Bu nedenle değişik uzmanlardan yararlanılması zorunludur.

Polis-halk ilişkilerinin iyi olmasının olumlu sonuçlarından bazıları aşağıda belirtilmiştir;

1-Polis toplumun tüm kesimleri arasında uyum ve işbirliği gerçekleşir.

2-Suç oranlarında azalma kaydedilir,

3-Polisin etkinliği ve daha iyi suç kontrolü gündeme gelir.

4-Polis ile toplum arasında iletişim daha da artar, (toplum ve polis) sorunlarını birbirine aktararak üretiminde birbirlerine yardımcı olma şansı ortaya çıkar.

5-Halk ile resmi kanını görevlilerinin ortak bir şekilde çalışma ortamları ortaya çıkar.

6-Polislik mesleğine ilgi duyanların sayısı artar. Buda sonuç olarak polislerin seviyesini attım.

7-Polisin başarılı olması, hükümetin polise olan desteğini artırır.

Polis, toplumdaki tüm birey ve gruplar de olumlu ilişkiler kurmak zorundadır.(Bahar,2000:145)

2.4.EMNİYET TEŞKİLATIN YAPISI VE HALKLA İLİŞKİLER BİRİMİ

2.4.1. Teşkilat Yapısı:

İçişleri Bakanlığına güvenlik hizmetleri bakımından doğrudan bağlı kuruluşlar Sahil güvenlik komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, ve Emniyet Genel Müdürlüğüdür.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 16. maddesine göre Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı, Taşra Teşkilatı ve Yurtdışı Teşkilatı olarak teşkilatlandırılmıştır. Yine aynı kanunda; “Emniyet teşkilatı birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir” denilmek suretiyle teşkilatın kuruluş biçimi belirtilmektedir.

2.4.1.1.Merkez Teşkilatı:

Merkez teşkilatı Genel Müdüre doğrudan bağlı Polis Akademi Başkanlığı, Polis Teftiş Kurulu Başkanlığı, Basın ve Halkla ilişkiler Şube Müdürlüğü, Sivil Savunma Uzmanlığı, Hukuk Müşavirliği ve Özel Kalem Müdürlüğü gibi birimler ve dolaylı bağlı 23 Daire Başkanlıklarından oluşur.

Daire Başkanlıkları en az 3 Şube Müdürlüğünden, Şube Müdürlükleri ise en az 3 büro ve alt kuruluşlarından meydana gelir. Genel Müdürlük merkez kadrosunda 128 Şube Müdürlüğü vardır.

Merkez teşkilatının başı Emniyet Genel Müdürüdür. Genel Müdür kendisine bağlı ve asayiş, güvenlik, lojistik, personel ve trafik hizmetlerinden sorumlu olan 5 Genel Müdür Yardımcısı aracılığıyla bu alanlarda faaliyet gösteren 23 Daire Başkanlığını yönetir.

2.4.1.2.Taşra Teşkilatı:

İllerde İl Emniyet Müdürlükleri, ilçelerde İlçe Emniyet Müdürlükleri ve İlçe Emniyet Amirlikleri ile Güvenlik Hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden oluşur. İçişleri Bakanlığı'nın uygun göreceği yerleşim alanlarında Polis Teşkilatı birimleri kurulabilir.

2.4.1.3.Yurtdışı Teşkilatı:

İçişleri Bakanlığı, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname esaslarına uygun olarak yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.

2.4.2. Halkla İlişkiler Birimi:

Polis - halk ilişkilerinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi, basın ve halkla ilişkileri düzenlemek amacıyla "Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü" İçişleri Bakanlığı'nın 26.10.1985 tarihli oluruyla kurularak, Emniyet Genel Müdürü'ne doğrudan bağlı bir birim olarak faaliyete geçirilmiştir. Yine İçişleri Bakanlığının 03.05.1993 tarihli onayıyla düzenlenen Merkez teşkilat şemasında, "Protokol Büro Amirliği" de eklenerek, Basın, Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü" veya "Büro Amirliği" doğrudan İl Emniyet Müdürü'ne bağlanmıştır.

2.4.2.1. Basın, Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü'nün görev ve faaliyetleri:

Şube Müdürlüğü düzeyinde teşkilatlandırılan bu birim;

- a) Bürolar Amirliği,
- b) Basın Bürosu,
- c) Halkla İlişkiler Bürosu,
- d) Protokol Bürosu,
- e) Genel Evrak ve İstatistik Bürosu, olmak üzere beş bürodan oluşmaktadır.

Şube müdürlüğü basın ve diğer kitle iletişim araçlarında yayınlanan yazı ve haberleri devamlı şekilde incelemek ve izlemek, Emniyet Teşkilatı, Genel Müdürlük ve Genel Müdürün şahsını ilgilendiren konularda çıkan haberleri makama sunmak ve alman emir doğrultusunda hareket etmek, Genel Müdürlüğe medya yoluyla yöneltilen soruların cevaplarını hazırlamak, polis-halk ilişkilerini olumlu yönde geliştirecek öneri ve tekliflerde bulunmak, Genel Müdürlük adına mektupları cevaplamak, Genel Müdürün protokole ilişkin hizmetlerini yerine getirmekten sorumludur.

2.4.2.2. Halkla İlişkiler Büro Amirliği'nin görev ve faaliyetleri:

Suçun, toplumsal bir sorun olduğu düşünülürse, suçu önlemenin yalnız polisin görevi olmadığı, aynı zamanda halkın katılımının da zorunlu olduğu anlaşılır.

Bunu sağlamak amacıyla polis-halk ilişkilerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yolunda Emniyet teşkilatı bünyesinde değişik çalışmalar bu büro amirliği tarafından yürütülmektedir.

Halkla ilişkiler Büro Amirliği'nin genel olarak görevleri şöyle sıralanabilir;

- a) Polis-Halk ilişkilerini olumlu yönde geliştirecek öneri ve faaliyetlerde bulunmak,

- b) Vatandaşa verilen hizmetlerle ilgili kamuoyu araştırmaları yapmak veya yaptırmak,
- c) Kamuoyu araştırması sonuçlarını ve vatandaşa verilen hizmetleri tanıtıcı broşür, ilan, vb. hazırlamak,
- ç) Özel ve tüzel kişiler tarafından bizzat Genel Müdüre gönderilen şikâyet dilekçelerini ilgili birime iletmek, takip etmek, sonucunu Genel Müdüre sunmak ve cevaplamak,
- d) Vatandaşların Emniyet Teşkilatı ile ilgili konularda yapacakları müracaatlardaki bilgi taleplerinde kendilerine yardımcı olmak,
- e) Verilen diğer görevleri yapmaktır.

2.5.HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI

2.5.1 Yazılı ve Görsel Basınla İlişkiler:

Çeşitli konularda halkı bilgilendirmek amacıyla yazılı ve görsel basına, basın bildirileri gönderilmekte veya yazılı ve görsel basının sorularına cevap verilmekte, bu yayın organları ile işbirliği halinde çeşitli programlar hazırlanarak halkın bilgilenebilmesi sağlanmaktadır. Bu amaçla Emniyet Genel Müdürlüğü sözcüsü her hafta düzenlediği basın toplantısıyla, haftalık polisiye olayların değerlendirmesini yaparak, basın aracılığıyla halkın bilgilendirilmesi sağlanmaktadır.

2.5.1.1.Radyo-Tv:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yapısını ve hizmetlerini kamuoyuna tanıtmada Radyo ve özellikle Tv. kuruluşlarının büyük önemi bulunmaktadır. Günümüzde etkin bir iletişim aracı olan Televizyon, hem göze hem de kulağa hitap etmekte ve çok geniş bir kitleye ulaşmaktadır. EGM bu etkili iletişim aracından "polis teşkilatının kuruluş yıldönümü, sivil savunma haftası, trafik haftası münasebetiyle düzenlenen etkinlikler ile Bakan veya Müsteşar veya Emniyet mensuplarınca düzenlenen basın toplantıları, açılış, tören ve çeşitli toplantılarda yapılan konuşmalar Tv. kuruluşlarının haber programlarında, ayrıca TRT kurumun tarafından toplumu bilgilendirmek ve

eğitmek amacıyla hazırlanan Trafik Hizmetlerini Geliştirme Fonu tarafından yaptırılan TRT ve diğer Tv'lerde yayınlanan Eğitim Filmleri" münasebetiyle yararlanmakta ve kamuoyuna hizmetlerini tanıtmaktadır.

Polis teşkilatının yapısını ve hizmetlerini tanıtan bu programlar, Emniyet Genel Müdürlüğü ile programı yayınlayan Tv. kuruluşunun işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Ancak sözkonusu programların hazırlanmasında halkla ilişkiler birimlerinin bir etkinliği bulunmamaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğünde sözkonusu işbirliği halkla ilişkiler birimi olan Basın, Protokol ve Halkla İlişkiler Şubesi tarafından değil, Muhabere Elektronik Dairesine bağlı Radyo-Tv. Yayın Şubesinde gerçekleştirilmektedir.

2.5.1.1.1.Polis Radyosu:

Emniyet teşkilatının halkla ilişkilerinde Polis Radyosunun önemli bir yeri bulunmaktadır. Türkiye Polis Radyosu 1954 yılında Ankara'da kısa dalga yayın istasyonu olarak kurulmuştur. Radyonun amacı, müziğin etkinliğinden yararlanarak, polis-halk ilişkilerini genişletmek, halkı uyararak önleyici zabıta hizmetlerinde polise yardımcı olunmasını sağlamak ve gerektiğinde merkezle taşra teşkilatı arasında haberleşmeyi gerçekleştirmektir.(Dündar, 1983:87)

Polis Radyosunun hukuki statüsü 14.05.1965 tarihli ve 5094 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile getirilmiştir.

1981 yılından itibaren Polis Radyosu, Emniyet Genel Müdürlüğü Muhabere ve Elektronik Dairesine bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Muhabere Elektronik Dairesi Başkanlığı Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Yönergesinin 38'inci maddesine göre Radyo-Tv Şube Müdürlüğü;

"Anayasa ve Cumhuriyet ilkeleri doğrultusunda suç ve suçluluğu önlemek, can ve mal güvenliğini korumak, trafik kaza ve ihlallerinin azaltılmasına yardımcı olmak, polis hizmetlerini halka duyurarak bundan yararlananlara kolaylık sağlamak, polisin ve dinleyicilerin genel eğitim düzeyini yükseltmek, polis-halk ilişkilerini en iyi şekilde gerçekleştirmek

amacıyla dinleyici ve bölgelerin özelliklerini dikkate alarak radyolar için yıllık ve uzun vadeli program planlaması yapmak ve uygulanmasını izlemek” ile görevlendirilmiştir. (Dündar,1983)

Polis-Halk ilişkilerinin en üst düzeye çıkarılması amacıyla polis radyosu bugün Ankara, İstanbul, Diyarbakır ve Erzurum illerinde yayınını Türkiye Polis Radyosu ismi altında sürdürmektedir.

2.5.2. Polis Dergisi:

Emniyet Genel Müdürlüğü APK Dairesi Başkanlığı tarafından üç ayda bir yayımlanan İç Hizmet Bülteni, 1995 yılından itibaren “Polis Dergisi” adıyla yayın hayatını sürdürmektedir. Hizmete özel niteliği ağır basan bu dergi, Genel Müdürlüğün Merkez ve Taşra Teşkilatına dağıtılmaktadır.

Başlangıçta yalnızca Emniyet teşkilatı personeli arasında haberleşme işlevini gerçekleştirmek amacıyla yayımlanan Dergi’de giderek teşkilatın hizmet alanıyla ilgili makale, yorum, araştırma-inceleme yazıları da yer almaktadır. Derginin dağıtım planı son yıllarda genişletilmiş olup, Bakanlıklar ile Üniversiteler bu plana dahil edilmiştir. Dergi emniyet teşkilatının yapısını ve kararlarını kurum içine ve sınırlı da olsa, kamuoyuna tanıtmaya yardımcı olmaktadır.

2.5.3. Diğer Yayınlar:

Emniyet Genel Müdürlüğünce çeşitli amaçlarla yayımlanan yukarıda sayılan yayınların dışında da yayın faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bunlar arasında film, slayt, afiş, broşür, radyo ve televizyon programları gibi kulağa ve göze hitap eden yayın türleri de bulunmaktadır. Bu yayınlar bazen eğitim bazen de tanıtım gibi değişik amaçlarla kullanılmaktadır. Örneğin polis teşkilatının kuruluş yıldönümünde halka örgütü tanıtıcı filmler, radyo programları, slaytlar, afişler, broşürler ve trafik konusunda gerçekleştirilen yayınlar sayılabilir. Göze hitap eden yayınlardan olan bilgilendirme amaçlı broşürlerde Emniyet Genel Müdürlüğünce sık sık kullanılmaktadır.

2.5.4. Yarışmalar Düzenlenmesi:

Polis - halk ilişkilerinin okul çağındaki çocuk ve gençlere götürülmesi ve onlarda olumlu imaj uyandırması bakımından çeşitli yarışmalar düzenlenmektedir. Polis haftasında;resim, şiir, kompozisyon yarışmaları düzenlenmektedir.

2.5.5. Okullarda Düzenlenen Eğitim Programları:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nce görevlendirilen personel tarafından, değişik okullarda talebe göre ders verilmekte veya konferans, seminer ve paneller düzenlenmektedir.

2.5.6. Alo Trafik ve Polis İmdat Hizmetlerinin Sunulması:

Bu telefon (154-155) hizmetleri sayesinde (154-155) ile halkın doğrudan desteği sağlanarak, sunulan hizmetin en hızlı biçimde yerine getirilmesi imkanı bulunmaktadır.

2.5.7. Emniyet Teşkilatının Kuruluş Yıldönümü Kutlamaları:

Emniyet teşkilatının kuruluş yıldönümü, 4-10 Nisan günleri arasında çeşitli etkinlikler düzenlenerek kutlanmaktadır. Kutlamalarda geçit töreni, folklor gösterileri, sergiler, atış müsabakaları, polis halk koşusu, helikopter gösterileri gibi çeşitli etkinlikler ile günün önemini belirten konuşmalar yapılmaktadır. Televizyon haberlerinde emniyet teşkilatının yıldönümü etkinliklerine geniş yer verilmektedir. Ayrıca polis radyosu konu ile ilgili özel programlar yaparak polis teşkilatını kamuoyuna tanııtma çalışmalarına katkıda bulunmaktadır.

Teşkilatın kuruluş yıldönümü münasebetiyle düzenlenen tüm bu etkinliklerde halka hizmetinde olduğu mesajı verilmektedir. (EGM,1993).

2.6. İngiliz Polisi Ve Halkla İlişkiler:

Polisin Halkla ilişkiler sloganı “Size yardım için bize yardım edin.”dir. Polis Okullarında okutulan ders kitaplarında yer alan suçların önlenmesinde vatandaşların teşvik edilmeleri gerekliliği üzerinde durulmuştur. Vatandaşların polisle irtibatlı olması şüpheli olayların izlenmesi ve polise bildirilmesi neticesinde huzurlu yaşayabilme imkanının doğacağı üzerinde durulur.

2.6.1 Halk-Polis İlişkileri:

İngiliz polisi “Community Policing”(toplum polisi) anlayışıyla görev yapmaktadır. Halkla ilişkilerin temelini sokaklarda atılabileceği fikri hakimdir. Devriye görevi yapan polis memurları halkla ilişkilerin korunmasında ve artırılmasında önemli rol oynarlar. Halka nasıl davranılacağı, polis ve vatandaş arasında doğan etki ve bunlara uygun tepki şekilleri iletişim kurma yolları, polisin tutum ve davranışları polislik hizmetinde bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

Polis, halkla iletişim kurarken onlardan beklenen hareket tarzının ne olması gerektiği konusunda eğitilir. Bu konuda yapılan bir araştırmada da halkın kişilikli, sempatik, samimi, anlaşılabilir, güvenilir polislerle daha fazla iletişim kurmak istediği ortaya konmuştur.

İngiltere de polislik kurumu en fazla güven duyulan kurumların başında gelmektedir. Bu güven halkın polisle olan ilişkilerinde gösterilir.Örneğin, birçok kentte, muhtemel bir kaza veya yangın halinde hemen eve girmesi için devriye polisine anahtar verilmesi, herhangi bir süre için evinden ayrılan vatandaş için adettir/alışkanlıktır.Benzer şekilde, dükkan sahipleri genellikle binalarına ait ikinci anahtar devriye görevlisi polise verirler.Glasgow’da bir kamu anahtar ofisi kentin merkezinde polis tarafından idame ettirilir, dükkan, depo, mağaza sahipleri herhangi bir acil durumda polis görevlileri tarafından kullanmak üzere anahtarlarını buraya gönüllü olarak bırakırlar.Londra ve kıta kentleri polis örgütleri tarafından yönetilen Kayıp ve Buluntu Büroları,

genellikle büyük miktarda eşyaları ve malzemeleri içerir.Kentlerden iki veya üçünde bu büroların doğrudan belediyelerin kontrolü altına verilmesi önerilmiştir, ancak bu kadar çok eşya ve malzemelerin, polisin gösterdiği dikkat ve dürüstlikle, sıradan belediye hizmetleriyle yürütüleceğine inanılmadığından reddedilmiştir.(Fosdick,2006:252)

İngiltere de uzun yıllardan beri polisleri ve gençleri bir araya getiren sportif eğlence gösterileri programları mevcuttur.

Güvenlik tehlikesi sırasına göre önceden belirlenmiş bir şehir, mahalle veya bir yer için değişik polis temsilcilerini, mili eğitim temsilcilerini, sosyal olay temsilcilerini ve benzerini bir araya getiren yerel teşhis komitesi oluşturulmaktadır. (Metin,2006:115).

2.6.2. Poliste Halkla İlişkiler Bürosu:

Önceden The Public Relations Offici (PRO) olarak görev yapan bu birime halkla ilişkilerde oldukça önemli olduğuna inanılan The Press eklenerek (The Press & Public Relations Office) halkla lilişkilerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Medya ile yapılan geniş kampanyalarla, sergilerle... halkla ilişkiler pekiştirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmaların bünyesinde;

- 1- Yerel suçların detaylarını ve suç bilgilerini içeren bültenleri,
- 2- Bölgesel suçlarla ilgili bürolar tarafından meydana getirilen bültenler,
- 3- Yurt çapındaki yayınlar. (New Scotland'da basılan Police Gazette)

Çalışmalar yurt çapında, mahalli polis istasyonlarında yaygın bir şekilde dağıtılarak halkı bilgilendirme ve suçların engellenmesi suçluların yakalanması amacıyla çok etkin rol oynar.

Bunlara bir kaç örnek verebiliriz:

Hırsızlık olaylarına karşı bastırılarak toplu taşıma araçlarında ve halkın görebileceği her yere asılan broşürler dağıtılan “BUMBLE BEE” (SOKAN ARI) kampanyasında “Siz sadece bir VIZİLTİ verin yeter.”, “Yardımlarınızla hırsızlar yakalanır.” gibi solganlarla zenginleştirilen bu afiş ve broşürler dağıtılmış, medya ile duyurulmuştur. Kampanyanın amacı vatandaşları daha duyarlı hale getirmektir. Bu kampanya için polise edilen telefonlar ücretsiz olduğu gibi ihbarı yapan vatandaşlar da ödüllendirilmektedir.

Yapılan diğer bir kampanyası da “Neighbourhood Watch” sloganıyla halka dağıtılan “Komşuluk gözetimi”dir. Kampanyada “Yabancılar karşı duyarlı olun.”, “Suçluları birlikte kıracağız.”, “Hırsızlara yardım etmeyin.” sloganları kullanılarak insanların dikkatlerini çekmeye çalışılmıştır. İnsanların suç, suçlu, şüpheli bir durumu polise bildirmesinin aynı zamanda onların vatandaşlık görevi olduğu aksi takdirde toplum içinde kendilerinin huzursuz ve güvensiz yaşayacağı bilinci de verilmektedir. (Pacci,1997).

2.6.3 Diğer Çalışmalar:

Polis İstasyonuna gelen vatandaşlara form doldurtularak, anket yapılarak halkın polis hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu anketler göz önüne alınarak çalışmalar sürdürülür. Aynı zamanda bu metodla İngiliz vatandaşları, İngiliz polisinin çalışmalarını dolaylı yoldan denetlemektedir.

Ayrıca, her yerel polis biriminde, halkın polis ile ilgili şikayetleri için büro vardır. Merkezi düzeyde “police complaint authority” 1976 yılında oluşmuş, 1984 kanunuyla güçlenmiş, polisten tamamen bağımsız, halkın polis ile şikayetlerini değerlendiren bir birimdir.(Metin,2006:258)

Bunun yanında gönüllü yardımcı polis (Special Constables) olarak adlandırabileceğimiz halkla içi içe bir yapı mevcuttur. Gönüllülerden ve 16-18 yaş arası öğrencilerden oluşur. Bu kuruluş, polisi bazı özel olaylarda destekler (mesela büyük toplantılar, futbol maçları), buralarda trafiğin

düzenlenmesi, yönlendirilmesi gibi işler yaparlar.Bunun yanı sıra tek kişilik devriye polislerle eşlik ederler. (Semerak ve Kratz,2006:57)

Tezin bu bölümünde; halkla ilişkiler ve polis kavramları üzerinde durulmuş suçla mücadele de halkla ilişkilerin önemi vurgulanmıştır. Emniyet teşkilatının yapısı ve halkla ilişkiler birimi, yapmış oldukları çalışmalara değinilmiş olup İngiliz Polisinin Halkla İlişkiler konusundaki deneyimleri de irdelenmiştir.

Bir sonraki bölümde; uyuşturucu madde suçu ile mücadelede halkla ilişkiler çalışmalarının önemi ve uyuşturucu ile mücadele de polisiye tedbirlerin tek başına yeterli olmayacağını vurgulayabilmek amacıyla ABD de ISTAR adıyla yapılan ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının yanında sivil toplum kuruluşlarının katılımları ile yürütülen proje incelenmiştir. Toplum destekli polislik uygulamaları ile beraber belirtilen uygulamalar eşliğinde uyuşturucu ile daha etkili mücadeleye yol açacak yeni bir model için öngörüler ortaya konulmuştur.

III. BÖLÜM

UYUŞTURUCU MADDE SUÇUYLA MÜCADELEDE HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE MODEL ÖNERİSİ

1.HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI

Kamu kuruluşları halk yararına hizmet etmek amacıyla kurulmuşlardır. Gelişmiş ülkelerde yetkili organların seçilmesi ile halkın görevi bitmemektedir. Kararların alınmasında, bunların uygulanması ve çalışanların denetlenmesinde de halka bir takım görevler düşmektedir. Suçla mücadelede de durum böyledir. Halkın, uyuşturucu suçuyla mücadelesinin her aşamasında yardımını, desteğini sağlamak iyi bir suçla mücadele politikası için gereklidir. Bu bağlamda, polisin başarısının halkın memnuniyetiyle ölçüldüğü modern toplumlarda, güvenlik faaliyetlerinin yalnızca polis ve devlete bırakılmadan, toplumsal işbirliğiyle ve sorumluluk paylaşımıyla yürütülmesi gerekmektedir. Bu işbirliği sayesinde, suçların oluşmasını önlemeyi, oluştuğunda hızlı bir şekilde suçu aydınlatmayı ve suçlulara ulaşarak kamu güvenliğinin korunmasını amaçlanmaktadır.

Uyuşturucuyla mücadele alanında, halkla ilişkiler kapsamında değerlendirebileceğimiz ilk çalışmalar okullarda yapılmıştır. Okullarda uygulanan önleme çalışmaları ilk önceleri bilgilendirme ve korkutmaya dayalıydı. Ancak daha sonradan, 1940'lerden itibaren uygulanan bu yaklaşımın etkili olmadığı görüldü. Zira bu tür bir yaklaşımda hedef alman kitle içerisinde uyuşturucu kullananların kullandığı madde hakkında edindikleri tecrübe ve bilgi nedeniyle, kendilerine öğütlerde bulunan kişilerin ya uyuşturucu konusunda yeterince bilgisinin olmadığını, ya da bu konuda kendilerine yalan söylendiği imajını veriyordu. Aynı kitle içerisinde uyuşturucu kullanmayanlar açısından verilen mesajlar ise özendirici olmuştur (Atasoy, 1997).

1970'li yıllara gelindiğinde, madde kullanan kişilerin kişilik yapıları incelenerek elde edilecek sonuçlara göre bir yaklaşım sergilenmek

istenmişse de, yine olumlu sonuç alınamadı. 1980'li yıllardan itibaren ise sosyal etki modeli olarak tanımlanan önleme çalışmalarına ağırlık verildi. Bu modele göre, kişilerin sadece bir bilgi eksikliği veya kişilik bozukluğu nedeniyle madde kullanmadıklarını, uyuşturucu kullanımının daha çok çevre etkisiyle ve bir taklit etme niyetinden kaynaklandığı değerlendirilmeye başlandı. Kabul edilen görüş, etkisi altında kaldıkları sosyal baskılar nedeniyle kişilerin madde kullanımına yatkın oldukları düşüncesinden kaynaklanmıştır (Köknel, 1983).

Günümüzde, en çok ilgi gören koruma programları ise kişilerin sosyal baskılara direnme gücünü geliştiren programlarıdır. Bu programlarda arkadaş ve çevreden gelebilecek olan alkol, sigara ve uyuşturucu tekliflerine 'Hayır' diyebilme direncini geliştirmek hedeflenmekte ve yuva yaşından başlayarak üniversiteye kadar uzanmaktadır(Atasoy, 1997).

1.1.TÜRKİYE' DE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Türkiye'de, uyuşturucuyla mücadele çerçevesinde yapılan güzel çalışmalar ve yeni yaklaşımlar da bulunmaktadır. 1995 yılında Milli Güvenlik Kurulu; alkol, sigara ve uyuşturucu gibi sağlığa zararlı maddeler konusunda, periyodik yayınlar ve konferanslar gerçekleştirilmesi; gençlerin zararlı maddelerden korunması için eğitim çalışmalarına ağırlık verilmesi; tedavi merkezlerinin yaygınlaştırılması ve mücadelede koordinasyon ve birlikteliğin sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılmasına karar vermesi, uyuşturucu sorununa bakış açısının, devletin en üst kademelerinde ele alınmaya başlandığını göstermektedir.

Bu çerçevede: 1996 yılında MGK'da benimsenen ve 1997 yılında Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Üst Kurulu" ile "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt Kurulu" isimli kurulların faaliyete geçmesi uyuşturucu ile mücadele alanında atılan en önemli adımlardan birisidir (EGM-KOM, 1999).

1.1.1. Kurumlar Arası Ortak Çalışmalar:

Ülkemiz ve gençliğimizi tehdit eden ve geleceğimizin teminatı olan gençlerimize yönelik bir tehlike olarak gündeme gelen uyuşturucu madde bağımlılığı ve benzeri zararlı alışkanlıklar ile mücadele etmek, gençlerimizi bu maddelerden korumak, uyarmak, bilinçlendirmek ve toplumun dikkatini bu konu üzerine çekmek amacıyla kurumlar arası ortak bazı çalışmalar yapılmaktadır.

Uyuşturucuyla mücadele alanında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü koordineli Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA), Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC), Türkiye Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) elemanlarıyla 2004 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından 2004 ve 2005 yıllarında açılan Gençlik Kamplarının her döneminde kamplara katılan gençlere TADOC/Tubim'in uzman elemanları tarafından madde hakkında eğitim verilmiştir. Bu Proje neticesin gençlik kamplarında 16.000 civarında gence ulaşılmıştır.

Türkiyenin 81 vilayetinde gençlik merkezlerinde 3'er aylık dönemler halinde madde bağımlılığı ile ilgili panel ve konferanslar verilmiş toplam 20.000 civarında genç bilinçlendirilmiştir.

Her yıl 15-21 Mayıs tarihleri arasında ülkemizde kutlanan Gençlik Haftasında Ankara'ya 81 ilden ve KKTC'den gelen gençlere TADOC/Tubim tarafından madde kullanımı ile mücadele eğitimi verilmektedir.

Gençlik ve Spor Genel müdürlüğüne bağlı 47 Federasyonun 2004 yılında yapılan antrenör ve masör kursları için katılımcılara TADOC/Tubim tarafından madde ile ilgili eğitim vermeye başlanmış olup 2004 yılı sonu itibariyle 3000, 2005 yılında ise 3160 antrenör adayı da bu kurslardan

geçirilerek talep azaltım çalışmalarına katılımları sağlanmıştır.(EGM-KOM,2005).

Ayrıca Kızılay Gençlik kamplarında çalışacak Kızılay gönüllü liderlerine yönelik düzenlenen liderlik eğitiminde madde kullanımı ve bağımlılığın önlenmesi konulu eğitim verilmiştir.

TADOC/Tubim görevlilerince 2005 yılı içerisinde verdiği eğitimler neticesinde; (867) ilk öğretim öğretmeni, (3009) lise öğretmeni, (142) üniversite öğretim elemanı, (64393) lise öğrencisi, (2500) üniversite öğrencisi, (4655) ilk öğretim öğrencisi velisi, (6951) lise öğrenci velisi, (30) üniversite öğrenci velisi, (5901) Kamu çalışanına madde kullanımı ve bağımlılığın önlenmesine yönelik bilgilendirici çalışma gerçekleştirilmiştir.(EGM-KOM,2005:30-31)

Ayrıca, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından Uyuşturucu ve madde bağımlılığı ile mücadele konusunda Türkiye genelinde düzenlenen slogan yarışması yapılmış olup dereceye giren sloganlar ;

İçki Tüm Kötülüklerin Anasıdır.

Uyuşturucu Ve Ölümün Denemesi Olmaz .

Uyuşturucular, Ateşli Silahlardan Çok Daha Tahripkardır.

İçki Ve Uyuşturucunun Yaptığı Tahribatı Hiçbir Düşman Yapmaz.

Her Kadeh Mezara Giden Bir Basamaktır.

İçenin Değil, İçkinin Düşmanıyız.

Uyuşturucu İnsanı Aile Ve Arkadaş Toplumundan Koparır.

Ayyaş, Sarhoşken Kendi Halini Görseydi; Sarhoş Olmaya Razi Olmazdı.

Zararlı Alışkanlıklar İlk Adım Ve İlk Tadımla Başlar.

Neşeyi İçkide Değil, Tabiatın Güzel Sesinde Arayınız.

Gençler;Saçlarınızı Alkol Ve Uyuşturucu İle Değil, Bilim Ve İrfanla Ağartınız.

Katilinle Tanışma, Uyuşturucuya Alışma.

Gençler; Uyuşturucu Size Kurulan Tuzakların En Kötüsüdür.

1.2.ABD’ DE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Çalışmanın bu bölümünde Amerika Birleşik Devletlerinin “*Anti Drug Coalition –Uyuşturucu karşıtı ittifak*” uygulamalarından örnekler incelenerek, bu uygulamaların temel unsurları ortaya çıkarılacak ve Türkiye de de uyuşturucu ile mücadelede faydalı olabileceği değerlendirilen modeller için bir temel oluşturulmaya çalışılacaktır.

Uyuşturucu sorunun çözümünde polis belki de en son nokta olduğu düşünülürse bu asamadan önce toplumun değişik unsurları tarafından soruna değişik seviyelerde cevap bulmak önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Halkla ilişkiler boyutundan bakıldığında ABD deki “*uyuşturucu karşıtı ittifak*” uygulamalarının iyi bir örnek olabileceği değerlendirilebilir.

Özellikle 80 lı yıllardan sonra ABD de toplumsal sağlığı ve düzeni tehdit eden uyuşturucu konusunda gerek yerel gerekse federal hükümetlerce desteklenen yapısal ve işlevsel olarak değişik bir çok toplumsal çalışmalar yapıldı (Holdford, Cho, Livert, Kadushin, 2002:109-124). Bunların en önemli görünenleri, 1980li yıllarda Robert Wood Johnson Foundation’ın geliştirdiği “fighting back-karşı mücadele” programı, ve 1990 lı yıllarda Federal Hükümetin “Uyuşturucu suiistimali ve zihinsel sağlık servisi” tarafından alkol ve uyuşturucu maddelerin kullanımının azaltılması yönünde başlattığı çalışmadır.

1.2.1 Toplumla Koalisyon:

Bu çalışmalarda ortak özellik toplumla koalisyon kurularak amaca daha çabuk ve etkin ulaşmaya çalışmaktır.Toplumla koalisyon; değişik kurumların, grupların, ve/veya şahısların bir amacı elde etmek üzere oluşturdukları ortak hareketi ifade eder (Butterfoss, 1993:315:331).

Uyuşturucu ile mücadelede toplumla ortaklık programlarının amacı, toplumda uyuşturucu sorunuyla ilgili her organizasyonu ve gerek kamu

gerekse özel sektörden şahısları uyuşturucu ve alkole karşı mücadelede bir araya getirmektedir. Bu programlarda üyeler genelde, konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, özel iş yerleri, konularında uzman kamu görevlileri, gönüllüler, toplumdaki liderlerden oluşur. Toplumsal ortaklık ve diğer uyuşturucu ya karşı birlik yapılanmaları geniş bir korunma/engelleme faaliyetinde bulunmaktalar. Bu faaliyetler toplumsal öğretim, eğitim ve teknik yardım, koordinasyon, gençler için alternatif faaliyetler, vatandaşların yetkilendirilmesi gibi faaliyetleri içermektedir.(Kaftarian ve Hansen, 1994:3-5).

1.2.1.1. I-STAR Projesi Toplum Komitesi (Community Action Council of Project I-STAR)

Toplumla koalisyon çalışmalarının beklide en kapsamlısı I-Star projesidir. Bu projenin amacı toplumdaki gençler arasında uyuşturucu kullanımını azaltmak idi ve ilk olarak okul tabanlı uygulama yapıldı. (Mrazek ve Haggerty, 1994). Önce uygulama bölgesi seçildi. En uygun yer olarak Indianapolis belirlendi. Okul görevlileri ile I-STAR konsepti konusunda bilgilendirme yapıldı ve ardından bu konuda katkıda bulunmak isteyen diğer toplum liderlerine konu aktarıldı. Toplum liderlerinin dahil olmasında herhangi bir zorlama yapılmadı.

Projenin ilk temellerinin atılmasından sonra, öğretmenlerin, öğrencilerin rehberlik danışmanların, toplumda ki liderlerin, medyanın ve hükümet kuruluşlarının yardımıyla, eğitim, uygulama, program unsurlarının izlenmesi ve gözlenmesi, araştırmacı ve bilim adamlarından projenin gidişatı ile ilgili gerekli teknik yardım alındı. Model yukarıdan aşağıya doğru yönlendirilen bir sistem içerisinde dışarıdan araştırmacılar, içeriden de toplum liderleri tarafından yönlendirildi.

Bunun yanında proje görevlileri ve vatandaşlardan gelen geri bildirimler, talep ve eleştiriler doğrultusunda da yönlendirildi ve geliştirildi (Pentz, 1986). Bu koalisyondaki temel hedef uyuşturucuya karşı toplum çapında bir farkındalık idi. Bunu başarabilmek için bilgi paylaşımı, korunma,

planlama ve koordinasyonlar yapıldı. Aktiviteler komite üyeleri ve projeyi yöneten akademisyenler tarafından yapıldı.

Program çalışanları sekiz alanda faaliyet gösterdiler; Eğitim, kurtarma, tedavi, aile/arkadaş, işyeri, dini bilinçlendirme. Proje çalışanları çeşitli toplantılar, ve devam eden komite işlerinde görev aldılar. Toplumda özellikle gençler arasında değişik aktiviteler düzenleyerek uyuşturucunun zararları konusunda gerekli mesajları vermeye çabaladılar.

Projenin koordinasyon komitesi aylık olarak yaptıkları toplantılarında bilgi paylaşımı, planlama ve koordinasyon, özel uyuşturucu engelleme planları konusunda strateji belirlemekte idi. Komitede, okul bölge yöneticileri, kiliselerden temsilciler, kolluk güçleri ve diğer hükümet yetkilileri, örneğin; valilik, sosyal güvenlik kurumu, yerel sağlık bürosu, çocuk ve gençleri koruma görevini yapan resmi görevliler, sağlık kurulusu temsilcileri, medya, ve yerel işyeri sahipleri de yer almakta idi.

1.2.1.1.1.Komiteler ve Görevleri:

1.2.1.1.1.1.Eğitim Komitesi :

Uzman eğitimcilerden oluşan eğitim komitesinin görevleri;toplumun uyuşturucu tehlikesine karşı farkındalığının artırılması, bilgilendirme paketleri geliştirmek, bilgi akışını sağlamak olarak belirlenmiştir.

Bu hedefler doğrultusunda uyuşturucuyla mücadele konusunda toplum yönelik yeni hizmetler geliştirmek, konu ile ilgili basına bilgi vermek, okullara hazırlanan bilgi paketlerini dağıtarak tüm öğrencilerin bilgilencmelerini sağlamakla görevlendirilmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin yanında eğitimcilerin ve velilerin eğitimi de hedeflenmiş ve konu ile ilgili detaylı ihtiyaçların ve eğitim programının hazırlanması ve uygulanması da görevleri arasındadır.

1.2.1.1.1.2.Tedavi ve Yeniden Kazanma Komitesi:

Uzman sağlık görevlileri, psikoloklar, dini liderler, sivil toplum kuruluşları, yerel yöneticiler tarafından oluşturulan komite, ihtiyaçların belirlenmesi, sağlık giderlerinin ve malzemelerinin sağlanması, bağımlıların tedavi ve yeniden topluma kazandırılmaları konusunda görev yapmaktadırlar.

Dini liderler; Uyuşturucu tehlikesi ile ilgili bilgilerin dindar kesime aktarılmasının yanı sıra manevi yaptırımlar konusunda da gençlere ulaşılması hedeflenmiştir.

1.2.1.1.1.3.Gençlik Komiteleri:

Konuyla ilgili düzenlenen aktivitelere genlerinde katılmalarının sağlanması yanı sıra gençlere bilgilendirme paketlerinin ulaştırılması görevlerindendir. Ayrıca gençlere yönelik uyuşturucu kullanılmayan eğlenceler ve etkinlikler düzenlemek de görevleri arasındadır.

1.2.1.1.1.4. Hükümet Komitesi:

Proje için mali kaynak sağlamak, uyuşturucu ile mücadele konusunda gerekli yasal düzenlemelerin ve mevcut yasalarda belirlenen eksiklere göre değişiklikler yapılması için gerekli çalışmaları yapmak olarak söz konusu komitenin görevi belirlenmiştir.

1.2.1.1.1.5. Medya Komitesi:

Proje kapsamında uyuşturucu ve alkolizmsorunuyla ilgili yapılan çalışmalara, lokal Tv ler ve radyolar başta olmak üzere gazete ve dergilerin de konuyu yoğun olarak ele almalarının sağlanması, böylece çalışmanın medya aracılığıyla etkisinin arttırılması, yapılan halkla ilişkiler kampanyalarının duyurulmasıyla kamu oyunun konuyla ilgili duyarlılığının pekiştirilmesi hedeflenmiştir.

1.2.1.1.1.6.Aile Komitesi:

Uyuşturucu konusunda ailelerin bilgi sahibi olmaları için daha çok ailenin projeye katılması konusunda çalışma yaparak düzenlenen seminer, konferans türü etkinliklere ve ailelere yönelik hazırlanan broşürlerin hedef kitleye ulaşması görevleri arasındadır.

1.2.1.1.1.7.İşyeri Komitesi:

Özellikle, uyuşturucunun yaygın olarak kullanıldığı değerlendirilen işyerleri sahipleri ve çalışanlarının bilgilendirilmesi, söz konusu iş yerlerinin projeye katılımının sağlanmasına çalışmaktadır.

1.2.1.2.1.2. Projenin Sonucu:

Sonuç olarak, söz konusu proje kapsamında; eğitim faaliyetleri plan dahilinde hedefine ulaşmış, koalisyon tarafından yapılanların medya da yer alması sağlanmış, yerel kiliselerde korunma programlarının geliştirilmesi, toplumun geniş bir şekilde eğitilmesi, hedeflerine ulaşılmıştır.

Yeniden kazanma komiteleri tarafından Bağımlıların tedavileri için yeni tedavi merkezlerinin kurulması ve mevcutların geliştirilmesi hedefi başarılmıştır.

2. MODEL ÖNERİSİ

Uyuşturucu birbirinden bağımsız olarak görülen çalışma programlarının tek başlarına ele alınmasına imkan vermeyecek kadar birbirlerine ilintili sorunları da beraberinde taşır. Tam manasıyla bir uyuşturucu mücadelesi, bu çalışma programlarını yürüten birimlerin işbirliğine gitmelerini, en azından ortak bir politikayı benimsenmelerini gerektirir.

Uyuşturucu kaçakçılığı ve ticareti bir güvenlik sorunudur. Uyuşturucunun hedef kitlesini teşkil eden insanların, uyuşturucu kullanımına karşı bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bir eğitim sorunu olarak karşımıza çıkar. Uyuşturucu bağımlılarına yardım edilmesi ve onların tekrar topluma kazandırılmalarını sağlamak ise bir sağlık problemidir. Bu nedenle, uyuşturucu madde kullanımı güvenlik, eğitim, sağlık üçgeninde faaliyet yürüten tüm kurum, kuruluş ve kişilerin, belirlenmiş bir amaç doğrultusunda karşılıklı işbirliğine ihtiyaç vardır.

Yürütülecek mücadelenin elbette öncelikli ve en önemli basamağını eğitim oluşturmakta, insanların uyuşturucu konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde, güvenlik alanındaki diğer problemlerde olduğu gibi uyuşturucu problemi konusu da polis kurumu üzerinde odaklanmaktadır. Bu, son derece eksik bir yaklaşımdır. Polis kurumunun içinde bulunduğu merkezi devlet otoritesi ve toplumsal yapısı dikkate alındığında, Türkiye ölçeğinde güvenlik alanındaki tek aktörün polis olmadığı, problemlerin yegane sorumlusunun da polis kurumu olmadığı görülebilir. Gladstone'a göre, suç olgusunu etkileyen şartların birçoğu polis kontrolü dışındadır. Bu sebeple, suçu önleme sorumluluğu sadece polise yüklenemez. Sonuç olarak, oluşturulacak suç önleme politikaları ve stratejileri, toplumun tüm kurumlarının ve vatandaşların katılımıyla tespit edilmelidir (Gladstone,1980).

2.1. Uyuşturucuya M¼cadele Komitesi Oluşturulması:

Uyuşturucuya başlayanların b¼y¼k bir çoğunluğu bu maddelerle gençlik d¼nemlerinde yani okul yıllarında tanışmaktadır. Bu d¼nem aynı zamanda suç ve suçluluğun etkili ¼nlenmesine y¼nelik ideal durumu oluşturur. Bununla birlikte ¼ęretmenler, polisler psikologlar, sosyal m¼dahiller ve diğer ilgililer çoğu kez uygun ¼nleme programları oluşturmak için ortak çaba g¼sterememektedir. (Hicks,2006:8)

Bu durumu engellemek ve ilgili kurum ve kuruluşlarca gerekli eřg¼d¼m ve koordineyi sağlamak amacıyla, Başbakanlık tarafından merkezden oluşturulacak bir komitenin organizesinde, her ilde yerel bazda oluşturulacak alt komitelerce ABD de uygulanan I-STAR programına benzer bir şekilde her ilde lokal bazda, yerel dinamikler harekete geçirilerek uyuşturucuya m¼cadele projesi geliştirilmelidir.

Komiteler, uzman kamu g¼revlileri yanında, konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları, iş adamları, medya unsurları, ¼niversiteler ve toplumun ¼nde gelen kişilerinin de dahiliyle oluşturulmalıdır.

Oluşturulacak projede, polis odaklı bir m¼cadeleden ziyade uyuşturucu ile uzaktan – yakından ilgisi olabilecek toplumun t¼m unsurlarının faal bir şekilde yerini alması sağlanmalıdır.

Projede kamu ve ¼zel eğitim kurumlarında ¼ęrenim g¼ren ¼ęrencilerin yanı sıra eğitmenler ve velilerin de uyuşturucunun zararları ve korunma y¼ntemleri konularında eğitimleri birinci ¼ncelikli mesele olarak değerlendirilmelidir. İnternetin g¼c¼ etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

Ayrıca, uyuşturucu sorunun ortaya çıkmasına neden olan fakt¼rlerin saptanması ve sorunun giderilmesinde uygulanacak politikanın belirlenmesinde, g¼venlik g¼lerinin sahip oldukları tecr¼be ve bilgi birikiminin de kullanılması fayda sağlayacaktır.

Diyanet İşleri Başkanlığı ile birlikte, Dini liderlerin de dahiliyle mücadelede halkı uyuşturucu ve din perspektifinden bilgilendirmeleri sağlanmalıdır.

Uyuşturucuya bulaşanların tedavisi konusunda AMATEM in imkan ve kabiliyetlerini geliştirmesi sağlanmalıdır.

Proje kapsamında, gerek ulusal gerekse yerel medyanın da konuya gereken hassasiyeti göstermesi sağlanmalıdır.

2.2. Toplum Destekli Polis Modeli:

Toplum destekli polislik, polis-halk ilişkileri programlarının daha kapsamlı hale getirilmiş halidir. Toplum destekli polislik, kişilerde bulunan suçtan mağdur olma korkusunu da en aza indirmeyi hedeflemektedir. Toplum destekli polisliğin teorik temeli (Golstein (1979) tarafından ortaya konmuştur. Golstein (1979) 'Problem Çözümlü Polislik' (Problem oriented Policing) adlı makalesinde polisin daha çok problemin sonuçlarıyla uğraştığını problemin sebeplerine yönelik çalışmalar yapmadığını (yapamadığını). bunun sonucu olarak polisin başarılı olmadığını öne sürmektedir.(Bahar,2000:148-149)

Demokratik ülkelerde, polisin sahip olduğu otorite ve güç kendi gücü değil, hukuken kendilerine verilen toplumun gücü olduğu ilkesi kabul edilmiştir. (Aydın, 2002:96). Polis yasalara ve hiyerarşik üstlerine karşı sorumludur. Halbuki sosyal boyutta bakıldığında, polisin “resmen hizmet vermekle yükümlü olduğu halka karşı” da sorumlu olması, en azından yapılacak yapısal ve işlevsel değişikliklerle, bu sorumluluğu hissetmesi gerekmektedir (Göksu,2002:83).

Güvenlik birimlerinin görev ve sorumluluklarının sadece suçluları yakalamak olmadığına güzel bir örnek yine A.B.D.'nde uygulanan Drug

Abuse Resistance Education (DARE- Uyuşturucu Kullanımına Direnç Eğitimi) adı taşıyan ve temelde arkadaş baskısına direnebilme yeteneğini geliştiren önleme programıdır. Bu önleyici eğitim programı Los Angeles Polis Departmanı ile Los Angeles United School Division arasında yerel özellikte ortak bir çalışma şeklinde 1983 yılında 10 polis memurunun 50 ilkokulda 8.000 öğrenciye verdikleri eğitimle başlamış ve 1995 - 1996 eğitim yılına geldiğinde 20.000 polis tarafından A.B.D ve Amerikan okullarının bulunduğu 18 ülkede 15 milyon öğrenciye uygulanan bir program haline gelmiştir (Atasoy, 1997).

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 2. maddesinde polise; suç oluşmadan önce suçun önlenmesi görevi verilmiştir. Polisin asli görevi suçun oluşumuna engel olmak ve bu amaçla gerekli önleyici tedbirleri almaktır. (Soysal, Geleri, Kaygısız, Arslan, 2001:4).

Gelişmiş ülkelerde, suçun önlenmesini esas alan yaklaşımlar, vatandaşla işbirliğini gerçekleştirdiği, daha düşük maliyetlerle aynı ölçüde yarar sağladığı ve suçu oluşmadan önlediği için tercih edilmektedir. (Demirbaş, 2002).

Suçun önlenmesi, bazıları için suçluları yakalayıp adalete teslim ederek potansiyel suçluları caydırma ve suçlunun davranışını değiştirme anlamına gelmektedir. Fakat, günümüzde “suçun önlenmesi” yöntemiyle bu misyon kastedilmemekte, daha suç işlenmeden önce sebeplerini ve işlenme fırsatlarını çeşitli müdahale stratejileriyle azaltma çalışmaları anlatılmak istenmektedir (Seyhan, 2002:174).

Önleyici polis uygulamalarının temel hedeflerinin gerçekleştirilmesinde, yüksek seviyede polis görünürlüğu hissini oluşturmak suretiyle her yerde polis varlığını hissettirmek ve böylece suçları azaltmak, anahtar işleve sahip bir ilkedir. Bu anlamda, önleyici tedbirlerin kalıcı olarak plânlanması, uygulamaya konması, tanıtılması ve aynı zamanda vatandaşlar

tarafından algılanması büyük önem arz etmektedir. Aksi taktirde, potansiyel suçlular, uygulamaya konulan önleyici tedbirlerin geçici ve sadece belirli alanları içerdiği düşüncesinde olacak, kendisini bu ana düşünceye göre uyarlayacak ve böylece bu uygulamaların etkisi de sınırlanacaktır (Galeri, 2003:53-54).

Toplum temelli polislik, toplum odaklı polislik vb. adlarla da anılan ve bu yaklaşımın bütünü oluşturulan felsefe, özellikle ABD, Avrupa Devletleri, Avustralya, Kanada gibi gelişmiş ülkelerde 1980'li yıllardan itibaren hız kazanmaya başlamış ve 1990'lı yıllardan itibaren giderek artan bir şekilde uygulamaya konulmuştur (Şimşek, 2002). Polis tarafından başlatılan toplum destekli polislik uygulamaları kamu güvenliği ve asayişin sağlanması sorumluluğunu, polis ile vatandaşlar arasında paylaşmayı hedeflemektedir.(Bahar,2000:144)

Toplum destekli polislik, her şeyden önce güç teriminin yerini hizmet terimine devreden bir anlayışa sahiptir. Toplum destekli güvenlik anlayışı, polisliği bir hizmet olarak görmektedir. Bu anlayışa göre polisler, vatandaşlardan toplanan vergilerden ödenen bir ücret karşılığında yine vatandaşa polislik hizmeti sunan kamu görevlileridir. Dolayısıyla, bu hizmetin içeriği konusunda doğal olarak halkın söz hakkı ve katılımı da söz konusudur. Hizmetin genel politikalarının belirlenmesinde halkın istek ve beklentileri her zaman gözönünde bulundurulmak durumundadır. Toplum için üretilmiş olan güvenlik hizmetlerini daha iyi değerlendirebilen; aksaklıkları ve yetersizlikleri daha iyi denetleyebilen toplumu oluşturan bireylerdir (Cerrah, 2000:24-25).

Toplum Destekli polisliğin temel mantığı, polis ile halk arasında karşılıklı güvenin sağlanması ve her iki tarafın “ortaklık” anlayışı içinde kamu düzeninin sağlanmasında sorumluluğu paylaşmasıdır. Polisin toplumla uzlaşma içinde olması, yasaların katı bir uygulayıcısı değil, sadece “üniformalı vatandaş” olması anlamına gelmektedir (Bahar, 2002).

Polisin görev ve yetkilerinin uygulamasını meşru kılan en büyük kriter polisin halka karşı sorumlu olma derecesidir. Dolaylı olarak polisin halka en iyi hizmeti sunma gayretini göstermesi, halkın mutluluğu için çalışması ve bunu içten, bilinçli olarak ve halkın beklentilerini de dikkate alarak yapması, halka yönelik bir sorumluluktur. (Aydın, 2000:160).

Toplum destekli güvenlik, sadece polis-halk ilişkilerini düzenlemekle kalmaz. Aynı zamanda polisin meşruluğunu da arttırır. Polis ile halk arasında iyi ilişkiler, halk tarafından kabul gören ve uygun görülen polisiye yöntemlere zemin hazırlar. Bunun en önemli sonucu ihbar mekanizmasının işlemesidir. Batıda polis, olayların ortalama olarak %90 ını ihbar ve diğer yollarla öğrenebilmektedir. Polisin bu ülkelerde doğrudan doğruya tespit ettiği suçların oranı %10'u aşamamaktadır. Bu ülkelerde suçları ihbar oranı %90 iken ülkemizde %39 dur. (Cerrah ve Semiz, 1999). Bu veriler bize halktan ihbar yoluyla yardım alma oranının çok düşük olduğunu ve olayları polisin kendi yöntemleri ile çözmek zorunda kaldığını göstermektedir.

Toplum destekli polislik, otoriter polislik anlayışından öte uzlaşmacı bir polisliği önermektedir. Polis ile toplumun uzlaşma içinde olması polise güveni ve desteği arttırmaktadır. Toplum destekli polislik, polis uygulamalarının toplum tarafından denetlenmesine imkan vermektedir. Çünkü toplum destekli polislik anlayışına göre, polisin, uygulamalar hakkında aldığı kararları ve sonuçları vatandaşla tartışması gerekmektedir. Dolayısıyla, polisliğin belli bir düzeyde halkın rızasına dayanması gerekmektedir (Aydın, 2002:100). Polis ile halk arasındaki uzlaşma, vatandaşın polisin sunduğu yaklaşımları benimsemesi, soruna sahip çıkması ve isteyerek polise yardımcı olması sonucunu doğurmaktadır. Bu şekilde ortaya konulan polislik anlayışı korkuya değil, güvene ve halkın katılımına dayanmaktadır. (Geleri, 2003:75).

Toplum destekli polislik anlayışı, toplum ile polis arasında yakın bir ilişkinin oluşmasının ve bunun korunmasının polis organizasyonlarının verimliliğini arttıracaklarını savunmaktadır. (Aydoğan, 2002). Vatandaşın

desteğinden yoksun bir şekilde çalışan polis teşkilatlarının suçlar üzerinde etkili olması ve kendini kabul ettirmesi çok zor, adeta imkansızdır. Vatandaşın katılımının sağlanması, suçla mücadelenin her aşama ve alanında geçerli olan temel bir ilkedir (Galeri, 2003).

Toplum destekli polislik anlayışının temel olarak üç hedefi olduğu belirtilmektedir. Bunlar;

- 1-Vatandaşlarla daha iyi ilişkiler kurmak
- 2-Suçtan mağdur olma korkusunu azaltmak
- 3-Suç oranlarını azaltmak

Toplum destekli polislik anlayışında polisin halkla bütünleşmesi hedeflenmektedir. Halkın polis hakkındaki şikayet ve istekleri de toplum destekli polislik programlarında alınabilir, Gençlere yönelik sportif ve sosyal etkinlikler, karakter gelişimi programları ve eğitim programları toplum destekli polislik uygulamalarına iyi birer örnektir.(Bahar,2000:149).

SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski olan uyuşturucu olgusu, zamanla toplumların sağlığını ve güvenliğini tehdit eden en önemli suç türü haline gelmiştir. Uyuşturucu konusu, önceleri ülkemiz açısından sadece uluslararası ilişkiler yönünden önemli bir sorunken giderek, sağlık ve ülke güvenliği yönünden de gündeme gelme durumuna girmiştir.

Uyuşturucu madde suçu ve mücadelesi, tüm dünya ülkelerinin hassasiyetle üzerinde durdukları, ülkelerin ikili ilişkilerinde sıkça gündeme getirdikleri ve uluslararası kuruluşlarının çoğunluğunun konu ile ilgili oluşturdukları alt komisyonlar vasıtasıyla ilgili alanlarına dahil ettikleri bir sorun haline getirmiştir.

Ülkemizde uyuşturucu madde bağımlılığı ile mücadele edebilmek için, öncelikle ülkemizdeki bağımlılık yaygınlığının belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizdeki bağımlılığın profilinin çizilmesi halinde, problemin çözümüne yönelik olarak yürütülebilecek mücadele çalışmalarına yön verebilmek mümkün olabilecektir. Ancak, ülkemizde uyuşturucu bağımlılığı durumunu ortaya koyabilecek geniş çaplı akademik bir çalışmanın gerçekleştirilmediği de görülmektedir.

Kamu kuruluşları halk yararına hizmet etmek amacıyla kurulmuşlardır. Gelişmiş ülkelerde yetkili organların seçilmesi ile halkın görevi bitmemektedir. Kararların alınmasında, bunların uygulanması ve çalışanların denetlenmesinde de halka bir takım görevler düşmektedir. Uyuşturucu suçuyla mücadelede de durum böyledir. Halkın, suçla mücadelenin her aşamasında yardımını, desteğini sağlamak iyi bir suçla mücadele politikası için gereklidir. Bu bağlamda, polisin başarısının halkın memnuniyetiyle ölçüldüğü modern toplumlarda, güvenlik faaliyetlerinin yalnızca polis ve devlete bırakılmadan, toplumsal işbirliğiyle ve sorumluluk paylaşımıyla yürütülmesi gerekmektedir. Bu işbirliği sayesinde, suçların oluşmasını

önlemeyi, oluştuğunda hızlı bir şekilde suçu aydınlatmayı ve suçlulara ulaşarak kamu güvenliğinin korunmasını amaçlanmaktadır.

Uyuşturucu suçlarının başlı başına toplumun genel sağlık ve düzenini bozucu nitelikleri taşıması yanında, genelde bir çok adi suça geçişte basamak teşkil etmesi bu suçla mücadelede daha etkin yöntemler araştırmanın önemini büyük ölçüde vurgulamaktadır.

Uyuşturucu kaçakçılığı ve ticareti bir güvenlik sorunudur. Uyuşturucunun hedef kitlesini teşkil eden insanların, uyuşturucu kullanımına karşı bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bir eğitim sorunu olarak karşımıza çıkar. Uyuşturucu bağımlılarına yardım edilmesi ve onların tekrar topluma kazandırılmalarını sağlamak ise bir sağlık problemidir. Bu nedenle, uyuşturucu madde kullanımı güvenlik, eğitim, sağlık üçgeninde faaliyet yürüten tüm kurum, kuruluş ve kişilerin, belirlenmiş bir amaç doğrultusunda karşılıklı işbirliğine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda merkezden tüm illere sirayet edecek, kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversitelere, medya organlarından sivil toplum kuruluşlarına kadar geniş bir yelpazeyi içine alan kapsamlı bir model oluşturulmuştur.

Polis uygulamaları açısından da toplum destekli polislik modelinin, mücadelede daha başarılı sonuçlar alınabilmesi için uygulanması gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır. Toplum destekli polislik, sadece polis-halk ilişkilerini düzenlemekle kalmayıp, aynı zamanda polisin meşruluğunu da artırmaktadır. polis ile diğer kurumlar arasında ileri bir seviyede koordinasyon ve işbirliğini ön görmektedir. Sadece suçların kontrol ve önlenmesi temel amaç olmayıp, aynı zamanda toplum yararına olan olumlu çalışmaların da aktif hale getirilmesinde polisinde rol alması hedeflenmektedir.

Ülkemizde suçla etkin mücadele, günümüze kadar, yalnızca iç güvenlik birimlerinin sorumluluğu olarak görülmüştür. Mevcut suçla mücadele

sistemimizde, suçun sebepleri ayrıntılı olarak değerlendirilememektedir. Genellikle, suç ortaya çıktıktan sonra olaylara müdahale edilerek suçluların yakalanması, adalete teslim edilmesi ve suçluların cezalandırılmasına odaklanılmıştır.

Gelişmiş ülkelerde, suç sebeplerinin analitik olarak tespiti ve tedbirlerin geliştirilmesi, kurumlarla ve vatandaşlarla işbirliği yapılması, suç oluşmadan önlenmesini öngören Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti yaklaşımı kabul görmektedir. Bilgi alışverişi ve koordineli çalışma en üst düzeyde tutularak, suçtan endişe duyan her kurumun, sivil toplum örgütünün ve vatandaşın aktif olarak suçun önlenmesi faaliyetleri içerisine girmeleri de gerekmektedir. Günümüzde toplum veya devletin çağdaşlık düzeyi, insan hak ve özgürlüklerine gösterilen saygıyla ölçülmektedir.

Uyuşturucu konusunda ilgili tüm birimleri kapsayan halkla ilişkiler çalışmaları konusunda ABD de uygulamaya konan bir model ışığında ülkemizde de uygulanabilecek bir model oluşturulmaya çalışılmış olup Uyuşturucuyla mücadelede ilgili tüm kurum ve kuruluşların koordineli bir şekilde mücadele etmesinin gerektiği, yalnızca polisiye tedbirlerle sorunun çözülemeyeceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, polis yöntemi olarak toplum destekli polislik üzerinde durulmuştur. Böylece, polisin suçla mücadelede halkın desteğinin alarak daha başarılı olacağı, halk polis kaynaşmasının sağlanacağı değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

AKAN, Perran

1995 “Bir Halkla İlişkiler Faaliyeti Olarak İmaj Geliştirme”, 1. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

AKBULUT, İlhan

1995 *Emniyet Teşkilatı ve Görevleri*. İstanbul: Cem Ofset Yayınları.

ALACAKAPTAN, Uğur

1973 *Suçun Unsurları*. Ankara: Ajans-Türk Matbaacılık.

ALODALI, Necati

1997 *Halkla İlişkiler*. Karaman: Gezgin Yayınları.

AKIN, F. İlhan

1990 *Kamu Hukuku*, İstanbul: Beta Yayınları.

AKGÜNDÜZ, H.

2001 *Polisin Eğitimci Kişiliği ve Polis Eğitimi Sorunu*, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Matbaası

ALTINDAL, Aytunç

2003 *Haşhaş ve Emperyalizm*, Ankara: Yeni Avrasya Yayınları,

AMATEM, ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

1997 *Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık Eğitim Paketi “Gençlik Anketi”*. İstanbul.

ASNA, M. Alaeddin

1968 “Yönetim Halk İlişkileri”, Amme İdaresi Dergisi, 3-4, Ankara: TODAİE Yayınları.

ASNA, M. Alaeddin

1969 *Halkla İlişkiler*, Ankara: TODAİE Yayınları.

ASNA, M. Alaeddin

1988 *Bankacılar İçin Halkla İlişkiler Bilgisi*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü - İş Bankası Vakfı Yayınları.

ASNA, M. Alaeddin

1996 “Halkla İlişkiler (Public Relations) Konusunda Yöneticilere Ön Bilgiler”, Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, 12, Ankara: Yeni Türkiye Medya Hizmetleri Yayını.

AKAN, Perran

1996 “Bir Halkla İlişkiler Faaliyeti Olarak İmaj Geliştirme”, 1.Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

AKBULUT, İlhan

1996 *Emniyet Teşkilatı ve Görevleri* İstanbul: Cem Ofset Yayınları.

AKTUNA, Yıldırım

2005 “Uyuşturucu Madde bağımlılığı Nedir?” Düünden Bugüne Tercüman. (14 Mayıs 2005).

AKÇASU, Alaaddin

1986 “TCK’nın 403 ve 404.Maddelerinde Söz Konusu Edilen Uyuşturucu Madde Kavramı”. İstanbul: II. Ulusal Adli Tıp Günleri Panel ve Serbest Bildirileri (Bursa 1985).

ALACAKAPTAN, Uğur

1974 *Suçun Unsurları*. Ankara: Ajans-Türk Matbaacılık.

ALODALI, Necati

1997 *Halkla İlişkiler*. Karaman: Gezgin Yayınları.

AKIN, F. İlhan

1991 *Kamu Hukuku*, İstanbul: Beta Yayınları.

ALTINDAL, Aytunç

2003 *Haşhaş ve Emperyalizm*, Ankara: Yeni Avrasya Yayınları,

AMATEM, ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

1997 *Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık Eğitim Paketi*, İstanbul: "Gençlik Anketi"..

ASNA, M. Alaeddin

1969 *Halkla İlişkiler*, Ankara: TODAİE Yayınları.

ASNA, M. Alaeddin

1988 Bankacılar İçin Halkla İlişkiler Bilgisi, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü - Türkiye İş Bankası A. Ş. Vakfı Yayınları.

ASNA, M. Alaeddin

1996 "Halkla İlişkiler (Public Relations) Konusunda Yöneticilere Ön Bilgiler", Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, 12, Ankara: Yeni Türkiye Medya Hizmetleri Yayını.

AZCAN, İbrahim,

2004 Polis Ne Yapmalı, İstanbul: İlk Yayınları

BABAOĞLU Ali N.

1998 *Uyuşturucu Ve Tarihi*, İstanbul: Kaynak Yayınları

BAL, İhsan ve BEREN Fatih

2002 *Polis Etiği*. Ankara:SFN Yayıncılık

BIÇAKÇI, İlker

2004 *İletişim ve Halkla İlişkiler*. İstanbul: Media Cat Yayınları

BABAOĞLU, Ali N.

1997 *Uyuşturucu Ve Tarihi*, İstanbul: Kaynak Yayınları

BAHAR,H.İbrahim

1998 *Poliste Demokrasi ve İnsan Hakları*, Ankara: T.D.V. Yayınları,

BARRY, Amanda

2003 *Halkla İlişkilerin Gücü*, Cev. Aysun Onen Steidle, Ankara: Kesit Ltd.

BAŞTÜRK, Rabi

1997 “Uyuşturucu Bağımlılığı” Yeşilay Dergisi. Ağustos, Sayı:765 s.6

BAYULKEM, Faruk

1974 *Uyuşturucu ve Zehirleyici Maddeler*. Ankara:SSYB Yayınları

BEKTAŞ, Habib

1991 *Uyuşturucu Batağı*. İstanbul:Milliyet Yayınları

BOSTANCI, M. Naci,

1995 *Toplum, Kültür ve Siyaset*, Ankara: Vadi Yayınları.

CERRAH, İbrahim.

2000 “Uluslararası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği”, 21. Yüzyılda Polis: Temel Sorunlar, Çağdaş Yaklaşımlar, Ankara: Sibel Matbaası,

CERRAH, İbrahim ve E.Semiz

1999 *Yirmibirinci Yüzyılda Polis*. Ankara: Sibel Matbaası

CLARK, Cynthia

2004 “Halkla İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Arasındaki Farklılıklar “ H. GUZ, S. Y. BECERİKLİ (Der.), Halkla İlişkilerde Seçme Yazılar. Ankara: Doğuşum matbaacılık, 12-304

ÇAĞRI, Erhan,

1996 *Türk-Amerikan İlişkilerinde Afyon Sorunu*, Ankara:Bilgi Yayınevi

ÇAMDERELİ, Mete

2004 *Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler*. İstanbul: Salyangoz Matbaacılık.

DOMAÇ,Çetin,

1999 *Halkla İlişkiler Ve Polis*, Ankara: Umut Matbaası

DÖNMEZER, Sulhi

1975 *Kriminoloji*, İstanbul.

DÖNMEZER, Sulhi

1984 *Kriminoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi

DÖNMEZER, Sulhi

1974 “Bir Küçük Şehir Toplumunda Şuçluluk’ Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sempozyumu. İstanbul:Burcu Yayınevi.

DONMEZER, Sulhi

1982 *Sosyoloji*. Ankara: Sistem Yayıncılık.

DÜNDAR, A. Nihat

1995 “Polis-Halk İşbirliğinde Yeni Bir Model: Kamusal (Halkla) İlişkiler Araştırma ve Etkileşim Modeli”, 1. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

DÜNDAR. Nihat

1983 *Polisin Halkla İlişkileri*, Ankara,

DAVİS, Anthony

2006 *Halkla İlişkilerin abc si*. İstanbul:Kapital Medya Hizmetleri

DİNCER, Müjde

1998 *Kişisel İmaj*. İstanbul:Alfa basım Yayım

DEMİRBAŞ, Timur

2005 *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İnterpol Daire Başkanlığı,

1994 Milletlerarası Kaçakçılıkla Mücadele Şube Müdürlüğü, *Uyuşturucu Maddeler (Öldürücü Tuzak)*, Ankara:Milli Eğitim Basımevi.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı,

1995 *Uyuşturucu Olayları Genel Değerlendirmesi*, Ankara.

1997 *Uyuşturucu Olayları Genel Değerlendirmesi*. Ankara

1998 *Uyuşturucu Madde Olayları Genel Değerlendirmesi*. Ankara.

1999 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele'98*. Ankara.

2000 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni*, Ankara.

2001 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni*, Ankara.

2002 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni*, Ankara.

2003 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni*, Ankara.

2004 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni*, Ankara.

2005 *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Bülteni*, Ankara.

ERGÜL, Ergin

1997 *Hukuki, Adli, Tıbbi, Kriminolojik, Aktüel Boyutları ve İlgili Mevzuatıyla Uyuşturucu Maddeler ve Suçları*. Ankara

ERHAN, Çağrı

1996 *Beyaz Savaş-Türk Amerikan İlişkilerinde Afyon Sorunu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

ERDOĞAN, İrfan

2006 *Teori ve pratikte Halkla ilişkiler*. Ankara: Erk. Pozitif Matbaacılık

ERASLAN, Cezmi

2003 *Yakın Dönem Türk Düşüncesinde Halkçılık ve Atatürk* İstanbul: Kum Saati Yayınları,

ERDİNÇ, Cengiz

2004 *Overdose Türkiye* İstanbul: İletişim Yayınları,

EREN, Erol

1998 *Yönetim ve Organizasyon*, İstanbul: Beta Yayınları

ERGEN, Cengiz,

1988 *Türk Ceza Hukukunda Uyuşturucu Madde Suçları*:Ankara.

ERTEKİN, Yücel

1986 *Halkla İlişkiler*, Ankara: TODAİE Yayınları.

FINDIKLI, Remzi

1994 *Şeffaf Polislik*, Ankara:Türk İdare Dergisi, Cumhuriyetin 70. Yıl Özel Sayısı, 401,

FINDIKLI, Remzi

1995 “Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Polis Halk İlişkilerinin Anlam ve Önemi”, 1. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, 1, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

FOSDICK, Raymond

2006 *Avrupa Polis Sistemleri*. Ankara:EGM yayınları

GELERİ, Aytekin,

1998 *Uyuşturucuyla Mücadele ve Polis*, Ankara: Polis Bilimleri Dergisi Cilt:1 Sayı:4

GELERİ, Aytekin

2002 “Fiziksel Güvenlik Tedbirleri Yoluyla Suç Önleme ve Suçun Yer Değiştirmesi”, (Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis), Seçkin Yayıncılık, Ankara,

GELERİ, Aytekin

2003 *Önleyici Polislik*, Ankara: Seçkin Yayıncılık,

GEZGİN, Suat

1996 “Gönüllü Gazeteciler”, Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, 12, Ankara: Yeni Türkiye Medya Hizmetleri Yayını.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref

1991 *Yönetim Hukuku*, Ankara: Sevinç Matbaası.

Gümrük Müsteşarlığı,KAM Ankara

2003 *Uyuşturucu Ve Kimyasal Maddeler*

GÜNAL, Yılmaz.

1976 *Uyuşturucu Madde Suçları*, Ankara:Kazancı Yayın,

GÜNDAY, Metin

1996 *İdare Hukuku Dersleri*, Ankara: İmaj Yayıncılık.

GÜNAL, Yılmaz

1976 *Uyuşturucu Madde Suçları*. Ankara: Kazancı Yayınları.

GÜVEN, Hülya

1987 *Gençlik Ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı*. Ankara.

GÜNGÖR, Ş. – KINACI, A.

2001 *Öğreti ve Uygulama Boyutu İle Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerle İlgili Suçlar*. Ankara.

Gümrük Müsteşarlığı,Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı

2003 *Uyuşturucu Ve Kimyasal Maddeler*. Ankara

HICKS, David.. Ve başk.

2005 *İlham Verici Polisiye Uygulamalar* . Ankara: EGM yayınları

HUTTON, James, G.

2004 “Halkla ilişkilerin tanımı“ H. GUZ, S. Y. BECERIKLI (Der.), Halkla İlişkilerde Seçme Yazılar. Ankara: Doğuşum matbaacılık, 1-23.

SAMPSON, Eleri

1995 *İmaj Faktörü*. İstanbul:Rota yayınları

HEATH, Robert L.

2004 “Halkla ilişkiler İçin Retoriksel Bir Uygulama: İyi Örgüt İyi İletişim Kurar“ H. GUZ, S. Y. BECERIKLI (Der.), Halkla

İlişkilerde Seçme Yazılar. Ankara: Doğuşum matbaacılık, 5-107.

HALLAHAN, Kirk

2004 “Halkla İlişkiler Mesajlarında Motivasyonu, Yeterliliği ve Fırsatı Arttırma“ H. GUZ, S. Y. BECERIKLI (Der.), Halkla İlişkilerde Seçme Yazılar. Ankara: Doğuşum matbaacılık, 13-333.

HİKMET, Seçim

1998 *Halkla İlişkiler*, 9, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.

İç Hizmet Bülteni, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayını,

1993 Yıl: 19, Sayı: 178,

İÇLİ, Tülin

1999 *Kriminoloji*. Ankara: Semih Ofset Matbaas

İÇLİ, Tülin,

1995 “*Uyuşturucu Madde Suçlarında Bazı Sosyal Faktörler*” Ankara: H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı:2..

İÇLİ, Tülin

1999 *Kriminoloji*. Ankara: Semih Ofset Matbaası 3. Baskı.

KADIBEŞGİL, Salim

1986 *Halka İlişkilerde Temel İlkeler*, İzmir.

KAZANCI, Metin

1982 *Halkla İlişkiler*, Ankara: Savaş Yayınları.

KORKMAZ, Gürol

1994 *Polis ve Halkla İletişim*, Ankara: Altıncıoğlu Matbaası,

KURT, Şahin,

1992 *Uygulamada Uyuşturucu Madde Suçları ve İlgili Mevzuat*.
İstanbul.

KAYAALP, İsa

1999 *İletişim ve Dil*. Ankara: TDVY Yayınları

KÖKNEL, Özcan

1978 *İnsanlık Tarihi Boyunca Uyuşturucu Madde Sorunları*. İstanbul:
Gelişim Yayınları.

KÖKNEL, Özcan

1998 *Bağımlılık- Alkol ve Madde Bağımlılığı*. İstanbul: Altın Kitaplar
Yayınevi.

KIZILYALIN, Ahmet Arif

1970 *Uyuşturucu Zehirleri ve Toksimani*. İstanbul.

KURT, Şahin,

1992 *Uygulamada Uyuşturucu Madde Suçları ve İlgili Mevzuat*.
İstanbul:Kazancı Yayınevi

KOCABAŞ, Füsün ve başk.

2004 *Reklam ve Halkla İlişkilerde Hedef Kitle*. İstanbul:İletişim
Yayınları

KAZANCI, Metin

1995 "Türkiye’de Polis-Halk İlişkileri Nasıl Olmalıdır, Sorun
Eksenleri Ve Çözüm Önerileri", 1. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu,
Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

KAZANCI, Metin

1997 *Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler*, Ankara: Turhan Kitabevi Yayını.

KURTBAY, Yahya

1991 *Nezaket ve Görgü Kuralları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

KÜÇÜKKURT, Mehmet

1988 “Halkla İlişkiler Açısından Halk Kavramı”, Eskişehir:Kurgu Dergisi,

MARDİN, Şerif

1991 *İdeoloji*, İstanbul.

MARDİN, Betül

1987 “Halkla İlişkilerin ABD’de Gelişimi ve Avrupaya Girişi”
Ankara:Halkla İlişkiler Sempozyumu 87.

MIHÇIOĞLU, Cemal

1987 “Halkla İlişkiler Nedir?”, F. MAVİŞ, (Der.), *Halkla İlişkiler*,
Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları

MEYZONNIER, Partice

2006 *Avrupa Birliğinde Polis Güçleri*. Ankara:EGM yayınları

ONAL, Güngör

1997 *Halkla İlişkiler*. İstanbul: Türkmen Kitabevi. ÖZDEN, Salih Yaşar
1992 *Uyuşturucu Madde Bağımlılığı*. İstanbul:Nobel Tıp Kitapevleri

YENİSEY, Feridun

1983 *Uyuşturucu Maddelerin Sorununun Ceza Hukuku Yönü.*
D.Ü.H.F.D-1983 C.1.

ORRICK, James B.,

1967 *Halkla İlişkiler*, Çev. Oğuz ONARAN, 1, Ankara: Ankara
Üniversitesi BYYO Yayını.

ÖZTÜREL, Adnan

1971 *Adli Tıp*. Ankara: Güzel İstanbul Matbaası.

ÖRNEK, Acar

1994 *Kamu Yönetimi*, İstanbul: Meram Yayıncılık.

ÖZKALP, Enver

1992 *Davranış Bilimleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

ÖGEL, Kültekin,

1997 *Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık*, İstanbul: İletişim Yayıncılık,

RANGELL, Leo

2005 "The Psychoanalysis of Public Opinion *The Public as Jury*"
Psychoanalytic Psychology. No. 1, 3–20

SEÇİM, Hikmet

1992 *Halkla İlişkiler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

SABUNCUOĞLU, Zeyyat

1993 *İşletmelerde Halkla İlişkiler*, Bursa.

SAĞLIK BAKANLIĞI,

1989-1994 Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü-*Yataklı Kurumları İstatistik Yıllıkları*, .

SAĞTÜRK, Yıldız, BÜYÜKAKIN, Bülent

1997 *Eroin Dosyası*, İstanbul: Kastaş Yayınları,

SAKA, Reşat,

1948 *Uyuşturucu Maddeler Hakkında Milli ve Milletlerarası Mevzuat*. İstanbul.

SEZER, Arif

1995 ‘Halkla İlişkiler Açısından Personel Değerlendirmesi’ Polis-Halk İşbirliği Sempozyumu. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

SCHIVELBUSCH Wolfgang,

2000 *Keyif Verici Maddelerin Tarihi*, Ankara: Dost Kitapevi Yayınları,

SONGAR, Ayhan,

1974 *Haşhaş Meselesi ve Türkiye*. İstanbul: Hareket Yayınları.

SÖYLEMEZOĞLU, Tülin,

1997 “Türkiye’de Uyuşturucu Sorununun Günümüzdeki Durumu” Antalya: 2. Ulusal Toksikoloji Kongresi 3-6 Nisan,

SÖZER, Sabri,

1956 *Uyuş Maddeler ve Problemleri*. Ankara.

SEMERAK, Arved ve KRATZ, Günter

2006 *Batı Avrupa Polis Teşkilatları*. Ankara: EGM yayınları

SHARPE, Melvin L.

- 2004 "Halkla ilişkiler Uygulaması İçin Davranışsal Bir Paradigma Geliştirmek" H. GUZ, S. Y. BECERIKLI (Der.), Halkla İlişkilerde Seçme Yazılar. Ankara: Doğuşum matbaacılık, 4-79.

SÖZER, Sabri

- 1956 *Uyuşturucu Maddeler ve Problemleri*. Ankara.

SHENG, Chieg-Wen, CHEN, Ming-Chia

- 2006 "Relationship among public relations, core competencies, and outsourcing decitions in technological companies", Journal of American Academy of Business, 10, 1. 339.

ŞENEL, Turhan

- 1973 *Modern Soruşturma Teknikleri*. Ankara

TURAN, Belgin

- 2002 *Polis İçin Günlük Yaşam Kuralları*. Ankara:APK yayınları

TOTH, Elizabeth

- 2004 "Feminist Teori Halkla İlişkiler Uygulamasını Nasıl Geliştirdi." H. GUZ, S. Y. BECERIKLI (Der.), Halkla İlişkilerde Seçme Yazılar. Ankara: Doğuşum matbaacılık, 6-155.

TORTOP, Nuri

- 1987 "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler", F. MAVİŞ (Der.), Halkla İlişkiler, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.

TORTOP, Nuri

- 1993 *Halkla İlişkiler*, Ankara: Yargı Yayınları.

TORTOP Nuri ve İSBİR Eyüp Günay

1984 *Yönetim Bilimi*, Ankara: Bilim Yayınları.

TOSUN, Öztekin

1967 Suç ve Hukuk Dersleri, İstanbul: İ.Ü. Yayınları

UMA, N.

1975 *Ceza Hukuku*, Ankara

ULUĞTEKİN, S.

1983 *Hükümlü Çocukların Toplumsal Kökeni*, Ankara: Adalet Dergisi

UYSAL, Ü.

2002 "Madde Bağımlılığı". Çağın Polisi, Aylık Fikir ve Araştırma Dergisi, Mart- Cilt:1-Sayı 3.

UYSAL - SEZER Birkan

1986 "Halkla İlişkiler ve Uygulama Sorunları", Orta Kademe Yöneticileri Semineri, Ankara: TODAİE Yayınları.

VAROL, Muharrem

1987 "Siyasal Alanda Halkla İlişkiler", Halkla İlişkiler Sempozyumu-87, Ankara: TODAİE Yayınları.

VERİMLİ, Arif,

1996 *Ülkemizde Uyuşturucu Kullanımının Yaygınlığı*, Türkiye'deki Humboldt Bursiyerleri Derneği Seminer

YARIŞ, Fatma

1997 *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikleri*. Ankara: Alkım Yayıncılık.

YALÇINDAĞ, Selçuk

1987 *Halkla İlişkiler Sempozyumu*, Ankara: TODAİE Yayınları.

YILMAZ, Ali

2004 *Uyuşturucular Ve Bağımlılık* ,İzmir: Eryaba Yayıncılık

ÖZET

Tez konusu olarak Uyuşturucu ve uyarıcı madde suçlarıyla mücadelede halkla ilişkiler ve bir model önerisi seçilmiş olup ve konu üç bölüm halinde anlatılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın “Türkiye’de Uyuşturucu Madde Suçu Kavram Ve Boyutları” başlıklı birinci bölümü üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda; Uyuşturucu madde kavramı üzerinde durulmuş, uyuşturucu maddelerin sınıflandırılması ve sınıflandırılan uyuşturucu maddeler hakkında temel bilgiler verilmiştir.

İkinci kısımda; suç ve suçluluk olgusu incelenmiş olup uyuşturucu suçu ve uyuşturucu-suç ilişkisi irdelenmiştir.

Üçüncü kısımda; Türkiye de uyuşturucu madde sorununa genel bir perspektiften bakılmış, mevcut durum, kanunlarımız, uluslar arası sözleşmeler ve bizimde taraf olduğumuz uluslar arası kuruluşlar açıklanmıştır.

Çalışmanın “Halkla İlişkiler” başlıklı ikinci bölümü de iki kısma ayrılarak incelenmiştir. Birinci kısımda; halkla ilişkilerin tanımı, amacı, önemi, nitelik, metod ve araçları üzerinde durulmuştur. İkinci kısımda ise; Halkla ilişkiler ve polis üzerinde durulmuş, polis halk işbirliğinin önemi ve işbirliğini etkileyen faktörler, polis imajı, polis teşkilatının yapısı ve halkla ilişkiler birimi ile İngiltere polis teşkilatının halkla ilişkiler faaliyetleri konularına yer verilmiştir.

İki kısımdan oluşan son bölümde ise; uyuşturucuyla mücadelede halkla ilişkiler uygulamalarına değinilmiş olup ABD uygulamaya konan bir model ışığında ülkemizde de uygulanabilecek bir model oluşturulmaya

alışılmıştır. Ayrıca, polis yöntemi olarak toplum destekli polislik üzerinde durulmuştur. Böylece polisin suçla mücadelede halkın desteğinin alarak daha başarılı olacağı, halk polis kaynaşmasının sağlanacağı değerlendirilmiştir. Uyuşturucuyla mücadelede ilgili tüm kurum ve kuruluşların koordineli bir şekilde mücadele etmesinin gerektiği, yalnızca polisiye tedbirlerle sorunun çözülemeyeceği sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

This thesis examines public relations as a way of combating against substance abuse. An ideal model of public relations in combating substance abuse is offered. Examples of public relations implementations in combating against drug in USA are explored to be able to shape better solutions for Turkey's substance abuse problem.

The first chapter of this research talks about "Drug, substance abuse crimes and its multiple dimensions" under three sub-titles. The first chapter informs the readers about drug, and its kinds.

The second chapter examines the crime and criminality phenomena, and then explores the crime-drug relations besides, different dimensions of substance abuse.

In the third chapter; drug problem in Turkey is told in a general perspective, and current situation, laws, international law is examined. Finally a brief information about the international organizations that Turkey joined as a member is given.

This study examines "Public Relations" under two groups. The first one includes definitions of public relations, its aim, methods, and its importance. The second focused on use of public relations in police jobs. Under this title police public relationship is examined various ways such as people perception of police, structure of Turkish National Police. Besides

these, Public Relationship implementations in British Police is mentioned as another example of police-public relationship.

The last chapter of the study tells the implementations of public relations in combating drug, and substance abuse in United States of America (USA) from which this study build a new model for better results in combating substance abuse. Also this study focuses on community policing as a better way of policing. It is hypothesized that police will be more successful with a better police-public connections, and continuous support from public. This thesis concludes that police is not the only factor in prevention or reducing the substance abuse. Other agencies, organizations should be involved in plans against substance abuse and implementation of specific prevention strategies. These agencies may include schools, and school districts, religious structures such as mosques or churches, and other religious organizations; law enforcement and other government agencies, such as mayor's office, adult, child and other social service agencies, health-related organizations such as the local health department, hospitals, and treatment and recovery agencies, civic organizations such as rotary clubs, media agencies.